ИСТОРІЯ

ВЕЛИКОГЪ

АЛЕКСАНДРА

ЦАРА МАКЕДОНСКОГЪ.

Р 19 Ср III 157.1

ИСТОРІЯ
АЛЕКСАНДРА ВЕЛИКОГЪ
ЦАРА МАКЕДОНСКОГЪ,

КОЯ ОПИСУЄ НЊГОВО РОЂЕНЊ, ЖИВОТЪ И ХРАБРОСТЬ БЕЗСМРТНУ.

препечатао по другїй путъ на србскій єзыкъ

ЂОРЂЕ ВИРИЋЪ,

ПИРОЋАНАЦЪ.

У БЕОГРАДУ,

При Княжества Србскогъ Кньигопечатньи.

1851.

2

Инв. бр. 319805

ВСТУПЛЕНІЄ.

Македонія єсть єдна држава Европе, коя се граничи отъ сѣвера съ Далмаціомъ, Србіомъ, Бугарскомъ, и Θракіомъ; одъ востока съ Архіпелагомъ, одъ южне стране съ Епиромъ и Θесаліомъ, одъ запада съ Іонскимъ Пелагомъ. Прекрасна ова земля у време оно была є се на высочайшій степенъ славе вознела, а особито подъ Филипомъ царемъ и Александромъ великимъ. Филипъ є Македоніи славу оружіємъ у многимъ ратовима пріобрѣо. А сынъ є нѣговъ Александеръ славу ову усугубіо, но ніє ю у Македоніи утврдиди знао. Онъ младъ умре и сва му се слава угаси.

Филипъ є се воцаріо лѣта одъ создања свєта 5136 (пре Христова Рождества на 372 год.) 16-те године владѣнія свога получи Филипъ одъ своє супруге Олимпіаде, бывше неродкинѣ съ неописаномъ радосћу сына Александра. У исто време живіо є

Аристотелъ, великій философъ Грчкій, коме Филипъ царъ пише овако:

Любезный Аристотеле!

Достойный почитанія!

Богови благословише супругу мою Олимпіаду, она мени роди сына и наслѣдника; радость моя кою я у новодобытомъ сыну чуствуемъ, превосходи све радости, коє є до данасъ Богиня щастія мога на мене у толикимъ ратовима изливала. При свемъ томъ я се іоштъ више радуемъ, што ми є се у време твоє родіо, да ми га ты воспиташъ и т. д. коє ће и слѣдовати, да є Аристотелъ Александра воспитао.

Али Филипъ є у томъ преваренъ, да є Александеръ наравный сынъ нѣговъ быо, како што ћемо далѣ видити.

ПОВѢСТЬ АЛЕКСАНДРОВА.

О цару египетскомъ Ектенаву.

Чудный овай мужъ Ектенавый, быо є знаменитый єданъ звѣздочтецъ, и великій волшебникъ (чародеяцъ), кои є у време оно надъ цѣлымъ Египтомъ царствовао. Онъ є изъ самога чародѣйства искусити и дознати могао, шта ће му се у будуће моћи догодити. Онъ изъ своє палате никуда излазіо ніє, ни у ратъ, но седећи у соби чарао є и сви они, кои су противу нѣга ишли, враћали се посрамлѣни натрагъ.

Најпосле согласу се многи окрестни цареви, да на нѣга ударе, и да га съ престола низвргну. Међу овимъ царевима буде и Дарій царъ персійскій. Кадъ су се већъ све войске къ нѣму приближиле и готови были съ ньимъ ударити се, дотрчи єданъ одъ нѣговы войника, и каже му, да су млоги цареви са силнымъ воинствомъ противу нѣга дошли, но гледай, вели, шта

ћешъ чинити, и како ћешъ ій моћи побѣдити.

Чувши ово Ектенавый, осмене се и рекне войнику: „Иди съ Богомъ, не брини се ты за мене, я ћу ій све єднымъ моимъ словомъ отерати, нити су они у станю шкодити нама.

За тимъ одма устане, пакъ счепа своє вештине, у коимъ види онъ већъ и самъ, да му є управъ суђено, да се трона лиши: тежко му падне, смути се и горко заплаче: „великолѣпный граде мой, говорећи, съ толикимъ самъ те досада красіо богатствомъ, съ тобомъ се дичіо и славіо, а садъ те се лишити морамъ! Но ништа, такове су намъ судбе човеческе!“ Ово рекши, обріе себи браду, пакъ се преруши, и као непознатъ избегне изъ Египта.

Началницы у палатама.

Сутра данъ рано началницы Египетски и нѣгови уђу у палату, да се съ Ектенавомъ по обичаю посавѣтую, како бы непріятельима толикимъ одпоръ дати могли, и побѣду надъ ньима одржали. Но єсть! сви се садъ удиве, кадъ га ту у двору незастану! смотре при томъ на столу писмо, узму га читати, коє овако быяше написано:

Господо моя любезна!

Даємъ Вамъ ово на знанѣ, видећи я да непріятельима нашимъ противостати неможемо, бегамъ изъ Египта, но после 24 године опетъ ћу вамъ се вратити. Одлазимъ одъ васъ старъ, а врати ћу вамъ се младъ.*) Но то єдно васъ молимъ, неодрецыте ми любовь, да ми дате єданъ столпъ на среди града нашега подигнути, на комъ живописацъ да ме лепо испише и начерта, па да ми на врхъ столпа венацъ мой царскій положите. И кои съ временомъ подъ истый столпъ дођу, и у нѣга се загледе, венацъ ће мой съ вр'а столпа пасти єдноме између ньи на главу: то вамъ препоручуємъ, да се нѣму поклоните, єрбо онъ ће истый сынъ мой быти.

Господа прочитавши писмо, не мало удиве се овомъ Оракуловомъ изреченю, не буде іймъ мило, оскорблѣни онако о одсуству нѣговомъ, одма даду столпъ начинити, и метути му венацъ на врхъ столпа, надъ главомъ исписаногъ образа царскогъ. А онъ међу тымъ потайно пређе у Македонію, царство Филипово, и ту се изда за

*) Ово в предвозвештавало великогъ Александра.

некога особитога врача, и за великога астронома. Онъ є на свашто, што су га годъ пытали, чрезъ врачбине своє знао казати.

О Олимпіади.

Филипъ царъ Македонскій при своемъ на некій ратъ походу, ове речи изговори Олимпіади, своіой супруги, коя му неродкиня бияше: „Любезна моя Олимпіадо! я идемъ на ратъ, како ће срећа самномъ поступити я незнамъ, но то ти кажемъ, ако се живъ и сретно вратимъ, пакъ те съ чедомъ не застанемъ, увѣри се, да ћу быти принуђенъ одпустити те и другу узети, а ты иди куд' ти драго, я те више гледати не могу, съ тобомъ више живити нећу.“ То изговори и оде.

Садъ како є ово тежко пасти морало Олимпіади, доброй и невиной єдной души, и по себи се разуме. Особито што є Филипа силно любила. Обвлада іой туга срдцемъ, проліє грозне сузе и припадне Боговима на молитву.

На то се єдна одъ нѣны робиня, разумеваюћи причину туге нѣне, усуди учтиво ступити іой у собу, и съ пристойнымъ страхопочитаніємъ рекне іой: „Свемилостива царице! неунивай духомъ не-

губи надежду, овде се у граду на'оди некій врачъ, мужъ єданъ чудный, кои є ово дана одъ некудъ дошао, онъ є цѣлый градъ нашъ у велико удивленѣ баціо, онъ є духа прозорльива, штогодъ коме рекне, онако му се сбуде, и ништа не лаже, истину говори, човекъ већъ у годинаам; онъ ће може быти моћи учинити, да ты родишъ.“ На ове речи царица се восхити: „Иди таки, рекне робиньи, па доведи ми тога мужа, тецы што брже по нѣга, да прокушамъ срећу.

Ектенавый кодъ царице.

Робиня оде и Ектенава у дворъ доведе: „Ты ли си онай врачъ? запыта га царица.“ Я самь милостива царице! одговори іой. Садъ робиня на мигъ царичинъ изиће, и царица рекне врачу: „Драгій мой странный! я самь царица, но несретна, съ мужемъ моимъ неродкиня! и мужъ сбогъ тогъ хоће да ме одпусти, и другу узме, коя ће му родити. Зато, ако ми можешъ у томе помоћи, Бога ради, помози ми! учини како знашъ, да родимъ дете.“ Небой се ништа царице, одговори іой Ектенавый, я знамъ, я ћу учинити, и ты ћешъ родити, и то, родићешъ мужко чедо. Настоєће ноћи ты ћешъ у сну видити Аммона твога Бога, онъ ће се теби у сну представити,

но кадъ га видишъ, да се не уплашишъ одъ нѣга. И я одма идемъ, да га волшебствомъ моимъ на то склонимъ, да ти ову ноћь мора доћи.

Санъ Олимпіаднинъ.

Ектенавый оде, узме велике рогове и мете ій на главу. Потомъ обуче на себе кожу одъ ярца, и тиме уподоби себе Богу Аммону, и тако у вече оде у дворъ царицы и пребывши съ њомъ, рекне іой: царице милостива! дето исто, коє ћешъ родити, быће мужко, и быће света обвладатель. Са тимъ оде изъ двора.

По извѣстномъ времену осети Олимпіада да є трудна, и кадъ већъ почне чедо у своіой утроби заигравати се, даде звати Ектенава, кому заплакавши се рекне: „Шта ћу чинити, кадъ мужъ дође и застане ме у нѣговомъ одсуству затруднившу, боимъ се, вели, да ме не убіє.“ Не бойсе царице! рекне іой, я идемъ рече, да и о томъ штогодъ проволшебствуємъ, пакъ ћу ти казати, шта имашъ чинити. Са тимъ оде и учини чародѣйствомъ своимъ, да царъ Филипъ у сну види Аммона Бога, гди се са нѣговомъ Олимпіадомъ разговара, кои іой каже, да ће наскоро родити сына, кои ће съ великимъ светомъ владати. Филипъ

у сну ово видећи чисто се стресе, проће га єза нека. Уставши одъ сна дозове некогъ своегъ врача, коме онъ саобшти санъ свой, и врачъ му каже: „Санъ є твой царе! добаръ, онъ истину садржи: друго у овомъ мыслити неможемо, нежели, да су се и сами Богови у красоту Олимпіаде твое залюбили.“

Филипъ то чувши, похити дома, гди застане Олимпіаду забринуту нешто, кою онъ почне садъ тѣшити говорећи: „Кадъ су сами Бози тако изволили, шта мы смртни противу волѣ ньине чинити можемо. Олимпіада чуюћи ово одъ нѣга весма се обрадує. При свемъ томъ Филипъ тайно подозреваше на супругу свою и науми испытати ю, како є се то съ ньомъ догодило.

О преображенію Ектенавову.

Разумевши ово Ектенавый, одма преобрази себе у неку странну животиню: главу имаюћи орлову, ноге лавове, а репъ леопарда, и появи се посреди, гди є Филипъ съ господомъ и Олимпіадомъ седіо, и ставши предъ ньи, дрекне ужасно, пакъ Олимпіаду загрливши полюби: са тимъ хитро претвори се у гаврана и одлети.

Филипъ и сви остали ту бывши застрепе, ужаснути сгледе се и запытаю царицу,

шта є то, и какво є то животно? На коє она одговори іймъ, да є то Богъ Аммонъ. Ово све а особито Филипа весма обрадує.

Рођенѣ Александрово.

Затимъ по некомъ времену приспе часъ, да Олимпіада низложи любезно бреме своє. Она роди сына, но при нѣговомъ рођеню таква се олуя, ветрови и грмлявина появи, да є и мало и велико текъ ужасомъ одржимо было. Филипъ испунѣнъ радости, нареди, да се по целомъ царству нѣговомъ велика торжества учине, и Боговима жертве да се принесу.

Александеръ потомъ растећи, приспе у четврту годину. Филипъ призове Аристотеля и преда му любезно чедо своє на воспитаніе, да га зарана онъ почне обучавати у читаню и писаню, а нарочито, да дете на све оно, што є добро, и за човека пристойно, преће запои, нежели се у нѣму съ возрастомъ душевне силе у фантазіяма и идеалу развіяти почну.

И тако Александеръ на кога су и сами Богови лепе даре излили, за неколико година научи грамматику, реторику, поетику и философію, и тако се добро изучи, да су му сва деца, коя су у училишта ишла, завидила и мрзила на нѣга.

Єданпутъ рекне Александеръ матери своіой, да бы радъ быо изучити іоштъ и египетску астрономію, но да га преда Ектенаву за кога є онъ слушао, да є весма у той науки искусанъ мужъ. Олимпіади мило ово буде и таки пошлѣ по Ектенава, те дође, и предаду му Александра. Ектенавый пріимивши младића, одма предузме дѣло съ ньимъ. Александеръ одъ ютра до подне одлазіо є Аристотелу, а одъ подне до вечера ишао лукавомъ Ектенаву.

Некій данъ сазове Аристотелъ сву децу школску, коя су Александрове врсте была, и стави ій у два реда. На єданъ редъ постави Александра за началника, а на другій Птоломеа. Садъ даде свакому по єдно дрво у руку, и заповеди имъ, да се войнички ударе. Младићи послушаю, и ударе се: Александеръ хитро се окрене, и стави себе посредъ ньи, противъ коій живо ополчивши се, све ій побѣди. Видећи то Аристотелъ, не мало дѣлу се удиви: Но! рекне у себи, овай ће безъ сумнѣ надъ великимъ светомъ царемъ постати. Онъ приступивши Александру, узме га за руку, и рекне му: Александре! Кадъ ты постанешъ великимъ царемъ, и Богови те надъ силнымъ народима поставе да іймъ ты заповедашъ, како ћешъ онда ты са мномъ поступити?“ На кое му юноша одговори:

„Ако бы самь я таковымъ, као што кажешъ постао, я бы те любезный учителю мой, великимъ човекомъ учиніо, и свагда бы те при себи имао.“ Аристотелъ му на ово одговори: „Радуй се дакле любезный Александре! я ти напредъ кажемъ, да ћешъ ты целымъ готово светомъ завладати.“ —

Чудна смрть Ектенавова.

Некій данъ узме Ектенавый Александра, и попне се съ њимъ на єданъ столпъ, да му тамо съ нѣга покаже планете небесне. „Ала Ектенаве! рекне му Александеръ, кадъ толико, вели, знашъ, молимъ те, знашъ ли ты по планетама кадъ ћешъ и како умрети?“ На кое Ектенавый одговори му: „я ћу умрети одъ руке мога сына.“ Како бы то могло быти? съ удивленѣмъ запыта га младићъ, да тебе сынъ твой убіє, я то неверуємъ! „Не веруєшъ?“ приложи Философъ: а бы ли то вѣровати могао, рекне му, да ћешъ ты твога отца убити? — вопросъ овай тако се срдца Александрова косне, да му се и образи чисто запламте, намргођенъ погледи на своґъ учителя, пакъ му срдито повиче: „Я да могъ отца убіємъ? И ты мени то пророчествуєшъ?“ То, то! возрази му Философъ, и оно, што є судба заключила, мора се догодити. Кадъ є тако повиче Александеръ: Ево оћу да ти по-

кажемъ, да ће те ученикъ твой убити, а не сынъ. То рекавши, лупи старогъ о землю. „Е! садъ си отца твогъ лупіо, рекне Александру.“ Та шта ми ту булазнишъ, ніе ли мой отацъ Филипъ, царъ Македонскій, а не ты занешеный єданъ звѣздочтецъ.

Ектенавый єдва говорећи преповеди Александру целу повесть, како є онъ одъ Олимпіаде у одсуству Филипа зачетъ, коє исказавши, престави се. Александеръ известивши се о томе, одма є се раскаяо, оскорбіо и у совѣсти своіой гризо се, што є отцеубійцомъ постао, да већъ ніе знао, шта ће чинити. Найпосле дигне га себи на леђа и снесе у єдну, у башти своіой, сѣницу. Ту га съ матеромъ сыновно оплаче, и съ великомъ чести погребсти даде. Но одъ Филипа они ово претає.

О вукефалу коню.

Некій данъ донесу люди нову, чудесну и нечувену вѣсть Филипу, да є сирѣчь у нѣговомъ царству нашла се єдна кобила, коя є ождребила весма лепо и мужко ждребе, но чудновато, съ два воловска рога, кои су одъ лакта велики, у кратко време на глави коньской нарастла. Филипъ ово чувши, одма заповеди, да му тога коня доведу. То буде, и Филипъ съ осталима за-

чуди се, кадъ ово животно изванъ єстественa реда види.

Даде га дакле увести у єдну шталу, но нико му приступити не смеде. Млађи имали су посла, како ће му ра'ну и воду подносити. Александеръ усуди се приближити му єе, и искусивши, да му ништа конь не чини, почне га рукама гладити и миловати, но потайно є конюшару царъ заповедіо быо, да се неусуди Александра къ коню у шталу пуштати, боєћи се, да га не убіє; ал' Александеръ често коню одлазећи, тако га къ себи приволи, да му є, мазећи се, руку лизао.

Єданъ данъ Филипъ по ондашњему обичаю заповеди, да изиђе млада господа на известне равнице, на коньма утркивати се. Скупе се дакле многи, и почну се утркивати. Филипъ седећи, не съ малымъ благоволеніємъ, гледаше ій. Међу тимъ Александру разигра се срдце на таково утркиванѣ. Оде дакле потайно, пакъ оседла своґъ вукефала (србски значи вологлава), узяши га и изиђе у истый тркъ. Видећи га отацъ и господа зачуде се, и сви му се поклоне. Александеръ пунъ радости, поиште себи Птоломеа, међу свима ту у дружтву найславнієга всадника, да се съ ньимъ утркує. Птоломей дакле стави се

на коню поредъ Александра, подмигливо смешећи се на остале, како ће се Александеръ, младый князъ, садъ осрамотити, али превари се онъ у рачуну своме; єръ га Александеръ на єданъ стрѣлометъ у трчаню са своимъ чудноватымъ конѣмъ претече. На коє Филипъ царъ дивећи се пунъ радости рекне: „О благодатно небо! сунце и мѣсече, вы светила Божія! садъ видимъ, садъ већъ веруємъ, да ће се речено о нѣму догодити.“ Єсте л' чули, приложи осталыма, мачъ ће Александровъ съ мачевима македонскимъ пространога света мачеве затупити.

И тако одма Филипъ изда указъ, да се сви младићи, врсте Александрове, упражненія ради у оружію, свакій данъ на опредѣлено место сакупляю. Гди су се утркивали, на копля ударали, стрѣле на билѣгъ бацали и т. д., у комъ є се Александеръ свагда искуснѣйшимъ показивао.

Александеръ на Олимпійскимъ играма.

Кадъ є видіо Александеръ, да надъ свима младићима побѣдитель постаде, зажели изићи и на Олимпійске явне игре, коє су древни Єлини наши, сваке пете године обичай имали, у оно време упражнявати се. На ове су се игре одъ свію страна люди, свакога

закона, на извѣстно време скупляли, и сама господа велика, одъ коій єдни су се 'рвали, други утркивали; нѣкіи су се камена съ рамена бацали и тако далѣ хитрость свою, снагу и окретность показивали. Кои су се у таквимъ играма юначки отликовали, и друге побеђавали, тіи су разне чести одъ народа получавали. Ово є нарочито Александра на такове игре и возбудило да куша, како ће му срећа и ту послужити, и хоће ли онъ моћи и ту у своіой хитрости успети. Зато поиште се одъ отца на то и пріими дозволенѣ. Оде дакле съ Птоломеомъ, и за неколико дана приспе тамо. Проходаюћи се на истомъ месту, и разгледаюћи то юначко полѣ, случайно састане се са Николомъ Дарієвымъ сыномъ: сретнувши га съ многима господскимъ сыновима, поздрави га учтиво. Никола будући гордъ, не пріими съ пристойнымъ начиномъ поздравъ одъ Александра, кому Александеръ безъ свакога обвиновеня одма пребацы и рекне му: „Заиста є правый сынъ гордога Дарія! кои самъ себе Богомъ называ, но знай друже! приложи му, да ћете одъ велике гордости ваше скоро пасти, и понизити се: и са тымъ ће се испунити слово Псалмопѣвца: „Господъ гордымъ противисе, смиренымъ дає благодать свою.“ Не далѣ, настави, но сутра изиђиђемо, да се момачки на игри заєдно насъ дво-

ица утркуємо, пакъ ћешъ видити, како ћешъ се твоє гордости застидити. Никола му се на то одма обећа, да ће му сутра за цело изићи на игру.

Александеръ съ Николомъ Дарієвићемъ.

Дакле слѣдуюћій данъ Никола по обећаню своме на опредѣлѣно место изиће, гди Александра весела и къ дѣлу преправна застане: ту садъ као два млада орла предъ целымъ дружтвомъ на итленымъ коньма како годъ на крилима устреме се трчати, но Александеръ хитриномъ своіомъ сбуни некако коня подъ Николомъ, те му се подъ ньимъ спотакне, и мал' мртавъ ту не остане. Александеръ то видећи обрадує се, цѣлый му ту народъ за побѣду ову плѣсканѣмъ руку изяви своє благоволеніє: на то садъ поднесу му и венацъ победе на главу. И тако Александеръ радостанъ, а Никола посрамлѣнъ врате се дома. Но приспѣвши Александеръ дома, на велико своє удивленіє чує, да є Филипъ матерь нѣгову Олимпіаду одпустіо, и другу себи супругу узео! У исто време и часть већъ быо дао. Александра ово не мало ожалости. Онъ ступи Филипу као отцу свому у палату. Филипъ му се срадує, кадъ га види, и посади га за столъ поредъ себе. У и-

стый ма уђе имъ и Олимпіада, коя разжалѣна возопи: Александре сыне мой! мене твой отацъ остави, и узе ето другу супругу! каква є то срамота за мене, каква жалость и туга! Александру тако се речи матере своє срдца садъ косну, и на таковый га гнѣвъ приведу, да є скочіо на ноге, пакъ у ярости счепа столицу, и за тилый часъ троицу ту убіє, кои су првый узрокъ распре те были, да Филипъ Олимпіаду одпусти, остали то видећи, стра'омъ обузети, кудъ кои разбегну се, и тако се новый бракъ поквари: Филипъ посрамлѣнъ буде и одъ туге разболе се.

Кумани ударе на Филипа.

Известивши се Куман, да є царъ Филипъ болестанъ, подигну се са 150.000 войника противу нѣга. Преюре већъ и на саме границе македонске. Филипъ ово, у слабомъ здравлю будући, чує и у већу болесть падне.

Онъ призове къ себи Александра и рекне му: „Александре сыне мой любезный? Ты видишъ у каквомъ се станю я садъ налазимъ, а непріятельи наши већъ намъ на прагу съ толикомъ силомъ стоє, но узми нешто войске наше, пакъ у име Бога иди, и гледай шта ћешъ съ ньима чинити.

Александеръ садъ согласивши се съ воєначалницыма своима пакъ скупи до 30

тисућа Македоняна, крене се противъ непріятеля. Приспевши имъ близу на сусретъ, одморе се пакъ обноћь изненада нападну на Кумане. Кумани искусивши силу македонску, тако се устраше, да се сви на єданъ путъ разбегну.

Побѣда Александрова.

Ту ноћь разбегши се Кумани скупесе наново, и кадъ сване окрену се опетъ противъ Македоняна, и стану се ударати, но са свимъ побеђени буду, сви се као овци одъ вукова разбегну, и Александеръ три дане и три ноћи съ воинствомъ своимъ юрећи ій, непрестано на ньи нападаюћи и убіяюћи ій до 40,000 потуче, а одъ осталы, 10,000 живы похвата. Ту и цара ньіовогъ Апламесіа убію, а одъ Македоняна падне у томъ рату мало више одъ 2,000 войника.

После тога заповеди Александеръ сабрати началнике свое, и дошавшимъ овыма рекне: Другови мои, и пріятельи любезни! мы съ помоћу Божіомъ побѣдисмо Кумане. И вы Кумани (такоће ту бывшимъ) видисте ли, како васъ Богъ у наше руке предаде, и како се мачеви ваши положише, а наши за непріятелѣ наше изоштрише: садъ ако желите, да вамъ се животъ опрости, а вы ми се обећайте, да ће те ми подъ ору-

жіємъ верно служити. На коє Кумани одговоре: „Цару Александре! мы видимо, да ти Богъ помаже, єръ ты насъ съ много маньимъ числомъ победи, и нашегъ цара погуби; зато мы се теби садъ драговольно подчинявамо, и мы сви твои одъ данасъ постаємо, а кадъ смо твои, то мы одсадъ за свету дужность нашу признаємо, теби се повиновати, и тебе као своме цару верно подъ оружіемъ служити: само то молимо царе! поклони нашему народу єднога, кога ты очешъ одъ твоє господе за цара, кои ће ти съ народомъ нашимъ свагда веранъ быти.“

На ове речи Александеръ повери се, и пошлѣ имъ за цара некога сродника свога, съ коимъ садъ и ове бывше похватане све одпусти.

Лукавство Анаксархсово за Олимпіаду.

Анаксархсъ царъ Пелагонскій чувши за Александра, како є съ воинствомъ изъ Македоніе отишао противъ Кумана, измысли єдно лукаво средство и то као што гласи: Онъ подъ именомъ да у Персію съ войскомъ иде, проће крозъ Македонію, кога Филипъ пристойно дочека, почасти и съ великомъ чесћу одъ себе одпусти. Но Анаксархсъ видећи Олимпіаду благозрачну, залюби се

у ню смртно, али онъ любовь ову къ ньой претаи. Нѣму се нису коснуле оне свете речи Соломонове, кои говори: „Човече! буди само съ лепотомъ твоє жене задоволянъ, коя ти у део падне, и не прелествуй себе лепотомъ другога жене.

Анаксархсъ наскоро затимъ повративши се изъ Персіе скупи 12,000 войника и оде опетъ у градъ Филиповъ: „Ево царе говорећи му, дошао самъ ти у помоћь съ воинствомъ моимъ, ако по случаю Александеръ небы Кумане побѣдити могао.

Александеръ увати Анаксархса, Филипъ га уби и умре, и Александеръ ступи на место Филипово.

По славной Александра надъ Куманима побѣди доћу вѣстницы Филипу, и кажу му како є Александеръ убіо и Куманскога цара. На ову радостну вѣсть изиће садъ Филипъ съ Олимпіадомъ, да предусретну Александра, и видећи Анаксархсъ Олимпіаду изванъ града, науми похитити ю, сгледи се звѣровидно око себе, пакъ на єданъ путъ счепа Олимпіаду, Филипа у магновенію томе яко рани, и почне бегати. На то приспе Александеръ, и известивши се о дѣлу Анаксархса, на брзу руку узме 800 избраны юнака, и пусти се за Анаксархсомъ, кога стигне кодъ реке неке зовоме *Местонъ*, и ту га

ухвати, доведе Филипу и рекне му: „Отацъ устани и казни твогъ непріятеля. Филипъ на то дигне се, и рекне Анаксархсу: „Анаксархсе! не опоминѣшъ ли се, молимъ те, пріятельства мога, коє самъ ти указао, и іоштъ съ каквымъ усрдіємъ, пакъ ты мени то данасъ да учинишъ! съ таквымъ лукавствомъ, да ты мени дођешъ и іоштъ томе живота ме лишишъ! Али шта ћу я ту много съ тобомъ, но съ коіомъ си ме чашомъ поздравіо съ ономъ да ти наздравимъ. То рекши, изсуче мачъ свой, и Анаксархса по врату удари и убіє га! Садъ окрене се къ Александру: сыне мой, рекне му, я увреду мою освети, я удовлетвори сруцу моме! Ово є већъ последнѣ дѣло моє, и жао ми є, што се тако догоди! Одсадъ ты чини како знашъ, и како те Богъ учи. Буди срећанъ, буди великій, обвладай целымъ светомъ и увеличи себе и до самы звѣзда, мени є све єдно: чествуй само матерь твою, и услади іой остатакъ живота. Онъ хтеде речь свою іоштъ продужити, но смрть положи хладну руку на нѣга, єзыкъ му свеза, слово му прекрати, стресе се и издану. То видећи великаши и воєначалницы, обрате се къ Александру, поклоне му се и многа лѣта одпою му. Олимпіада проліє сузе. Садъ тѣло царево донесу у градъ, и съ великимъ плачемъ предаду га земльи.

После неколико дана Александеръ изда заповесть, да се целоме воинству ново оружіе, особито штивови и оклопи даду. Да имъ се измену калпацы, и на свакомъ лавова глава да буде изображена, и да се свакій данъ войницы у оружію упражняваю.

Дарій шиљѣ писмо у Македонію.

Дарій царъ Персійскій извѣстивши се о смрти Филиповой, пише на велможе и државоправителѣ у Македонію овако:

„Я Дарій царъ, боговима раванъ, надъ вселеномъ владатель, надъ коіомъ као сунце сіямъ, жительима македонскимъ ово пишемъ: „Приміо самъ извѣстіе, да вамъ є царъ вашъ Филипъ умро, и сына врло млада и неяка по себи оставіо, кои ніе іоштъ вреданъ, да съ єднымъ царствомъ управля: зато изъ милосрдія могъ шиљемъ вамъ за Государа *Кантаржусія*, мужа паметна и врстна, кои ће надъ вама управляти: да му се поклоните и у свему повинуете. По томе на известно време, кое ће вамъ се явити, донећете ми данакъ. Но међу тимъ доведите ми сына Филиповогъ, будући да я у меме двору имамъ и више деце одъ други царева, коя ме при столу послужую. А кадъ већъ мужъ око своій 40 година постане, я ћу вамъ га за цара потврдити и послати,

да надъ вама влада; само ако добаръ буде и мени се повинує.

Кантаркусій кодъ Александра.

Кантаркусій дође съ писмомъ Дарієвимъ у Македонію. Антіохъ протостаторъ известитвши се о долазку нѣговомъ, дигне калпакъ Александровъ на коплѣ, и тако изиђе Дарієвому посланику на сусретъ, съ коимъ укобивши се, рекне му: „Поклони се овоме коплю и калпаку цара нашегъ Александра.“ На кое Кантаркусій отговори: „Ако я то учинимъ, то вы нисте подъ великимъ моимъ царемъ Даріомъ.“ На то Антіохъ рекне: „Ако се ты Александрову коплю непоклонишъ, лиши ћешъ се живота твогъ.“ Чуюћи оно Персіянинъ, уплаши се, и коплю се поклони.

Садъ га доведу Александру, кои на трону сеђаше, као цару поклони се и преда му одъ Дарія писмо. Гледи на Александра млада и удиви се красоти лица нѣгова. Александеръ садъ даде писмо ово прочитати: и кадъ разуме шта Дарій захтева, запламте му се одъ ярости юношески гладки образи, пакъ заповеди, да се таки Дарію овако одговори:

„Александеръ царъ Македонскій, сынъ Филипа и Олимпіаде, цару Даріи Персій-

скомъ. — „Прочиталисмо твое писмо, благодаримо ти, што си се на насъ смиловао, и послао намъ доброга господара, а нарочито, што зактеваш, да те и мы служимо. Я самь, као што кажешъ дете, но пречекай ме кою годину само, пакъ ћешъ видити, кадъ ти съ моимъ Македонцыма у царство дођемъ. Ты у твомъ животу госта имао ниси, као што ћешъ мене имати и т. д.“ напише му, пакъ преда Кантаркусію писмо и оправи га натрагъ.

Дарій прими писмо одъ Александра.

Кантаркусій дакле врати се, и преда писмо Александрово Дарію. Дарій заповеди писмо велегласно прочитати, кое саслушавши, осмене се. На то Кантаркусій рекне му: „Царе! то ніе лепо, да оваково писмо до тебе дође. Александеръ истина, войску свою весма уредну има, и све су то неки живи и храбри люди, ал' онъ є одъ свега младъ, дете іошъ и безъ наустница; зато негуби времена, нечекай ты, да онъ у савршеный возрастъ свой дође, може онъ онда начинити нама посла!“ Дарію се ове речи Кантаркусіа ни мало недопадну, него заповеди слѣдующе писмо Александру написати.

Писмо Дарієво Александру.

Дарій царъ царева и богъ Персіе, детету моме Александру, у рукама моимъ већъ имаюћемъ.

„Александре мой! ево ти шилѣмъ єданъ котрль дрвенъ (играчку), и єданъ прутъ да га шибашъ, кои ће се предъ тобомъ окретати, а ты као дете да се съ ньиме играшъ: шилѣмъ ти іоштъ и два празна сандучића и два цака пуна горушице, коє старай се да ю изброишъ, и одтуда уверишъ се, колико войске я имамъ. Но гледай што скоріе да ми данакъ пошлѣшъ, као што ти є и отацъ на време своє мени шиляо. А неучинишъ ли то, знай, да ћу те везана предъ мене довести, па ћу онда съ тобомъ немилостиво и безъ свакога сажаленя поступати!“ —

Примивши младый царъ Александеръ одъ Даріа выперечене дарове и писмо, коє прочитавши мане главомъ и рекне: „О безумна горда главо Дарієва! дижешъ се и преко звезда, па и богомъ се іоштъ называшъ, а кадъ паднешъ, онда ћешъ познати ко си, и како си несрећанъ єданъ човекъ на земльи: понизиће тебе сила Творца и до самога пакла.“

Садъ одрешивши речене цакове, проспе силну горушицу, и разгледавши исту,

заповеди слѣдуюће писмо Дарію написати и послати.

Александеръ царъ Македонскій одговара Дарію цару Персійскомъ.

Дарій царе! Не фала ти на почести, што си ми играчку послао, да се съ њоме, као дете, играмъ: но ти кажемъ, да се съ тиме одвећъ гордишъ, а свакій гордељивъ човекъ, мора пасти. И заиста добаръ си ми знакъ послао, коега ты ниси ни разумео: я ћу онай котрль окренути и рећи: Овако ћу я не само съ Дарієвымъ царствомъ окренути, него ћу іоштъ помоћу Божіомъ и десницомъ Македонскомъ и са млогимъ окрестнымъ држављама и царевима заошіяти.

Безчислену твою войску уподобљявашъ неизброимой ситной горушици, и я ю другче не сматрамъ, него свакога твогъ войника, у сравненю съ Македонскимъ, као зрно горушично, у сравненю са зрномъ биберовымъ: зато ти и шилѣмъ, место твоя два цака горушице, само єдну оку лютога бибера. Кажи ты, приложи посланику, твоме Господару, да ћу му сву войску у име Божіе, као што самъ ову горушицу просуо, разсути и уништожити! Обавести, рече, Дарія, колико зрна' горушице потребуе, да замене єдно само зрно биберово. Онъ изъ

гордости неће да се задовольи съ толикимъ востокомъ, но разрогачіо очи и на западъ; но онъ ће съ великомъ тугомъ искусити, што є се на млогочислено воинство своє поуздао.“ Са овымъ речима посланика одпусти.

Александеръ купи войску.

Чимъ Александеръ одпусти Дарієва посланика съ угрозителнымъ писмомъ своимъ, изда заповесть, да му се войске сбираю. Сакуплѣнымъ бывшимъ, нађе число 500 тисућа. Одъ овы 200 тисућа узме Александеръ са собомъ, а 300 тисућа войника остави да чуваю Македонію. И тако оружанъ крене се на Тесалію противу цара Архидонусіа. Овай известивши се да Александеръ противъ нѣга иде, и увѣривши, да онъ ніє у станю Александра и храбре Македонце нѣгове дочекати, одма оправи вѣстника Александру съ млого злата и са 100 избраны коня, заєдно и сына свога именомъ *Поликартусія* съ писмомъ, у коме моли Александра, да прими истый даръ, и да га као нѣму покорна остави на миру.

Писмо Архидонусіа послато Александру.

Архидонусій царъ Тесаліє, славному цару Македонскомъ Александру:

„Царе Александре! Уверивши се, да намеравашъ съ воинствомъ твоимъ и покрай моє државе проћи. Радость велику чувствуємъ и дарове ти шилѣмъ купно и моєга сына, да те служи. Видимъ, да и самъ Богъ оће, да постанешъ самодржцемъ целогъ може быти света. Зато я ти се кланямъ съ целомъ државомъ моіомъ, препоручуюћи се у милость, обвезуємъ се на сваку заповесть твою услужнимъ ти быти. Што захтевашъ одъ мене и у данку и у войски, извести ме, да ти пошлѣмъ. Заповѣдашъ ли, да ти дођемъ, готовъ самь то учинити. Да те служимъ? Съ радошћу и то ћу учинити.

Александеръ прима дарове.

Александеръ прими ово писмо и дарове. Прочитавши писмо исто, весма се обрадуе. Погледи на Поликарта, сына Архидонусія съ посланицыма дошавша, мило му буде, загрли га и полюби, рекавши му: „За любавь твога родителя, я те съ особитымъ усрдіемъ примамъ и сматраћу те при мени, као брата роћена. На ово заповеди Александеръ, да на писмо одговоре цару Тесалійскому овымъ речима:

Писмо Александрово.

Александеръ царъ Македонскій Архидонусію цару Тесаліе поздравлѣ.

Мы теби благодаримо, не толико за твоє дарове, коє си намъ послао, колико за твою искреность и сладске оне речи, съ коима намъ такову изражавашъ: зато увѣренъ буди, да покорну главу мачъ никада несече. Сына ћу твогъ при мени одъ свію осталы, сматрати као мога брата. Ты заостаєшъ у твоме царству на миру, у тебе нико дирнути несме, но сваке године платићешъ намъ 80 талента данка, и садъ ћешъ намъ у помоћь послати 12 тисућа войника.

Архидонусій шиљѣ Александру у помоћь 12 тисућа войника.

Кадъ є Архидонусій писмо Александрово приміо и прочитао, драговольно є на исканѣ ово саизволіо. Одма му 12 тисућа войника у помоћь пошлѣ. Садъ Александеръ скупи и Кумане, и тако оружанъ пође на Атину. Градъ овай быше великій, знаменитъ и къ томе одвећъ украшенъ, да га равногъ у оно време у многимъ држава ніє было. У нѣму є 12 великаша было, кои су градомъ и народомъ управляли. Овде су и све елинске науке и све музе обытавале быле.

Чуюћи философи и управителы Атински, да иде Александеръ и противъ ньи, скупе се и међу собомъ посавѣтовавши, за-

ключе, да се дигну противъ Александра, но Діогенъ философъ устане у рекне: Не! мы нетреба да ратъ противъ Александра дижемо. На ово сви повичу: Зашто? „Зато одговори Діогенъ, єръ є Александеръ силніи одъ насъ, па ено доказателства, да є побѣдіо Кумане, цара Анаксархса, па сада ено подчини подъ свою власть и цара Архидонусія. Зато вамъ я каженъ паметніе ће быти, да и мы гледамо съ Александромъ у любави быти, као што є и Архидонусій царъ Тесалійскій учиніо; єръ напротивъ ударити ће на насъ и градъ намъ може порушити.“ — На ове философове речи млоги други повичу: „Одъ како є Атине града, нико ніе надъ ньомъ владао, до насъ Атиняна, па и садъ неће докъ є наше храбрости и снаге. Пре некогъ времена доће царъ Дарій и обколи градъ Атину: но посрамлѣнъ одступи и врати се одкудъ є и дошао. Пакъ шта є и царъ Персійскій Ксерксесъ радіо? Съ толикомъ є силомъ градъ нашъ обсео быо, и мысліо, да ће му се предати, но єсть! бы побеђенъ и бегаюћи насрне на неку реку у Македоніи, гди у мало ніе целу свою войску подавіо.“ Зашто дакле да се мы при толикой сили нашой боимо и предаємо безъ нужде у поданство Александру Филипову сыну? Добро! рекне Діогенъ, кадъ тако мыслите, а вы чините, како знате. Я самь

вели, пре три године на Олимпійскимъ играма видіо Александра, како се одлично показао и съ каквомъ хитрошћу и храброшћу онъ побѣди Николу Дарієва сына. Ту десивши се и Ураніосъ философъ Олимпійскій, кои є Александра на реченимъ играма видіо, рекне: „Великій знакъ види се на Александру, онъ ће безъ сумнѣ великимъ светомъ завладати. И я васъ, о храбри Атинцы! молимъ, склоните се Александру, немойте се вы нѣму противити, єрбо є онъ хитаръ, храбаръ и паметанъ. Не гледайте вы, што є онъ іоштъ младъ, онъ є име велико себи већъ придобіо, а войске има много и то весма храбре и искусне, особито воєначалнике веште. Зато велимъ, болѣ ће за насъ быти, да мы лепо съ чешћу Александра примимо. Онъ ће намъ законе наше на миру оставити, признавши и самъ такове, да су добри, па ће одъ насъ отићи на какву другу државу или на Римъ.“

Атиняни Діогенове савете непослушаше.

Савете и мудре Діогенове речи Атиняни не приме, но шта више, изсмею га и поштено испсую, коє Діогену врло на жао падне, остави ій онако увређенъ и оде управъ Александру, поклони му се, и одкріє упорство Атиняна. На коє Александеръ

одма заповеди, да му се сва войска спреми за бой, съ коіомъ приспе подъ самый градъ, ту стане и пошлѣ Арфаадіа, єдногъ одъ благородны Кумана, као вѣстника у градъ. Овай отишавши у градъ рекне Атинянима: Господо Атиняни! царъ нашъ Александеръ любезно васъ поздравля, да му пошлѣте данакъ, и да се за унапредакъ на таковый обвезати имате: ако ли му се непокорите и заповѣсть нѣгову непослушате, онъ ће на васъ одма ударити, целый градъ вашъ поплѣнити, и васъ за упорне главе прогласивши, све подъ мачъ метути. Но гле лудости Атиняна! чуюћи ово изсмею га и одговоре му преко вѣстника, кои се чисто и стиђаше слушати ій, овако: „Иди ты драгій, и кажи Александру, да се нѣму Атина нипошто предати неће. Некъ се опомене, да су и други цареви подъ Атину долазили, пакъ имъ се нисмо покорити ктели, нећемо заиста ни Александру, некъ се онъ задовольи съ нѣговомъ Македоніомъ, и нека се чисти одъ насъ и нашегъ града, докъ є читавъ.

Александеръ увређенъ напада на градъ Атину.

Приспевши вѣстникъ Александру, каже му, како су га Атиняни поздравили, и одвећъ упорни му се показали; разсрди се

на ньи и одма заповеди, да войска на градъ удари. И Кумани први тако силно стреле у градъ, као исту кишу, сипати почну, да грађанима ни ока отворити нису дали. Грађани видећи, да изъ града никоимъ начиномъ одпоръ непріятелю дати немогу, отворе градъ пакъ юрише сви посредъ непріятеля свога тако, да се овай у велику забуну доведе.

Побѣда Атинияна надъ Александромъ.

Атиняни онако разярени склопесе изванъ града на непріятеля тако живо, да су за тилый часъ на 10 тисућа Кумана и 3 тисуће Македонаца изсекли: а одъ свои мало число изгубили. Овде су Атиняни храброст свою сяйло показали были и Александра яко сбунили, особито бацаномъ изъ града на нѣга ватромъ: но да видимо съ кимъ ће и како срећа далѣ поступити.

Саветъ Александровъ и друго нападанѣ нѣгово на Атину.

После ове тако крваве битке повуче се Александеръ у свой станъ, ербо га и ноћь на то принуди. Онъ лютитъ сазове своє савѣтнике и войводе, па имъ рекне: Господо моя! благородни и храбри мои витезови! Свима є вамъ добро познато, како є име наше: *Македонцы!* свету чувено,

и далньимъ народима лепо проглашено, па да Атиняни, насъ Македонце, данасъ понизе и побѣде! Мы градъ ньіовъ да неотмемо! шта вамъ се види одъ тога посла? шта намъ валя садъ почети? На коє Діогенъ философъ одговори: „Царе Александре! увери се, да градъ Атину нієе лако освоити. Атина найманѣ до 10 тисуѣа храбрѣйши юнака у себи и у тврдиньи има, но да глемо, да ій како изъ града измамимо, пакъ да почнемо одъ ньи бежати, и они ће се, погнавши насъ, одъ града удальити, пакъ на єданъ путъ наши коняницы на брзымъ коньма своимъ да се на ньи обрате и заокупе сећи, све ћемо ій овымъ начиномъ збунити и онда пѣше воинство наше да поврви у градъ, безъ сумнѣ ће га освоити.

Саветъ овай Діогеногъ тако се Александру допадне, да га є одма у дѣйство привести гледао. Онъ одма съ войскомъ своіомъ одъ града одбегне, а на место гди му є станъ био, остави тисуѣу крава и 4 тисуѣе оваца. И напише писмо овако:

„Господо Атинска! Я незнаюћи силу вашегъ бога, дођемъ съ войскомъ моіомъ подъ вашъ градъ, кою сте и видили; но богъ вашъ Аполло, любећи васъ, вознегодує моє града вашегъ обсађенѣ, разгрѣви се на мене и поклони вамъ побѣду,

те ми толику войску побисте! Зато я уступамъ сили вашой, я се клонимъ таковы людій, коима богови помажу; оставлямъ градъ вашъ; оставлямъ толику стоку, краве и овце моє, да ій принесете вашему богу Аполону на жертву, да бы се и на мене смиловао.“

И тако за єданъ данъ места удали се одъ Атине и сакріе у неке шуме.

Сутра данъ изиђу изъ града Атиняни, и оду на место, гди є Александровъ станъ быо. Нађу ту оно писмо и прочитаю га; известивши се изъ нѣга, да є Александеръ одъ стра' Аполонова побегао, оживи духъ у ньима, и тако скочи садъ и мало и велико, изиђу изъ града, и устреме се за Александромъ.

Некій дакле Атинянинъ именомъ Тиромахъ, сніо нешто необично ту ноћь, пакъ доће ту предъ толикій светъ, и почне имъ говорити:

Граћани Атински! кудъ сте нагли, шта сте наумили? на кога се стремите? за Александромъ идете, маните се вы тога посла, неће одъ тога ништа быти, а вамъ истину кажемъ, я самь прошасту ноћь чуданъ санъ сніо, да се храмъ Аполлоновъ савъ разоріо, столпови и высоке куле градске срушиле се, капіе града све попада-

ле, и Александра видіо самь гди по беде-
му града иде: међутимъ на єданъ путъ ис-
пуни се градъ житомъ, зрелымъ и зеленымъ
и то жито войницы Александрови дођоше
и пожнѣше.

Тиромахъ толкујући санъ овай Атиня-
нима на погибель неку, желяше ій усаве-
товати, да одступе одъ своєъ намереня,
и престану гонити Александра, но Атиня-
ни нѣга у томъ не послушаю, но похите
за Александромъ. Овай пакъ чекаше на ньи
у вышепоменутой шуми Касталійской.

Онъ постави воинсто своє у чиновный
редъ, разделивши таково на три полка.
Приспевши тамо Атиняни Александеръ за-
поведи да му трубачи затрубе у органе и
тромбете; то буде и съ таковымъ шу-
момъ излете изъ шуме войници Александро-
ви, пакъ се устреме противъ Аѳиняна. О-
ви видивши бодро воинство Александрово,
ужасну се и сви сбуне: „Яо тежко намъ!
повичу, ни єданъ одъ насъ данасъ главе из-
нети неће.“ У таквомъ страу ставе се
предъ Александрову силу.

Победа Александрова.

Александеръ приметивши Атиняне збу-
нѣне, удари на ньи и на єданъ ма' разбіє
све, и тако ій Македонцы подъ мачъ узму,

као зрелу пшеницу подъ остру косу. Ту буде плачь и вика: жене сироте полете мужевима своимъ на сусретъ. Оне у туги и жалости на стра садъ забораве, и као слепе посредъ крвопролитія на све стране вриштећи потеку. Свака уззверена искаше поименце свога мужа: крвлю као бурномъ кишомъ окроплѣне, устреме се крозъ войску къ Александру, дигну руке къ небу, и као бога молећи га, да престане сеча, на часть му градъ, на часть сво богатство, и цела држава! Но ни самъ Александеръ гнѣгомъ распалѣно и на све стране разсуто воинство утишати и уталожити немогаше.

Жалость неописана быяше, гледећи ядне матере, како у туги за своимъ мужевима, дечицу свою одъ себе одтурую, коя вриштећи за матерама и трчећи у крваве поточиће посртау. На конацъ упадши непріятель у градъ, кои за тилый часъ са свію страна запали. Бѣдне жене, и неяка деца да се живи неспрже одъ пламена, потеку на высоке куле. Но допревши силна ватра и до овы, спали ій и сруши заєдно са очаянымъ у ньима народомъ. Млоги су избегли были у великій храмъ Аполоновъ но кадъ се и овай запали, учини се жертвомъ и сліє у тучне груде: изгоре имъ ту излупани и изпребіяни богови. На ово Александеръ изсмеяваюћи Богове такове

рекне: „Да су были Аѳински богови истини, не бы су изгорели: но жао мы є, приложи, народа, што толика мложина изгину и изгоре. Радость мою о победи умалява жалость о побеђенима. При свемъ томъ рече, кривица моя ніє, но оны безумны и гордошћу напунѣны, кои ми поводъ таковому крвопролитію дадоше.“ На коє Діогенъ рекне: „Човекъ докъ нестрада, чувати се неуме, него разби главу врагу твому, вели, пакъ ћете онда знати почитовати и одъ тебе боятисе: я самь рече, напредъ Атинянима моимъ казивао, на што ће дѣло по ньіовомъ плану изићи, но они мене нису слушали, што више, изсмеяли ме.“ Известивши се западне државе о паденю Атине, и победи Александровой, стра' и трепетъ нападне ій.

Александеръ оде у Римъ.

Александеръ по освоєню Атине кренне се съ воинствомъ своимъ на путъ у Римъ. Онъ прегледавши войску свою, наће преко 400 тисућа войника подъ оружѣмъ.

Идући у Римъ, изићу му на сусретъ цареви: *Лакедемонійскій*, *Сицилійскій*, и *Польскій*, принесу му дарове драгоценне и данакъ: предаду му и круне царске, драгоценнимъ каменѣмъ украшене, и тако сви

му се поклоне (ови су были одъ западне стране цареви). Све ове Александеръ съ любовію прими.

И кадъ се већъ къ Риму приближи, и чую то поглавари Римски, одма се скупе и посаветую, шта ће чинити. Но известивши се о паденю Атине, тронути сви страомъ, рекну: дайте, да га примимо съ миромъ, пакъ ће и онъ насъ оставити на миру, да изиђемо предъ нѣга, и да му поднесемо дарове. Посаветовавши се овако, оду къ своме богу Аммону, да имъ каже, шта да чине. Богъ Аммонъ яви имъ се у сну и рекне имъ: „Мужеви Римски! знайте, да є Александеръ сынъ мой и поклоните му се.“

Римляни дакле сакупе се, и изиђу Александру на сусретъ, поднесу му дарове драгоценне и горню одећу *Соломонову*, кою є узео пре тога царъ *Навукодоносоръ* изъ Єрусалима, даду му 12 велики діаманта, коє є Соломонъ у време своє случайно на Сіону наш'о: поднесу му и круну Соломонову, на коіой є было 12 драгоценны каменя, и на овима су месецы изваяни были. Ништо манѣ даду му и круну царице Сивеле: ова є круна тако художествено начинѣна была, да нити є кадъ око чіе исту гдѣгодъ видити могло. Ово римско великолѣпно предусретанѣ А-

лександеръ съ особитымъ благоволенѣмъ прими.

Александеръ у Риму.

Александеръ примивши одъ Римляна драгоцене дарове ове съ поздравомъ, стави войске своє у уредна оделења: Македонце узме близу себе. Войницы сви оружани и лепо обучени, светлау се: Александеръ посреди ньи на чудномъ вукефалу єздећи, уподобляваше се Марсу а красотомъ юношескогъ лица своегъ самоме Аполону. Садъ Римляни одведу Александра у храмъ великогъ бога ньиногъ Аммона, и ту га првосветникъ римскій съ найвећомъ почешћу дочека: и даде му єдну кньигу, съ овымъ Оракуловымъ речима:

„У години пете тысуће изићиће некій єдноројій ярацъ, кои ће Парде западне, међу собомъ бореће се прогнати. Онъ ће и къ югу и востоку отићи, и наћиће овна чудна съ дугимъ роговима, кога ће єданъ рогъ допирати до юга, а другій до севера. Ярацъ истый єдноројій, удариће чудногъ овна у срдце и убиће га. И одъ оногъ ће ярца сви восточни цареви, и сви народи затрептати и мачеви ће се Персійскій поломити.“

Прорицанѣ и обясненѣ кньиге.

Кньигу ову Александеръ даде филозофима на прочитанѣ, кои прочитавши ю реку Александру:

„Царе! мы смо изъ сновиденя Данилова дознали, да се царства западна Пардима именую, а южна лавовима: восточна пакъ царства дворогимъ овновима, а єдноргій ярацъ є царство Македонско, и како намъ се види отъ тебе ће сви цареви земальски затрептати.“ Толкованѣ ово велику радость у срдцу Александрову проузрокує, и радостанъ рекне имъ: „Како Богъ усте, тако ће быти.“ Сви се Македонцы, купно съ Римлянима ту садъ обрадую.

Александеръ постави Римлянима за цара некога своегъ пріятеля, именомъ Ганамеда, и заповеди, да му се сви цареви западни повиную. Садъ се окрене къ югу, гди на многе цареве наиће, кои му сви на поклоненѣ изиђу, и драгоценне му дарове принесу, заєдно съ данкомъ.

Пустивши се Александеръ дублѣ у южне стране, наиће на єдно царство, коимъ су саме жене управляле. Садъ ове потуку се съ Александромъ, и великій ту бой съ ньима буде: будући су жене ове надячавале войску Александрову, те су оне вой-

нике и по лицу заушавале. За тилый часъ 100 войника Александровы паде. Александеръ то видивши заповеди ватру на ова женска чудовишта бацити, исте жене поплашивши се одъ ватре, све се разбегну.

Садъ Александеръ дигне се одатле, приспе къ мору и заповеди жительима места оногъ, да му направе 12 тисућа тврды галія, одъ кои да свака примити може по 1000 войника наоружаны, и съ раномъ да буду галіе снабдѣвене. И тако заповеди конюницыма да сувимъ у Варварію иду.

Онъ овымъ постави Филона и Птоломеа за началнике съ коима се договори, да се састану у Египту. Рекне имъ при томъ, да гдигодъ наиђу на градове, такове да отму, и да имъ данакъ плате, а воинство своє, побеђени народи, да имъ предаду.

Кадъ су галіе готове већъ быле, заповеди Александеръ, пустити ій у море. Надъ три тисуће галія постави Антіоха за началника, надъ три тисуће галія постави Висантія, надъ три тисуће Селевкія а три тисуће галія прими подъ своє управлянѣ. Онъ овако воинство своє раздѣливши на галіе, пошлѣ ій, да на четири стране иду. Бродили су 30 дана и 30 ноћи, и стигне Александеръ у Егупетъ са своіомъ флотомъ,

и управо приспе, гди река Хрисорроасъ тече.

Онъ заповеди овде єданъ градъ сазидати, кои Александріомъ наименує. Селевка са своимъ галіяма приспѣ у Киликію, гди даде градъ сазидати, подъ именомъ Селевкіомъ. Антіохъ одплови у Тракію, при црномъ мору, овде и онъ сазида градъ Антіохію. А Висантій на край мора подъ Скутаріомъ сазида такође градъ Висантію (Цариградъ).

Војводе у Александріи.

Александеръ изгледаюћи на своє војске, кадъ ће да му дођу натрагъ, дао се већъ и у бригу, што су се тако дуго задржале: кадъ ал' єданъ данъ у само подне стигне му съ трупомъ своіомъ Антіохъ, и каже му, како є сазидао градъ, коє мило буде Александру. Другій данъ, у истый часъ приспе му и Селевкій, кои га такође съ извєстіємъ обрадує, да є и онъ сазидао врло лепъ градъ. Трећій данъ дође му и Висантій са истымъ гласомъ, да є градъ подигао, и то на врло за градъ сходномъ месту; и овогъ Александеръ съ особитымъ благоволенѣмъ прими.

Собравши се тако на истомъ, мало ниже Александріє месту, сви воєначалницы

Александрови, заключе онде, гди су се видили и сретно састали, да сви скупа сазидаю градъ, коє и учинивши, наименую га *Міакардіа* (т. є. єдно срце), и пробаве ту целы шестъ месецій: међу тимъ приспе имъ и воинство Кавалировъ.

Доће Птоломей и Филонъ.

Напоследку стигне Птоломей съ Филономъ, кои полюбивши руку Александрову, приповеде му сва своя страданя, и ратове, коє су у Варваріи имали, и како су Варваре победили, и многе одъ ньи заробили, коє садъ повезане изведу предъ Александра. Видећи ове Александеръ, одма ій подъ заклетву узме, да му верни буду, и да су му свагда, кадъ ій потребує, готови подъ оружћмъ служити.

Александровъ повратакъ у Македонію.

Садъ Александеръ пунъ задовольства, крене се съ цћлымъ воинствомъ своимъ у Македонію, преће море, и стигне у отечество своє изъ кога є три године отсуствовао, доћу вћстницы Олимпіади, и кажу іой давножелаємый долазакъ сына нћногъ. Мати восхити се радошћу и одма съ Аристотеломъ воспитателћмъ, и съ множствомъ народа изиђу сыну на сусретъ.

Ту садъ Александеръ распусти войску, рекавши имъ: садъ идите дома, и за шестъ месецій одмор'те се, оружіе чисто држите; коняницы чистите конѣ своє и добро ій ранните: пакъ како примите нову одъ мене заповесть одма да се скупите, и на опредѣлено имаюће быти вамъ место да похитите.

Войска ова разиће се, и по истеченю шестъ месецій врате се войницы оружани, сто тисућій, све избраны войника своєму цару Александру. Александеръ остави свою матеть, и Аристотела съ 50 тисућій, да управляю Македоніомъ, а онъ поће на путъ.

Александеръ крећe се къ востоку.

Александеръ узме дакле одъ вышеречены 100 тысућій 50.000 и упути се къ востоку. Све цареве на кое є ударіо, и кои су се одма предали, приміо ій є съ чешћу, и любави: а кои су се почели противити, те є поражавао, землѣ имъ одузимао, многе одъ ныій и погубити дао. И тако толикій светъ онъ у стра' и трепетъ доведе. Цареви неки прибегну къ Дарію, известе га да є Александеръ съ воинствомъ своимъ ступіо већъ и у Асію. Како Дарій то чуе, одма пише Александру писма и посредствомъ вѣстника ово му рекне:

Писмо Дарієво Александру.

Дарій царъ царева, и на свету высочайщій, съ Боговима раванъ, вселеной силный повелитель одъ востока па до запада и надъ свима земнымъ предѣлима.

„Александре сыне Филиповъ! Чуємъ да си западъ узнемиріо, да си Римъ и сва царства западна себи присвоіо, Варварію победіо, и одъ свію данакъ, кои су мени досадъ давали, ты примашъ, пакъ садъ идешъ и на Азію, приближуєшъ се и къ мени, све си збуніо и савъ народъ мой, съ тима твоимъ Македонскимъ разбойницыма узмутіо, кои су мени слуге до юче были, и съ твоимъ се отцемъ мени повиновали, данакъ ми давали, пакъ си се ты нашао, да мене утаманишъ! много болѣ и паметніе ћешъ учинити, да ми дођешъ и поклонишъ се, коє и найпосле мораће быти. Зато саветуємъ ти, учини тако, пакъ ћу те оставити у твомъ царству на миру: што више, опростићу те и данка, и то изъ милости. Ако ли на то не саизволишъ, я ћу сву мою силу противъ тебе дигнути, пакъ ти нико живый помоћи неће.“

Александеръ хтеде вѣстнике погубити.

Примивши Александеръ писмо одъ Дарія, тако се разсрди, кадъ се извѣсти, шта му

пише, да є одма вѣстнике хтео погубити. Но вѣстницы повичу: „Царе Александре! Бога ради, промысли се, имашъ ли право у томъ, шта смо ти мы скривили? Та нисмо ли мы оно само учинили, шта намъ є заповеђено.“

На ово повичу садъ Македонцы: Не царе! ніє право, да вѣстнике погубишъ, нису они криви што царъ ньіовъ тебе вређа. На коє Александеръ одговори: „Та добро, люди мои! алъ Дарій ніє ій као цару послао, но као разбойницыма, и злочинцыма єднимъ! при свемъ томъ дода, я цара ньіовогъ признаємъ за цара, као што и єсте, а онъ мене за разбойника да држи. Та како ніє помысліо на то, кадъ васъ съ овымъ писмомъ шилѣ, да васъ смрти предає. Но я опетъ ево вамъ животъ вашъ покланямъ.“ Посланицы на речи ове учтиво му се поклоне и рекну: Милостивый царе! мы за нашъ животъ благодаримо, но помысли само, да си насъ погубити дао, што бы си Дарію са тымъ шкодіо? ништа! а овако ћемо те мы, изъ благодарности за то твоє великодушіє, знати предъ своимъ господомъ Персійскомъ, и до самы звезда узвышавати. На то садъ Александеръ заповеди, да Дарію овако писмо напишу.

Писмо Александрово Дарію.

Александеръ царъ съ благоволенѣмъ

всевышнѣга Творца къ Дарію цару поздравъ.

„Приміо самь твоє писмо, у комъ се не изражавашъ као царъ, као што бы ти пристояло было, него се уподобляваш и држишъ, да те равногъ на земльи нема, а тиме ништа друго недоказуєшъ у виду гордости, него незнанѣ и крайню глупость твою. Пребацуєшъ ми, да самь толика царства себи присвоіо, но знай, да самь ій зато присвоіо, како ћу лакше одсадъ и восточна царства моћи себи присвоити, на коя управъ и идемъ, а што ты мене плашишъ, да теби нико противстати неможе, я ћу ти доћи съ моимъ Македонцыма, коє ты разбойнике називашъ, пакъ ћешъ ме познати, колико ћу съ тобомъ у сравненію важити, усуди се само на бой самномъ изићи. Болѣ бы за тебе было, да ми се поклонишъ, баръ бы задржао царство, а иначе, видићемо, како ћешъ проћи и т. д.“

Дарій прими писмо Александрово.

Дарій примивши писмо Александрово, распали се гнѣвомъ, и запыта вѣстнике за Александра. Ови Александра почну врло фалити, али Дарій не ктене ій ни слушати, но одма заповеди, да му се воинство скупи, А међутимъ пише у Єрусалимъ и Египетъ, да се нипошто Александру непредаю, увера-

ваюћи ій, да ће онъ ньи са своіомъ силомъ одъ Александра заштитити.

Међутымъ Александеръ приспе са своіомъ силомъ на границе Єрусалимске. У исто време быо є у Єрусалиму владатель *Архіерей.*

Пише Александеръ у Єрусалимъ овако:

Писмо Александрово.

„Александеръ царъ силомъ Всевишнѣга жительима Єрусалимскимъ, кои исповедате єдногъ Бога Саваота, вседржителя неба и землѣ. Поздравлямъ васъ, одма како писмо моє примите, да се поклоните и на сусретъ да ми изиђете, а я ћу васъ помоћу Бога, свію тварій Саздателя, избавити изъ руку идолопоклоника. Я ћу вамъ законе нове и добре установити и т. д.“

Примивши Єрусалимцы писмо, и известивши се изъ нѣга, одпишу Александру овако:

Писмо Єрусалимаца Александру.

„Царе Александре! мысмо твоє писмо съ пристойнымъ страхопочитаніємъ примили, и нѣму се поклонили: но знай то, да смо мы раби Бога Саваота, кои є насъ

изъ Египетскогъ робства избавіо, и насъ преко црвена мора превео, и тако смо овамо дошли и овде се насе́лили. И Богъ насъ за грехе и преступленя наша предаде цару Даріи. Садъ ако се мы на зактеванѣ твое теби предамо, мы се боимо одъ Дарія, да насъ безъ свакогъ сажаленя подъ мачъ не мете! Но удари найпре на нѣга, и победи га, пакъ ћемо онда сви теби поддани быти.“

На ово Александеръ одговори имъ овако:

Друго писмо Александрово.

„Александеръ царъ, и Бога вседржителя рабъ своимъ Єрасалимцыма поздравъ! Я самь вамъ казао, да вы Даріа не возвышавате, єръ вы се кланяте Богу Сваоту, зашто дакле да будете робови идолопоклоника, а не мои поданицы, кои се такође єдноме Богу, као и вы, кланямъ. Я на Дарія садъ неидемъ, но управо вама долазимъ; пакъ вы поступите, како знате, и како за добро нађете.

Свештеноначалника саветъ.

Кадъ приме Єрусалимцы и друго писмо Александрово, устане Свештеноначалникъ, и рекне:

Началницы Єрусалимски! мени є се у сну появіо пророкъ Данiилъ, кои ми рече, да ће насъ Александеръ избавити и ослободити изъ руку Дарієвы, но да га примимо съ любови.“ — Слово ово допадне се садъ свима ту сабранымъ.

Санъ Александровъ.

Александеръ види у сну пророка Єремію обучена лепо у одећу свештеничку, кои рекне: „Прићи чедо моє Александре у Єрусалимъ у светый Сіонъ и поклони се Богу Саваоту, пакъ онда иди на Дарiа, ты ћешъ га победити.“

Поверує Александеръ овому сну, и пође у Єрусалимъ.

Како є чуо Свештеноначалникъ, да є Александеръ приспео, одма заповеди, да се и мало и велико скупи, и да изиђу предъ Александра. Єремія пророкъ обуче се у одећу свештеничку, и съ Архіереємъ царемъ и 10 тисућа людій, са свећама изиђу на сусретъ Александру.

Александеръ видећи Єремію пророка рекне:

„Господо моя! Я самь у сну овога мужа, овако обучена, видіо.“ На то Єреміа поклонивши се Александру, увати га за руку,

и уведе у Єрусалимъ. Александеръ, поклони се светому Сіону. Єреміа ктеде цару поклоне дати, но онъ не прими говорећи: „Подайте те дарове у свету цркву Богу Сваоту.“ Каже по томъ првосвештеникъ Александру, како му є пророкъ Данилъ предвозвестіо, да ће имъ Александеръ у Єрусалимъ доћи, но да се цару нашъ! поклонишъ Богу Сваоту, и нигда да на нѣга не заборавишъ, но свакій данъ да му се молишъ, и онъ ће ти быти помоћникъ, да одржишъ победу надъ Персіанима и надъ Египтянима, кудъ си већъ намысліо ићи. Ты ћешъ вели и Индійскогъ цара победити: но у болесть пашћешъ, ал' ће ти Богъ нашъ и у той помоћи, и постаћешъ скоро целогъ света обвладатель. Зато царе прими и одъ насъ єданъ малый даракъ и незаборави на насъ твоє верне. Съ тимъ речма даде му єданъ прстенъ, на комъ име Божіє біяше изрезано: овай є прстенъ, рекне му, Исусъ Навинъ носіо на руцы, кадъ є ратъ съ царевима водіо: дада му и саблю Голіата, и шлемъ храброга Сампсона и єдно коплѣ съ драгимъ каменѣмъ украшено, къ томе и горню одећу цара Саула, кою гвожђе пробити ніе могло. Найпосле благослови га и отпусти.

Александеръ доће у Египетъ и разболе се.

Кадъ доће Александеръ у Египетъ, по-

дигну се Египтяни противу нѣга, но пошто виде силну войску Александрову, уплаше се, побегну у градъ и затворе се. Видећи ове Александеръ да се неће на лепъ начинъ да покору, већъ напротивъ у градъ на отпоръ затвараю, удари са силомъ своіомъ на истый, но немогаше га освоити. Ту близу града біяше єдно єзеро, кога є вода врло студена была: Александеръ на врућини разгреянъ бывшій, зажели окупати се: уђе у воду и заладнивши увати га грозница, и тако тежко се разболи. Войницы видећи свога цара болна, уплаше се, да имъ у странной земльи не умре; и падну сви у бригу.

Египтяни чуюћи да є Александеръ болестанъ намысле лукавствомъ се помоћи, потайно напишу писмо и пошлю Александру, претворно, као да бы му пріятель писао, да се неусуди лекаріє одъ свога лекара примати, єръ є подкуплѣнъ да га отрує. А друго напишу лекару Филипу, у комъ ово му рекну:

„Славный муже, искусный враче! ако намъ ты Александра, нашегъ непріятеля, отруєшъ, мы ћемо тебе за нашега владателя поставити, мужа мы оћемо, а не дете, за цара; ты се съ нама тако великимъ учинити можешъ, да ћешъ моћи и силнога Дарію себи подчинити.“

Примивши Филипъ ово писмо и прочитавши, само мане главомъ и до пола раздере га, пакъ одма имъ на ово писмо одговори овако:

„Писмо є ваше мене увредило, на коє вамъ ово одговарамъ: Кадъ бы самь я владателѣмъ ктео быти, мой бы царъ мени државу у нѣговомъ царству, кою бы я 'тео, поклоніо, безъ сумнѣ, и самый Египетъ, да надъ ньимъ владамъ, ал' я то одъ нѣга нектевамъ нит' оћу. Но то вамъ кажемъ, да сте вы у поступку овомъ неваляли люди, кадъ вы одъ мене зактевате, да я Александра отруємъ, цара, кои съ высокимъ даровима, и свима добродетельима све цареве на земльи своґъ времена превосходи и т. д.“ испсує ій у писму, коє Египетской господи врло жао буде.

Филипъ дає лекове Александру.

Филипъ одма справи лекове и оде Александру. Ево! рекне му, піи, пакъ ћешъ оздравити. Александеръ сажалително погледи на Филипа, и рекне му: „Да л' ће ми чаша ова за здравлѣ служити?“ Филипъ примети, да се онъ сумня, узме на умъ, да су и Алек сандру непріятельи писали и об манули га, пакъ исту чашу узевши, лекъ до пола самъ попіє, а другу половину пружи Александру, кои испивши, даде писмо

Египтяна Филипу да види. Овай прочитавши писмо, заплаче се и рекне: „Пре бы самь животъ твой моимъ животомъ заменуо, него да тебе отруємъ: Ево! приложи, како и мени зликовцы пишу, показавши му предрто писмо, но я теби остаємъ веранъ и искренъ до смрти моє, у томъ Бога мени за свидетеля имамъ.“

Александеръ испивши лекъ одма заспи и целый данъ мирно проспава: у вече устане и лепо са своимъ Македонцыма повечера. Сутра данъ сасвимъ устане и покаже се на велику радость целомъ воинству здравъ, као што є и пре био.

Александеръ освая Египетъ.

Чимъ се Александеръ поврати у прво станѣ своегъ здравля, заповеди да му се све войске преправе и къ бою приуготове. То буде и наново градъ садъ обседну, у кои толико не само стрела проспу но и каменя побацаю, да вечъ нису могли бѣдни жительи по нѣму ићи. Найпосле у крайной себе нужди видећи повичу: Александре царе и сыне Ектенава! смилуй се на насъ. Александеръ чувши ово, одма заповеди воинству одъ нападаня престати. На то изиђу му началницы Египетски, и сви му се съ пристойнымъ страхопочитаніємъ поклоне: коимъ Александеръ пытанѣ учини: за-

што ме, рече, сыномъ Ектенавовымъ бывшегъ цара вашегъ именуєте? Право ми, приложи, све по реду, кажите.

На коє ови нѣму све по реду искажу: како имъ є сиречь царъ ньіовъ Ектенавъ писмено оставіо, изъ когъ смо познали, да си ти управъ сынъ нѣговъ.

По томъ одведу Александра подъ онай напредъ реченый столпъ, съ кога одма, нѣму тамо дошавшу, венацъ на главу падне, и сви се дѣлу овомъ до изумленя зачуде. Садъ ту Александеръ заповеди 4 столпа сазидати, одъ кои на єдномъ даде исписати свой образъ, на другомъ Птоломеєвъ, на трећемъ Антіоховъ, а на четвртомъ Филоновъ

Царъ Дарій долази на Ефратъ реку.

Дарій съ воинствомъ своимъ доће на Ефратъ реку, коме воєначалницы рекну: „Царе нашъ! мы за добро налазимо, да се ты манешъ, ратъ водити съ Александромъ, онъ є єданъ разбойникъ, найманый одъ свію царева подъ твоіомъ власћу стоєћи. На то садъ Дарій призове къ себи великогъ войводу своґъ Миганта и рекне му: „Миганте мой любезный! верный мой воєначалниче! Скупи єданъ миліонъ Персіана наши и удари на Александра: ухвати га жива, вежи и къ мени доведи. Утече ли ти? го-

ни га донде, докле га годъ не стигнешъ и не ухватишъ.“

Мигантъ поклонивши се цару, оде и одма скупи све войске по заповести Дарiа и преће съ толико силнымъ воинствомъ, Ефратъ. Видећи Александеръ чудесно ово множство Персiяна неустрашимо къ бою преправи се.

Слово Александрово.

Кадъ види Александеръ предъ толикомъ силомъ воинства Миганта, одма заповеди Македонцыма своимъ преправити се, пакъ узяши свога вукефала, и ово имъ ко ободренiю слово настави:

О вы мои, не само храбри, но чудни Македонцы! кои съ помоћу Бога Саваота Римъ и сва царства западна у кратко време освоисте: кога помоћу Египетъ узесмо, и до великогъ цара Дарiа крозъ толике землѣ оружiе пронесмо, уверите се, да смо мы подъ покровительствомъ невидимогъ Бога Саваота, и да ћемо мы помоћу нѣговомъ и Дарiеву сву силу разорити, нѣга жива уватити и цело му царство нама подчинити. Каковый ће онда гласъ о таковой победи нашой, по свету да загрми! што надъ већомъ силомъ победу одржасмо, коя ће намъ већу славу принети. Не охрабри-

мо ли мы духъ нашъ надеждомъ на Бога и не ударимо на непріятеля сложно: непріятель може насъ наравно съ већомъ силомъ победити. Зато жертвуймо се сви юнацы! за славу нашу, ма знали сви изгинути. Мы бегати садъ одъ Персіяна и тако неможемо, а кадъ ћемо у бежаню безъ освете гинути; то болѣ намъ є проливаюћи непріятельску крвь, и ньомъ окроплени, юначки умрети, а єданъ путъ и тако се умрети мора!“ И овако далѣ изговори имъ слово, пакъ войске своє на три части садъ разделивши крене се.

Александеръ Птоломеа и Антіоха съ воинствомъ ньіовымъ пропусти напредъ, а самъ на зактеванѣ свію, за ньима пође.

Садъ скобивши се съ непріятельима, потрїну своя копля, коя, разярени као люти рисови, за тилый часъ покр'аю, пакъ поваду мачеве, одъ кои єво полѣ крвлю обагри.

Видећи Персіани, непреодолиму силу Македонаца, ужасъ и трепетъ помрачи имъ духъ, клону на єданпутъ, пакъ се пусте испредъ Македонаца у бегство, а ови полегну се за ньима до саме престолне вароши Дарієве, и ту убію Миганта.

Дарій побеже.

Видивши Дарій силу своју разорену, у-

плаши се пакъ узяши коня и побегне: а Александеръ на то заповеди, да све погибше на бою погребу: живе пакъ похватане, све отпусти, и поручи по ньима Дарію, некъ се врати слободно, и нека царуе, само некъ се покори и обећа данакъ плаћати: ратъ водити више да се неусуди, зашто му є храбрый Мигантъ погинуо, пакъ може іошть и онъ погинути.

Потомъ пребацывши Александеръ войске своє преко Ефрата реке, заповеди мостове срушити, а Дарій међу тимъ пише на све стране по царству, да му се наново воинство купи, и да што скоріе похите у градъ Вавилонъ. Скупивши имъ се, изиће ій число на два миліона, кои се устреме противъ Александра.

Александеръ видивши силно воинство Даріево уплаши се.

Кадъ Александеръ види силну войску Дарієву, яко тронутъ буде, чисто олади срце у нѣму; али паметно онъ стра овай претаи у себи и проће крозъ войску свою, кою словомъ ободри говорећи: „Храбри мои Македонцы! Да є множина Персіана, то видимо, но я вамъ кажемъ, како насъ угледаю, позываюћи се на нашу, о коіой су слушали, храбрость, одма ће имъ

се стра срдца коснути и таки ће оладнити: а кадъ се на ньи устремимо и гласомъ загрмимо, сви ће, као дивля животиня одъ силнога рика лавова, почети бежати. Мы смо већъ ньима дали познати, кои смо и шта учинити можемо. Мы Миганта, кои іймъ є стубъ свой сили ньіовой быо, убисмо, за цело ће та срећа и Даріа постићи: само охрабрите ваша срца, и садъ покажите ю-начство ваше и т. д.“ изрекавши имъ слово ово, пише у Єрусалимъ, и поиште Ю-дее себи у помоћь, кои му одма оружани доћу.

Санъ Александровъ.

Наступаюћу ноћь представи се у сну Александру пророкъ Єреміа, кои му рекне: „Александре чедо моє мило! удари слободно на Даріа, ништа се не бой, Богъ неба и землѣ тебе ће заступити, и у битки ти помоћи, само чувай онай прстенъ на руцы, кои самь ти у Єрусалиму дао.“

Александеръ пробудивши се, радостанъ буде, ослони се на санъ, и одма воинство своє на три части разделено бывше, дигне протиру Даріа.

Бой съ Даріємъ.

Угледавши се две силе воєнне, полете Македонцы на Персіане, ови съ копляма, а

ови съ бриткимъ мачевима, као золѣ єдно на друго. Пуцаю оклопи на прсима юначкимъ, крше се копля, лете варнице одъ бритки мачева, ржанѣ коня заглушаху воздухъ, а ткъ ньіовъ землю сву потресаше: крвь се проліе толика, да потокомъ по полю поцури.

Бежанѣ Персіяна.

Лютый Марсъ Македонскій найпосле безчисленно воинство Персійско обрати у бегство! Садъ Македонцы као на крилима полете за ньима и гди су годъ кога стигли безъ сваке су ій милости секли: и тако 104 тисуће Персіяна падну мртвы у томъ бою, а одъ Грка Македонски свега около петъ тисућій.

Бежанѣ Дарієво.

Дарій побегне у престолный градъ свой, а Александеръ стигне подъ Вавилонъ, крозъ кои река Ефратъ тече, и савиткомъ своимъ савъ градъ опасиваше. Садъ Александеръ немогавши преко реке ове прећи, заповеди ровове (яркове) врло дубоке ту ископати. И такове толико разширити, да одъ реке воду у ньи упусти. У исто време Вавилонцы имали су великій праздникъ, и были су отишли у храмъ свогъ бога Аполона на службу: и Александеръ међутимъ

упусти воду у шанцеве, съ коимъ тако реку умали, да є могао преко нѣ воинство своє у градъ превести. Вавилонцы то видећи одма му се покоре. Александеръ на то покаже имъ се милостивъ, и они му пристойне принесу поклоне, коє онъ са усрдіємъ прими, и 30 дана у Вавилону пробави.

Огорченѣ Дарієво.

Известивши се Дарій да є Александеръ и Вавилонъ градъ освоіо, ожалости се врло. Видећи га поглавари тако невесела, почну га тѣшити: царе славнѣйшій! говорећи, опомени се само, како смо данакъ одъ Филипа узимали, увери се, да ћемо таковый и одъ Александра примати, небрини се толико! єрбо и велика лађа, кадъ ю бура потера, млого путій у пучину морску низвргне се, пакъ ю опетъ волне на връ мора избаце; тако быва и съ єднымъ великимъ царствомъ, онъ є насъ истина победіо данасъ, но да'ће Богъ, да ћемо мы нѣга сутра победити, єръ мы Персіани іоштъ велику силу имамо.

Ависосъ Дарієвъ войникъ одважи се убити Александра.

Изъ особите за своє отечество и цара Даріа ревности и любови, одважи се муже-

ственый Ависосъ именомъ, Александру отићи и съ пожертвованѣмъ своегъ живота, нѣга убити, рекавши Дарію: „Высочайшій царе! свакій є човекъ дужанъ животъ свой за отечество и своегъ господара жертвовати“; зато я видећи те у таквой нужди, принуђенъ самь животъ мой за избавленѣ твоє жертвовати: я идемъ Александра убити, и тимъ начиномъ царство твоє ослободити.

„Мылый мой Ависосе! проговори му царъ, ако ти то учинишъ, цело си онда отечество избавіо, и смрть твоя постаће животомъ целе Персіе: име твоє оставићешъ по себи безсмртно, царство моє сматраће се, да самь га я изъ твоій руку приміо: гласъ о теби збогъ тога пући се по целомъ свету.

Ависосъ оде у станъ Александровъ.

Ависосъ одма коня своегъ оседла, добро оружанъ, обуче одело македонско, пакъ одєзди у станъ Александровъ. Ту Александеръ оружанъ, яшећи на коню своемъ, прегледаше воинство. Ависосъ приближи се Александру, потргнувши мачъ на нѣга, ’теде га по по главе да лупи. На срећу цареву, дохвати га само по шлему, кога връ сасече. Александеръ зачуђенъ овымъ поступкомъ, погледа на нѣга, и позна да є стран-

ный, па рекне: „Ніє ме македонска ударила рука, но одъ слабы Персіяна.“

Са тимъ счепаю странногъ Ависоса, и истргну му мачъ изъ руке, кому Александеръ рекне: „Одкуда си ты човече?“ Я самь изъ Персіе одговори странный, кои самь изъ любови и изъ крайногъ къ моєму господару сажаленя, презрео мой животъ, и дошао овамо, да те убіємъ, пакъ да и самъ одма погинемъ. — „О несретный сыне! повиче Александеръ, да ты за любавь твога государа убієшъ човека, кога самъ Богъ чува, кому рука човеческа шкодити неможе и ты данасъ да погинешъ.“ Светлый царе! проговори сужный, я самь сада у твоимъ рукама, чини самномъ шта оћешъ. На коє Александеръ рекне му: „Човече! будући да си ты себе за твогъ государа пожертвово, съ тымъ намеренћмъ, да му у нужди помогнешъ, зато я теби животъ покланямъ: Иди къ Дарію, твомъ цару, и кажи му, да се рука човеческа онога коснути неможе, кога Богъ люби: но кажи му, да отбацы онъ высокоуміе и луду гордость нћгову, пакъ смирено да ми се поклони и данакъ плаћа, ако жели да остатакъ своегъ живота сретно проведе. Болћ му є и у умалћной слави светлити, него такову са свимъ угасити, и у мрачный се гробъ спустити.“

На ове речи Ависосъ поклонивши се Александру, врати се къ Дарію, коме приповеди, шта є учиніо и како нієє срећанъ быо: како му є великодушный Александеръ животъ поклоніо, и како га є поздравіо.

Чувши Дарій ово и вртећи главомъ, рекне му: „Добрый мой Ависосе! вѣрный слуго мой! ты си твою дужность учиніо, ты си твоє завештанѣ испуніо.“ Царе мой! рекне Ависосъ, я животъ мой жаліо нисамь, я самь га за тебе и отечество єданъ путъ на олтаръ смрти принео, но Александеръ мени таковый поклони, дозволи ми, да я одъ нѣга дарованый ми животъ за нѣга одсада жертвуємъ, одпусти ме съ благословомъ, да нѣму одяко подъ оружѣмъ служимъ.“ На коє Дарій разжалѣнъ, рекне му: „Сретному човеку и богови и люди помажу, а несретнога и свои оставляю: али тако є! кои себе превозноси, тай ниско пада. „Можешъ поћи, приложи му, и дошавши Александру, рецы му, да се невозвишава и негорди као я, єръ „возносяйся смирится, а смиряйся вознесется.“ Ово я садъ видимъ, садъ познаємъ, садъ се сећамъ, како самь се возносіо, и садъ видимъ, како ме богови понизише, будући видили су, да самь се ктео я ньима уподобити. Рецы Александру, ако оће, да имамо међусобный

миръ и любавь, на часть му целый западъ, може се съ ньимъ заиста задовольити, пакъ некъ се врати са своіомъ силомъ у отечество. Ніе ли задоволянъ са западомъ но зія и на востокъ, то кажи му одъ мене, да мы волемо сви изгинути, него да му се покоримо; и нека се за 50 дана преправи, да се ударимо; пакъ или ћемо га са свимъ, са силномъ нашомъ войскомъ сатрти, или ћемо сами сви изгинути. Виде и богови, што є за кою страну право, и што они заповеде, оно ће се сбити. Оде Ависосъ Александру.

Ависосъ доће Александру.

Ависосъ дошавши Александру изяви поздравъ одъ Даріа, и каже му, шта є поручіо. Саслушавши га Александеръ осмене се и потресе главомъ па рекне: „Ніе могуће да се я съ Даріємъ по нѣговой вольи миримъ, неће одъ тога ништа быти. Богъ ће, приложи, тай миръ међу нама устроити.“

Сањ Александровъ.

Настоећу ноћь представи се у сну Александру пророкъ Єремія, и регне му: „Царе Александре! ускори што брже, као єданъ вѣстникъ, и иди Дарію, види га лично, и ако те и позна онъ, Богъ ће тебе сачувати одъ нѣга, ништа се не бой.“ Пробудив-

ши се Александеръ одъ сна, заповеди, те му дође Птоломей, Филонъ и Антіохъ, коима онъ приповеди, шта є ту ноћь сніо. Посоветовавши се съ ньима, отважи се ићи Дарію. Онъ войводама своимъ препоручи сву силу воєнну, и рекне имъ: „Ако бы я по несрећи тамо, кудъ идемъ, погинуо, а вы све землѣ коє смо досадъ оружѣмъ освоили, међу собомъ поделите но право само, а престолный градъ мой Македонскій добро да чувате, и онъ да заостане у име моє. Войводе нехтеше Александра одпустити, плачући стану га молити, да неиде. На коє онъ имъ рекне: „Другови мои любезни! ако Богъ оће, да я погинемъ, то ни целый светъ мене одъ смрти сачувати неможе: на противъ: ако мене Богъ усчува, целе Персіє силе не могу мене убити.“

Александеръ оде къ Дарій.

Александеръ отваживши се на путъ, узяши коня и управо у градъ Дарію оде, гди себе за вѣстника изяви. Дарій то чувши, скупи мложство одъ свои людій войника, и стави ій лепо у чиновный редъ, да бы сатимъ вѣстника Александрова у неко удивленѣ довео и засведочіо, да є онъ єданъ силный царъ. Потомъ оде у свою палату. Александеръ пристойнымъ начиномъ добывши слободу уђе къ Дарію, и

поклонивши се, преда му писмо одъ Александра и рекне: „Царъ мой Александеръ весма те лепо поздравля.“ Дарій заповеди писмо прочитати, и то велегласно.

Писмо Александрово овако гласи:

„Александеръ царъ царева и целога света самодржацъ са силомъ всевышнѣга Бога! — Ты добро знашъ царе Даріе, колико си ты данка одъ мога отца примао, онъ є дакле мене при смрти своіой царемъ поставіо, а ты мене обезчести, послао си было другогъ государа у Македонію да надъ ньомъ влада, и мене съ отчина престола да низвргне! па и то си заповедіо было, да ме доведу у твой дворъ, да те служимъ. Но я съ помоћу Всевышнѣга ево ме већъ съ моимъ воинствомъ близу тебе. Ты си мене хтео съ отчиногъ престола бацыти, а я съ тобомъ то чинити нећу: седи ты на твомъ престолу и царуй као и досадъ, само ћешъ ми данакъ плаћати: не пристанешъ ли на то, увери се, да ће те мишице Македонске съ престола Персійскогъ низвргнути. Приправи се, дакле, до 15 дана, оћемо се ударити при рецы Арменіи.“ Чуюћи садъ Дарій изъ писма, како му младый царъ Александеръ прети, рекне: Господо моя! почекайте! претрпите се само пакъ ће те вы видити ту фалу Македонску.

Александеръ као посланикъ учтиво предъ Даріємъ стоећи одговори: Македонія се и може заиста у садашње време фалити будући она знаменитогъ цара има.

На кое єданъ одъ Персіяна, човекъ чрезвичайне величине рекне му: „А зашто ты тако цару нашемъ говоришъ?“ „Зато, рекне посланикъ, што я великога государа имамъ и за великогъ се любимца нѣгова я признаємъ.“

То рекавши одступи съ места на комъ стояше и рекне: дайте ми писменый одговоръ, да идемъ. На кое му Дарій одговори: „Ты ћешъ остати кодъ мене на вечери, докле му писмо напишемъ.“

Садъ Дарій посади се са своіомъ господомъ за столъ. Александра посаде на обично место посланика спрамъ Дарія. Донесу имъ се єла, и сви вечераю, а винаръ понудивши Дарія съ виномъ, принесе чашу и мнимому посланику. Овай испивши вино, спусти сребрну чашу у џепъ свой. Винаръ то видећи, каже Дарію. Дарій рекне: понуди га съ другомъ чашомъ. Винаръ га понуди, а Александеръ тако и съ другомъ чашомъ учини. Приметивши то єданъ одъ господе, рекне му: зашто онъ то чини при царскомъ столу? Александеръ на то одговори му: Кодъ нашегъ є цара тай о-

бычай, да, кадъ кои странный за нѣговомъ трапезомъ седи, тай чашу испіену на даръ прву и другу добыя. На ово сви се ту нѣговой смѣлости и слободи духа зачуде.

На то сада Кантаркусій (когъ є послао быо Дарій у Македонію да царує), устане одъ стола, пакъ приступи къ Дарію, и тіо му на уво пришапће, да є тай вѣстникъ самъ Александеръ, но гледай како ћешъ сада съ ньимъ поступити. Дарій се на то узхити радосћу и рекне: „Драгій мой! ако то буде истина, то самь се я наново на овай светъ родіо и наново данасъ царемъ я постаємъ.“ Я бы се за мой животъ ставіо, одговори Кантаркусій, да є онъ: при свемъ томъ, приложи, я ћу нѣга сутра при дану и болѣ на око узети. То рекне и врати се опетъ на своє место. Александеръ узевши на умъ, да ће га познати, мете прстенъ свой себи на прстъ. Дарій при томъ мерећи га съ очима, рекне му: „Младићу! я Александра истина непознаємъ, но одъ млоги чуємъ, да сила на нѣга личишъ.“ „О царе! одговори Александеръ, я заиста на нѣга личимъ, и нарочито зато му и єсамь великій любимацъ, и найвећу честь имамъ я кодъ нѣга. Сила путій тако се странни у мени преваре, да ми се кланяю, мислећи, да самь я царъ.“

Чуюћи Дарій ове речи, весма се замы-

сли и забрине, шта зна садъ да чини; побои се, срамота ће му быти ако буде Александеръ и побегне му, ако ли не буде, бѣдна є стварь страннога посланика напасти: баца себе у велику понизость. Онъ ожалосћенъ, тури ногомъ трапезу, пакъ устане, и оде у другу собу, да се посаветує, а Александеръ остане при трапези, и ту съ неколико господе поседи мало, пакъ и онъ устане.

Александеръ побеже одъ Дарія.

Александеръ ушавши у собу, себи опредѣлену, свуче одећу свою, пакъ ю простре доле, а место ястука, калпакъ себи подъ главу мете, и тако легне, као да спава. По томъ претвори се, да на полѣ иде, на обе стране обазре се, и оде къ великимъ вратима двора. Ту дошавши извади єдну чашу изъ џепа и пруживши ю вратару, рекне: ево ти царске чаше за уверенѣ, отвори ми врата, послатъ самъ прегледати страже войничке. Вратаръ то повєрує и врата му отвори. Садъ Александеръ отрчи къ другой стражи, коіой даде другу чашу, и стража му врата отвори, мыслећи, да є онъ заиста одъ цара послатъ, да утврди страже войничке. Изишавши тако похити на место, гди є коня оставіо, нађе коня, узяши га, и бежећи колико є игда могао

приспе къ Антіоху и Птоломею, коима садъ преповеди, како є съ Даріємъ вечерао и како є побегао.

Советованѣ Дарієво.

Дарій ушавши у палату свою, сазове советнике и рекне имъ: „Господо моя! вестникъ овай како чуємъ, самъ є Александеръ, но шта ћемо чинити?“ царе! одговоре они, ако то истина буде, то су се Богови сами смиловали на тебе и на Персію, и на све насъ; но ускоримо што брже да се увати. Упале одма свеће и поите у собу Александрову, но єсть, овай одпиріо! запытаю за нѣга млађе, нико незнаде имъ казати кудъ є се део; одеђу му ту нађу, но нѣга нема, одпиріо одатле. Запытаю стражу, и ова имъ рекне: човекъ некій мало пре дође ту, и даде намъ ове чаше сребрне, рекавши: отворите ми врата, царъ ме самъ послао, да утврдимъ стражу.

Садъ Кантаркусій видећи лукавство, и хитрость Александрову, узме три стотине коњаника, пакъ полети за Александромъ, и до зоре стигне до стана Александрова и видећи га ту, покуньи носъ, а Александеръ повиче имъ: „А кога тражите люди, за коимъ сте се ви тако устремили? узалудъ трудъ вашъ, птица вамъ є сама у кавезъ долетила была, но нисте є умели чувати,

нисте ю познали, да є соко, кои се лако уватити неда: я самь имао честь съ вашимъ царемъ вечерати, и ево ме садъ међу моима, идите и кажите Даріи, некъ се спреми на бой.“ Они посрамлѣни и ожалошћени врате се натрагъ.

Жалость Дарієва.

Известивши се Дарій о хитрости Александровой, плѣсне се рукама и уздане изъ дубльине срдца: „Ахъ я несретный човекъ на свету, та сами ме богови изсмеявати већъ почеше.“ Исплакавши се горко, заповеди своимъ, да жалостно писмо напишу Пору, цару Индійскому.

Жаленъ Дарієво Пору.

„Великій Поре! царе свію царева земны! высочайшій владателю свію владателя, земный Боже Индійскій! Десница твоя силна, тврда и непобедима простире се на сва царства по земльи!!!

Я Дарій бедный царъ Персіе, или иначе єданъ човекъ кога срећа оставля, коєга сами богови презреше, пишемъ теби єво данасъ, кланямъ ти се и молимъ, смилуй се на мене! помысли само шта самь быо! Господинъ надъ 36 царева! а садъ уста противъ мене Александеръ одъ найгори

царева, єданъ детићъ, забуни ме и ево оће царство да ми одузме, престола да ме лиши, славу Персійску да угаси. Освои савъ западъ, узе Єрусалимъ, узе Египетъ, узе Вавилонъ! заплаши Персію, нападе на насъ, и немогосмо сили нѣговой одпоръ дати! двапутъ се съ њимъ ударисмо, но бадава! у обе битке онъ насъ победи, стра намъ зададе, до очаянія насъ доведе. Зато садъ припадамъ теби и твоме многоможномъ царству, припадамъ и молимъ, пошльи намъ помоћь, да покушамъ іоштъ и трећій путъ съ њимъ се ударити, пакъ ил' онъ ил' я са свимъ да пропадне!

Поръ се разжали и помоћь Дарію посла.

Примивше Поръ писмо Дарієво, кое прочитавши мане главомъ и рекне: „Чудне ли су судбе богова: данасъ излію на насъ радость, а сутра низвргну насъ у жалость, погрузе у сузе. Дарій є био равань боговима, и називаше себе земнымъ богомъ, а садъ сирома ево како ядикує, и како одъ Македонаца страда, а Филипъ Александровъ отацъ био є вазалъ нѣговъ!“ Садъ Поръ призове єдногъ одъ Господе своє и рекне: „Я Дарію помоћь, кою одъ насъ иште, одрећи немогу, узми дакле ма миліонъ подъ оружіе войника наши, и иди му што брже

на помоћь, и кадъ се ударите съ Александромъ, пазићешъ да у битки онъ непадне, но да га жива уватите, и мени доведете само да га видимъ, єрбо млоги похвалюю, да є храбръ.

Скупи дакле войвода близу миліонъ войника, и крене се изъ Индіе. Чуюћи садъ Дарій, да му помоћь одъ Пора долази, скупи и онъ до миліонъ войника и приуготови се за бой. Приспѣвши близу Александрова стана, пошлѣ Дарій люде, да прегледе Александрово воинство. Дознавши то Александеръ, одма заповеди да сви на конѣ узяшу. Увидивши уводе Дарієве силну Александрову войску, врате се и кажу Дарію: „Видили смо царе! Александрову войску, има ій сила, и виде се войницы врло храбри быти, и весма весели, готови на бой као на игру какву: и коньи су имъ ватрени и брзи.

Чуюћи ово Персіани и Индіянцы, уплашше се тако, да су силомъ и съ великимъ страомъ на бой се кренули. Дарій разсрди се на уводе, зашто да хвале Александрову войску, пакъ имъ даде єзыке одсећи.

Бой Александровъ съ Персіанима.

Кадъ се силне войске и одъ єдне и одъ друге стране ударише, найпре копля потр-

гну, и съ ньима єдно на друго полете, дигне се на єданнутъ одъ силнога движеня людій и коня ветаръ, кои, таковый пра одъ землѣ покрене, да чисто сунце помрачи. Страшный шумъ одъ кршеня коплый и ужасна звека одъ удара саблый на далеко се чути могаше. Ту се садъ, помешанымъ имъ бывшимъ, разпознати немогау, ко є Персіанинъ, ко Индіянацъ и ко ли Македонацъ.

Македонцы распалѣни мачевима своимъ, као кньижевникъ или скорописацъ перомъ, хитро и окретно непріятелѣ поражавау, као српомъ зрело жито, млаве писти за удивленѣ. Сила людства ту погину, силна се крвь тай данъ людска проли. Наступаюћу ноћь, поплаше се Персіани и Индіанци, и нагну бежати. Видећи Дарій, како му воинштво бегати поче, ожалости се врло и чисто изванъ себе буде. Освести се мало, и видећи, да ће одъ свои сасвимъ оставлѣнъ быти, поипте и самъ у бегству своє избавленѣ: „О я безумный Дарій! говораше, кои самь се чакъ и до небеса узвышавао, садъ ме судба моя и земальскогъ изключава достоинства. Персіани међутымъ сви се разбегну и у градъ сакрію.

Страданѣ Дарієво.

Кантаркусій и Аріоварзанъ, два любимца Дарієва, полете за бегаюћимъ Даріємъ,

стигну га и негодујући што и онъ побеже, лупи га єданъ съ єдне а другій съ друге стране, и ране га смртно. Потомъ свуку га съ коня, скину съ нѣга сву одећу, па однесу, и нѣга бѣдна ту гола оставе, да се мучи и съ душомъ бори.

После неколико часова известивши се Александеръ о Даріи, да є погинуо, пошлѣ неколико одъ своій войника, рекавши имъ: „Идите и явите Персіанима, да имъ є царъ Дарій погинуо, рецыте имъ, да садъ небеже. Пошлѣ и Филимона Индіанима, да имъ поотима конѣ и оружѣ, па да ій одпусти, некъ се врате своме цару Пору.“

Филимонъ дакле оде и по заповести одузме Индіянцыма конѣ и оружіє, и рекне іймъ, да одлазу у своє отечество и кажу Пору, да се онъ у своме царству смири, и да чува себе, а да се мане онъ другому помоћи давати. Садъ Индіанцы одвоє се одъ Персіана, и Персіанцы као побеђени склоне се и прећу Александру, помешаю се съ нѣговымъ воинствомъ, и мило свима садъ буде, што се удостоише Александру подъ оружѣмъ служити.

Александеръ нађе Дарія рањена.

Идући Александеръ съ войскомъ своіомъ преко поля бойна, наиђе на бедногъ и

полумртвогъ Дарія, гди ранѣнъ у прау лежаше! кои видећи Александра слабымъ гласомъ проговори царе Александре! сиђи се молимъ те съ коня, и оди мало къ мени, да чуєшъ кою речь изъ уста мои.

На кое Александеръ: „А ко си ты? запыта га. „Я самь Дарій, несрећный царъ! коло времене узвыси ме и до небеса, срећа ме увелича одъ млоги на земльи, а несрећа ме низвргну ево у юдоль плачевну, и чакъ до пакла ниспусти: но Бога ради Александре! немой ме баръ ты оставити, кадъ ме мои сви оставише! немой пренебрегнути, да у прау овде умремъ! опоменисе, да си Гркъ, кои више безъ сумне човечества имашъ, него ли мы Персіяни.

Александеръ ово чуюћи съ удивленѣмъ погледи на нѣга и тако му се срца дирне страданѣ єднога великога цара, да му сузе полете низъ нѣгово млађано лице.

Одма дакле скочи съ коня свуче одећу са себе и покріе, а Македонцы дигну га на єдна сребромъ и златомъ окована кола, и пошто ту, после неколико часова умре, однесу га у градъ (Исфахамъ?).

Садъ овде Александеръ мете круну свою (некада Соломонову) себи на главу, изиђе и седне као победитель на престолъ Дарієвъ. Ту се скупи сва господа Персійска,

и признавши га за своґъ владателя, поклоние му се и поздраве као свога цара.

Александеръ узима Роксанду Дарієву кћерь себи за жену.

Дарій на то дозове ћерку свою Роксанду, да учини подворенѣ своє Александру. Видећи Александреръ дошавшу девицу ову, редку єдну красоту и царско чедо, возхити се красотомъ нѣномъ, срдце нѣгово юношеско одъ радости заигра му у прсима: но при томъ у равной мери и жалости оне участникомъ се покаже, кою срдце девице исте о паденю нѣногъ родителя осећаше. Нѣжна любавь къ девицы учини, да му савесть мало пребацы, што є онъ узрокъ ове туге и жалости: зато, да бы и бѣднога родителя нѣногъ при концу живота нѣговогъ поутѣшіо, и кћерь поублажіо, узме кротко девицу за руку, и погледавши на Дарія, рекне: „Любезный отацъ! кћи є твоя одъ данасъ царица! я круну мою ево съ ньомъ делимъ. То рекавши, скине круну свою и мете девицы на главу, пакъ ю посади до себе на престолъ. Дарій на ове речи и чрезвичайный поступакъ Александровъ погледи, и поливши умираюће лице своє радостнымъ сузама, рекне: „Великодушный Александре! сыне мой возлюблѣный! Твой Богъ да васъ благослови,

Богъ велимъ, коме се и я сада кланямъ. Роксанда на то скине прстенъ свой съ руке, и мете га Александру на прстъ.

Царе Даріє! Отацъ любезный, проговори Александеръ, увери твоє родительско срдце, да ће твоя кћи одсадъ надъ всесеномъ царствовати: утѣши се дакле и заборави на све, што ти є се по судбама Божіимъ досадъ догодило.

Ахъ Александре, Богомъ твоимъ благословеный царе! срећанъ буди съ ньомъ! но іоштъ єдно да видимъ, докъ самь живъ, пакъ ћу онда моћи утѣшенъ быти.

Са тымъ даде призвати супругу свою, и рекне Александру: „Ово є моя супруга, права мати моє кћери: прими ю дакле съ подобнымъ усрдіємъ и ты за матерь свою, са коимъ си усрдіємъ благоволіо мило чедо нѣно себи за супругу примити. Некъ ти буде одсадъ друга мати Олимпіада. Но и то те іоштъ молимъ, казни гнусный и мрскій порокъ! примера ради другимъ, убійце моє не иначе, но смрћу казни: єръ я имъ опростити немогу, живе ій по себи оставити, была бы неправда, и они бы тисуће начина измышлявали и моіой фамиліи, слѣдователно и теби, шкодити могли. То изрекавши, мука му падне на срдце, стресе се и издане.

Погребъ Дарієвъ и погубленѣ нѣговы убійца.

Александеръ съ Роксандомъ и матеромъ нѣномъ оплакавши Дарія, даду га честно и пристойно цару єдномъ саранити. Потомъ да довести убице нѣгове. Ови дошавши ставе се предъ цара, кои погледавши на ньи рекне имъ: „Вы заслужуєте пристойну награду, честь и достоинство лепо да вамъ дадемъ, што сте Дарiа убили: но радъ самь се уверити, єсте ли га вы заиста убили и ту услугу мени, да Персійскимъ царемъ постанемъ, учинили.“ Царе великій! одговоре ови веселимъ гласомъ, мы смо га заиста убили, и смрть є нѣгова тебе кодъ насъ царемъ учинила. На коє рекне имъ Александеръ: „вы тако мыслите, но я сасвимъ другче судимъ. Вы сте кодъ мене поверенѣ изгубили. Вы одъ мене тай налогъ имали нисте, да вы своєга цара убієте: я то желіо нисамь: кодъ мене су то варварски обичаи, кои се кодъ Грка не трпе, кои се управъ строго казне. Кадъ сте се вы усудили свога господара убити: то ће те млого лакше вашу варварску руку на мене страннога дићи. Зато, коіомъ сте казни вашега цара живота лишити, томъ ћу я васъ казнити: но преправите себе на смрть. Водите ій повиче Александеръ и обесите. То буде, одведу ій и повешаю.

Александеръ венча се съ Роксандомъ.

Александеръ доведши дѣла своя у желаємый редъ, скупи сву Господу, и съ великолѣпномъ славомъ, и светлѣйшимъ спроводомъ вѣнчасе съ Роксандомъ, девицомъ, коя є редку свою красоту съ добродѣтелю и дивнымъ разумомъ увеличавала.

Александеръ после своє женидбе заповеди, да му сва войска промене међу собоомъ одело: Персіани узму Македонско а Македонцы Персійско одело. Потомъ заповеди прегледати благайнице Дарієве, и нађе 12. кулій (?) пуны злата, и 12. магазина сребра. Благо неброєно до удивленія, нађу.

Одпочине Александеръ прву целу годину у Персіи, у самомъ веселю съ целомъ войскомъ. Па по истеченію године нѣговогъ у Персіи одмараня, дигне се противъ Крисуса цара Лидійскогъ, кои нехтеюћи мирне уговоре одъ Александра да прими, народъ нѣговъ вознегодує о томъ, боєћи се Александра, посаветує се међу собомъ, пакъ ти намъ докопаю Крисуса, вежу и везана одведу Александру. Садъ Александеръ дигнувши силе своє, обрати се одатле на десно, и толике народе победивши, приспе съ воинствомъ близу край света.

Столпъ Сосонха.

Дошавши Александеръ тамо, нађе некій столпъ, на коємъ бяше ликъ написанъ а писмена изрезана и златна ово означавау: „Я самь Сосонхъ, бывшій некада царъ целогъ света, и врло се погордимъ, и у гордости зажелимъ на край света изиђи, дођемъ дакле на широко ово полѣ, и богови пошлю дивляке противъ мене, кои ме побію съ моіомъ целомъ войскомъ. Зато свакій некъ се узме на умъ, кои довде дође далѣ да не иде.“ Ту біяше цело полѣ пуно мртвы глава и костію човечіи.

Александеръ прочитавше овай на столпу надписъ, одма горню свою одећу свуче, и покривше съ ньомъ истый столпъ, и надпись онай, положи круну свою навръ, да други то и невиде и войску му непоплаше. Запыта га Господа, шта пише тамо? и онъ имъ одговори: „то пише, рече, да предъ нама, кудъ идемо, врло лепъ предѣлъ съ прекраснимъ местомъ лежи.“ Са тымъ крену се напредъ. Но Антіохъ на єдно полъ милѣ заостао біяше одъ овога столпа. Александеръ одмакне на неколико миля напредъ и стигне на єдну высоку планину, гди застане неколико чрезвычайне величине людій, (на два хвата) високи. Тело имъ сасвимъ обрутавило: простру по-

гледъ свой дивлячкій на войску, и почну съ места на место подскакивати, ни найманѣ да се одъ толике силне войске поплаше и утеку, но єднако на войску гледе. Александеръ то видећи уплаши се: шта наопако помысли, ово су они дивляцы, кои су убили Сосонха. Заповеди дакле своимъ людма, да готови буду на оружіе ій дочекати. Садъ узму єдну жену и пошлю є предъ исте дивляке, да виде шта ће іой чинити. Кадъ ал' єданъ одъ ньи дотрчи, увати жену и стане ю гризти. Стане врска кукавне жене, на коє притрче войницы и избаве ю, пакъ онога коплѣмъ убію. Уданенъ дивлякъ коплѣмъ, тако є се ужасно продерао, да су га сви дивляцы чули, и множство ій полети на войнике и Александра безъ икаквогъ оружія, но съ дрвыма и каменѣмъ нападну и заокупе туђи войнике, и узбію ій натрагъ до столпа Сосонхова. У истый ма приспе садъ ту и Антіохъ са своимъ воинствомъ. Саєдинивши се ту устреме се противъ дивляка, стигну ій и сила одъ ньи побію, а єднога жива увате и доведу га предъ Александра. Ово є детићъ одъ єдно 10 година быо: онъ быяше у висину више одъ єдногъ хвата. Пало є ту одъ дивляка више тысућа мртвы, но сутра данъ прегледи Александеръ войску свою и нађе две тисуће одъ ньи побієны. Сви великаши сабравши се рекну Александру:

царе! доста наши овде одъ дивляка погину, неудараймо се више съ ньима: та мы нисмо пошли, да овде на краю света узалудъ сви изгинемо! Куда насъ, за волю Божію доведе, да ту кости безъ свакогъ спомена оставимо; и воинство ти богме далѣ неће ни слѣдовати.

Чувши то Александеръ, жао му буде, и рекне войсцы: „Любезни мои и храбри Македонцы! немойте ми вашу помоћь и верность одрећи, врло мало іоштъ намъ треба, да край землѣ нађемо, пакъ после што брже вратићемо се у мило отечество наше Македонію.

Воинство се на то склони и любопытству Александрову удовлетворити, пође напредъ и продру крозъ предѣлъ дивляка. Дошавши имъ на прекрасне неке полянѣ, наиђу и ту на два столпа: на єдномъ одъ исты біяше исписанъ кистомъ царъ Ираклій, а на другомъ царица Севера. Видећи Александеръ ове начертане образе, и опоминюћи се славны дѣла ньіовы, коє є у училишту слуш'о одъ Ектенава и Аристотела, заплаче се и рекне: „О царе Иракліє и царицо Северо! кои сте славни и удивленя достойни на свету были, кудъ сте садъ! заръ овде у странной земльи да умрете и на вѣки останете, ахъ судбино!

Овако удублѣнъ у мысли о судбинама човеческимъ, крене се одавде и идући єдно десетъ миля унапредъ, найпосле наиђу на нека чудовишта людска, коя по шестъ рука и шестъ ногу имаћау. Ова се залету на воинство Александрово весма смѣло и дрзновено: но Македонцы оружани дочекаю ій на бойна копля и бритке саблѣ своє, и множтво ій погубе. Одавде се дигну и два дана путуюћи, стугну у предѣлъ некій, у коємъ нађу люде псоглаве. Тѣло имъ є човечіє а глава псећа: гласъ имъ човеческій а 'одъ псећій. И одъ ови Македонцы множтво потуку, пакъ се крену далѣ, и за десетъ дана изиђу къ некомъ мору. Ту се зауставе, да се одъ великогъ и труднога пута одморе. Овде имъ єднога войника конь цркне и баце га близу мора. Обноћь измили єданъ ракъ изъ мора, то осетивши и други рацы, измиле на лежеће конѣ и спаваюће люде, коє повуку у море, но ови увѣривши се да су рацы, све ій скоро поватаю и сготовлѣне поєду. Єданъ данъ изиће Александеръ на брегъ, и простревши погледъ свой на површину мора, спази у нѣму островъ некій. Заповеди дакле начинити галіе, на коима се превезе у тай островъ. Нађу ту житељ, кои му се драговольно предаду, одпоивши му: „Многа ти лѣта царе Александре! но шта можешъ одъ насъ и зактевати, кадъ ево видишъ да смо голи,

и ништа немамо, дакле шта ћешъ видити друго кодъ насъ до єдну сиротину.

На ово израженѣ ньино Александеръ имъ одговори: „Драги мои! я одъ васъ ништа и незактевамъ, само самъ дошао островъ вашъ видити: но покажите ми, придода, одкудъ вы име моє знате? кадъ ме никгда видили нисте. На ово му рекну они: одъ више година мы то светлый царе! знамо, да ћешъ ты нама овамо доћи. Єрбо праведный и добродѣтелный царъ Ираклiє и царица Севера, были су царовали надъ Македоніомъ и Елинима, но кадъ су Елини почели хулити и непочитовати Бога и цара свога, но напротивъ іоштъ чинити друга бездѣлія и хулити противъ нѣга, дигне се Ираклій и направи галіє, па скупивши многе богобоязльиве, благочестиве люде и породице ньіове, кои се нису Идолима, и одъ камена изсеченымъ боговима, кланяли, доведе ій у онай предѣлъ и онде ій насели. Видіо си на онымъ столповима спомена ради честна лица цара Ираклія и Севере изрезана. Они много година ту међу нама спокойно поживе и преставе се. Изъ благодарности за доброту ньіову испише ій народъ на онымъ столповима, коє си видіо. И нама є Ираклій прорицао управъ за тебе, и предсказао, да ћешъ ты къ нама доћи, казао намъ є и име твоє. Но мы се

мало потомъ у наравима нашимъ съ правогъ пута свратимо, занесемо се и почнемо беззаконія чинити. Богъ то видећи разсрди се, и пошлѣ дивляке противъ насъ, те млоге одъ наши потуку; а мы остали, кои се избавимо, пребегнемо у овай островъ.

Садъ Александеръ узме одъ овы неколико мудраца са собомъ, коє запыта, оће ю л' имати ратъ съ кимъ; на коє мудрацы одговоре: другогъ рата мы ни съ кимъ имати нећемо, окромъ онде, ако будемо имали, гди тече єдна велика река у Океанъ, гди су на близу и острови блажены, у коима люди подъ божіимъ покровительствомъ мирно живе и Богу се денонощно моле. Александеръ на то ій запыта: одкудъ су тіи блажени люди ту дошли? Они су одговоре мудрацы: одъ Адама и Еве, кои су примили были одъ Бога заповесть, да одъ дрвета на среди рая бывшегъ, плодъ неєду, но они ову заповесть Божію преступе, и окусе одъ истогъ дрвета плодъ, и за то ій преступленѣ Богъ истера изъ рая. Они ожалошћени дођу у тай островъ и ту сто година пробаве, непрестано гледећи на рай, тужећи и горке сузе за ньимъ проливаюћи.

Међутимъ роде два сына: Каина и Авеля. Нечастивый позавиди слави ньіо-

вой, и своимъ мановенѣмъ на ту мысль доведе Каина, те убіе брата свога Авеля. Адамъ и Ева врло се ожалосте о смрти Авельовой, плачъ и риданѣ за своимъ чедомъ умилостиви Бога, те имъ пошлѣ анѣела, кои имъ рекне: „Зашто толико плачете, коє већь и самомъ Богу противно быва: та Богъ є нѣга одъ землѣ саздао, у кою га є опетъ повратіо, у кою ће и сви земнородни на своє време поћи? Утешите се већъ, Богъ ће вамъ другогъ сына Сита, место нѣга дати: па кадъ се наврши одъ вашегъ паденія 5,500 година, опетъ ћете рай видити.“ Съ овымъ дакле речма анѣелъ Адама и Еву утеши, и на своє време роди имъ се Ситъ, кои пошто у савршеный возрастъ приспе, дође у овай островъ. Изъ призрѣнія дакле на Божіе о Ситу благоволенѣ, признаю се сви одъ племена нѣгова за благословенне.

Садъ запыта Александеръ: како бы смо мы тамо приспети могли? Мудрацы му покажу, и Александеръ крене се съ войскомъ и путуюћи шестъ дана, стигну къ некой высокой планини, на кою изишавши, види Александеръ островъ благословены. Потомъ даде одма ту єданъ лепъ столпъ подиђи, на комъ лице Александрово съ мачемъ у руцы, кистомъ изобразе. Александеръ прегледавши целый остовь, отисне

се далѣ на путъ. Идући имъ шестъ дана одатле, присѣду на другу неку, врло высоку планину, на коіой одъ стране восточне нађу ту єднога човека везана у веригама. Човекъ овай чрезвичайно големъ бяше, величину нѣгову изложити, было бы невероятно, онъ біяше 20 лактова высокъ и 10 широкъ. Плачъ и риканѣ нѣгово чути се могло на далеко, да су се и Македонцы одъ гласа нѣгова уплашили. Кадъ га виде и нѣму се приближе Македонцы, не само да се зачуде, но чисто изванъ себе буду.

Видећи ово чудовиште, оставе га на миру, и оду на другу іоштъ вышшу планиву, где нађу єдну жену такође у веригама свезану, коя подобне величине быти вићаше се као предреченый човекъ. Ова имађаше обвиту змію око ногу, и главу зміє у устима држаше. Видећи Македонцы и ово нечувено чудо, ужасну се пакъ се крену далѣ; путујући имъ тако осамъ дана, нађу на неке велике баре: у коима чую млога жалостна, и ужасна стенаня и уздисаня. Александеръ са своима управи погледъ свой на исте баре, и виде ту множство змія. Александеръ ужаснутъ, сетисе, да є то место мученя грѣшника, Узданувши одъ срдца, пођу далѣ и стигну на реку Океанъ. И овде садъ спазе островъ блажены. Стану ту на брегъ реке и гледе тай островъ,

кои бяше одъ прилике на 20. миля одъ брега удалѣнъ. Александеръ дакле заповеди садъ сплавове начинити, на коима се пребацы у тай островъ съ Антіохомъ и Птоломеомъ. Островъ бяше пунъ разнога воћа, одъ кои нека дрва цветау, нека къ зрелости приспевау, а одъ неки плодъ по земльи лежаше. Птице силне на дрвима певау. Єданъ одъ блажены овы жителя изиђе предъ Александра, кому Александеръ рекне: „Любезный брате! миръ да буде съ вама. На то одговори му овай: „миръ буди са свима нама царе Александре! Оди ближе къ останимъ друговима моимъ, кои те радо очекую. На то садъ млоги Александру на сусретъ изиђу, и поклонивши му се, одведу га къ своме цару именомъ Еваинту. Царъ Еваинтъ сеђаше подъ єднымъ плоднымъ дрветомъ, постеля му и покривка бяше одъ самога дрвена лишћа. Онъ видећи Александра, мане главомъ и рекне му: „А шта ћешъ ты кодъ насъ Александре? съ тымъ увати га за руку, и посади до себе. Александеръ место одговора на пытанѣ рекне му: „Ако є по вольи да ти донесу мои люди одъ нашега єла. Нек' намъ донесу, рекне Еваинтъ. Александеръ дакле рекне Антіоху, те се донесе леба и вина. Еваинтъ то видећи, некте примити, но рекне: мы такова єла не єдемо! єло є наше воће коє ево видишъ надъ нама, и одећа наша

одъ лишћа: а мысль є наша у молитвама къ Богу: животъ намъ є у овомъ блаженомъ месту дугъ, мы сила година живимо. А кадъ намъ истече време овога живота, мы се у болѣ место и у много болыій животъ преселимо, у комъ непрестано Богу поимо и славимо га. И ты си првый Александре! кои си намъ изъ света грешнога овамо дошао.

На то Александеръ! „царе добродѣтелнѣйшій! рекне му, кажи ми, молимъ те, шта є одавде напредъ? и овай му одговори: „На оной планини, кою видишъ съ плодоснима украшену дрвима, место врло лепо и благопріятно, коє се зове, ако си чуо, Єдемъ, гди є Богъ самъ насадіо рай, и ту є створіо Адама и Еву, коє постави да чуваю тай рай. Ђаво дакле злый и нечастивый духъ, завидивши имъ за такову славу, превари ій, те окусе одъ плода ту Богомъ забранѣногъ, за коє преступленѣ изгнани буду изъ рая!

На то Александеръ: „молимъ те добрый царе! кажи ми, бы л' я тамо могао отићи, да видимъ само то свето место, тай рай.

Еваинтъ му одговори: „то быти Александре неможе, душа съ теломъ у рай се не пушта: а особито гора є та высока, и

велика: къ тому она є са стеномъ опасана, и стена є одъ мѣди (бакра) пакъ по връ стене свуда стоє шестокрили анђели, кои оружія огнѣна у рукама имаю. Нико тамо завирити у рай неможе, но врати се натрагъ и иди одкуса си и дошао, ты ћешъ целый светъ освоити, и найпосле повратићешъ се у землю, одъ коє си и створенъ, пакъ ћемо се опетъ о воскресенію мртвы видити: и онда ће свакій по свому дѣлу примити награђенѣ.

Излазакъ Александровъ изъ острова блажены.

Саслушавши Александеръ Еваинта удивленѣмъ пораженъ, кога сви, полазећа одъ ньи, поцелую и съ великомъ чешћу испрате. Разставляюћи се рекне имъ: Да не жалимъ Македоніє и воинства мога, за цело бы у овомъ вашемъ острову остале дане живота мога анђелски съ вама провео, са овимъ речма опрости се и оде изъ тога острова блажены: доће къ своме воинству, и све имъ садъ преповеди, шта є у острову видіо, пакъ се одатле крену и путуюћи десетъ дана, доћу у некій предѣлъ великій и раванъ. У средъ нѣга быяше єдно полѣ, и преко целогъ тога пружено грдно єзеро, да Александеръ съ войскомъ своіомъ проћи немогаше. На то размысливши се

Александеръ, па заповеди, да се єданъ великій мостъ ту преко єзера начини, преко кога войска да прође. На средъ моста даде ове речи изрезати: „По заповести цара Македонскогъ Александра сазида се настоєћій мостъ, преко кога пређе онъ и сва млогочислена войска нѣгова, и изиђе изъ землѣ блажены.“ После четиридневногъ путованя дођe до мрачногъ предѣла. Ту Александеръ мучећи се и незнаюћи на кои ће начинъ у истый предѣлъ ући и разгледати га, найпосле по савету своій неки стараца, узму ту десивше се повеће число кобила съ ждребадима, кое оставивши ту съ осталымъ воинствомъ, узяши ове многа свита Александрова, и тако силомъ потеравши ове кобиле уђу у овай тавный предѣлъ. Путующи имъ 24 сата у внутреность овога предѣла, онда заповеди Александеръ своимъ людма ту да одяшу и одморе се, придодавши, да узме свакій оданде землѣ колико кои оће съ тимъ речма: „Ко узме одъ те землѣ млого, каяће се, а ко опетъ узме мало, каяће се.“ И тако враћаюћи се натрагъ, у путу млоги одъ ньи, за олакшати себи, побацаю понету землю; и пошто изиђу изъ тогъ предѣла, онда текъ виде, да оно ніе была земля, но злато и драго каменѣ, и тако млоги су жалили што нису више понели, а други опетъ понето, што су побацали. Оданде идући унапредъ че-

тири дана, сретну ій чудне две птице однекудъ: коє кадъ имъ човечіимъ гласомъ проговоре, одъ чуда сви изванъ себе чисто буду! особито што Александру ово рекоше: „Александре! кудъ идешъ, и шта іоштъ желишъ кадъ є божествена мудрость непостижима?! Зашто Бога вређашъ? Не боишъ ли се, да ће се на тебе и люде твоє разгнѣвити и казнити! но остави ты ово странно место: окрени се на десно пакъ води обичне ратове твоє; будући да царъ Индійскій на тебе чека, да се бієте.

Чуюћи Александеръ саветъ овай одъ птица, троне, пакъ се крене одатле на десно. Путуюћи осамъ дана, дођу къ некомъ єзеру, при комъ зауставе се, да се ту одморе. Кувари имъ имаћау рибе, коє мету у край воде за очистити, да ій потомъ лакше сготовити могу: кадъ ал' рибе исте у той води (у єзеру) оживе и побегну! Чуюћи то Александеръ, зачуди се овомъ нечувеномъ дѣлу, пакъ заповеди, да му се сви войницы у томъ єзеру окупаю: то буде и сви одма неку особиту крепость на тѣлу своме осете: савъ имъ уморъ одъ дугогъ путованя та вода отузме.

Садъ крену се и одатле и десетый данъ приспу у єдну велику шуму, изъ коє изиђу имъ нека чудовишта на сусретъ, видомъ ко

нелюди, долня часть ньіовогъ тела біяше коньска, а горня прави люди. Ови садъ пођу противъ Александра: стрелцы сви искусни и брзи, као да лете, бьяу.

Видећи ій Александеръ, посаветуе се са своима, да имъ како хитросћу доскоче, па да ій поватаю. Заповеди дакле те ископаю ярке дубоке, коє трскомъ покрію. Садъ пошлѣ Александеръ извѣстно число одъ своій людій, да ій раздраже и на бой измаме. Ови незнаюћи за хитрость ову Александрову, нагрну на покривене шанцеве, у коє поупадаю, те ій ту Македонцы нападши више одъ дванаестъ тисућій поубіяю.

Садъ одавде кренувши се и путующи неколико дана присиеду у Иліополъ, ту уђу у некій храмъ, поклонивши се истоме, разгледау свуда по храму, и Александеръ смотри ту кньиге и писмена нека, коя му доказиваy смрть нѣгову. Александеръ на то садъ забрине се врло о томъ предвозвештеню и одма се съ войскомъ крене.

Идући имъ за єдно десетъ дана, наиђу на неке инорожне люде, съ єднымъ рогомъ на глави и съ овчіимъ репомъ. Македонцы нападну садъ и на ове, и многе одъ ньи поватаю и приведу ій Александру. Тѣло

и овыма за удивленѣ біяше: одъ пола горе коньи, а доле люди! и сви одговоре: „Царе Александре! смилуй се на насъ, опрости намъ животъ: мы смо изъ єдне слабости наше дошли овамо. На оваке благе и покорне речи ньіове, царъ ій одпусти безъ икакве казни, и они радостни съ камена на каменъ скачући, почну Александра изсмеявати, говорећи: „Александеръ освои толикій светъ съ памећу своіомъ, а мы га данасъ преварисмо, те насъ пусти, а незна, да є месо наше и одъ птичіега пріятніе: кожу пакъ нашу гвожђе непробія.

Александеръ чуюћи ове речи ньіове, и за уверити се єдно о ньіовомъ казиваню, а друго казнити као неблагодарне, лютито осменувши се рекне: „Човекъ због єзыка своґъ изгуби и животъ свой.“

На то садъ одма заповеди своимъ людма, те узму ртове и друге ловачке псе, па обколе целу ону гору. И тако млоге ту поватаю и доведу ій Александру. Овай заповеди те ій поколю и одеру: усуше имъ коже а месо допусти Персіанима да єду, кои потврде, да є месо то одъ свію животны найпріятніе.

Одавде се дигну и за шестъ дана стигну на границе Индійске. Известивши се

Поръ царъ, да є Александеръ на нѣгову землю вечъ наступіо и да му управо престолной вароши иде, напише му єдно слѣдуюћегъ садржанія писмо.

Порово писмо Александру.

Поръ великій царъ Индіє, кои светли као богъ, Александру цару пише.

Я самь чуо Александре! да си ти убіо Даріа! и да си се яко узвысіо, и осиліо; пакъ си се избезуміо и како чуємъ одъ моій вазара, да си већъ пошао къ моіой престолной вароши, и то управъ противъ мене идешъ да погинешъ. А незнашъ, кадъ се я разсрдимъ, да цела земля одъ могъ стра стрепи: сва царства земна да се скупе, противъ мене стати немогу. Зато шта си ты за човека, и какву пameть имашъ молимъ я тебе, да ты дођешъ на мене, и самномъ да се ударишъ? Я о овомъ друго мыслити не могу, развѣ да ти є омразіо животъ. Болѣ ће за тебе быти, да ми одъ свію царства, коє си освоіо, данакъ пошлѣшъ, пакъ да се чистишъ изъ могъ царства, єръ тежко теби, ако у моє паднешъ руке: ни самъ ти Богъ, а не твои Македонцы, помоћи и избавити те не буде и т. д.

Александеръ прочитавши писмо ово осмене се, пакъ му одговори овако:

Писмо Александрово Пору.

Александеръ милошћу Бога Саваота царъ царева, пише цару Индійскомъ Пору кои себе богу уподоблява. „О ты несмысленый, и несрећный на свету човече! Пишешъ ми да самь я убіо Даріа и да самь се узвысіо: та и онъ є, као и ты богомъ себе називао, пакъ га є Богъ и поразіо а не я. Како му непомаже твоя войска, кою си му послао био, него га я, као што кажешъ уби, тако ћу помоћу Бога у кога веруємъ, и тебе, чудовиште єдно земно, убити. Зато идемъ смѣло противъ тебе као противъ тирана єдногъ а не цара; будући ты о правомъ Бугу понятія, као єданъ нечовекъ неимаюћи, самъ себе богомъ називашъ. Колико се на множство твоє войске уздашъ, толико се и я на заступленѣ Божіе, и на мою силу надамъ, да ћу и тебе као Даріа победити

Советъ Поровъ съ Велможама.

Како прими Поръ писмо Александрово, одма призове велможе своє и рекне имъ: Господо моя! ево како насъ Александеръ у писму своемъ страши! А Александеръ каквимъ ме неназва! Кажите ми, ко є се игда до данасъ усудити смео, да мени што на писмо моє одговори! Одма млого войске са-

купите! — И тако великаши Порови скупе преко миліонъ войника. Кадъ ово множство Александрови войницы виде, не само Персіани, но и Македонцы уплашесе, и вешъ на ту мысль дођу, да Александра предаду непріятелю, само себе да спасу. Умышленѣ дакле ово дочує Птоломей, и каже Александру.

Слово Александрово войницыма своимъ.

О вы любезни мои Македонцы! Роде одъ свію народа славнѣйшій! Та мы толикій светъ покорисмо, и садъ, како видимъ, нешто се одъ овы слабы Индіяна поплашисте. Кадъ ме дакле вы своє любови исключавате, и за мене више немарите, нити волѣ имате самномъ више воєвати: то ме вы сами убите, болѣ, одъ свои людій да погинемъ него да се Пору предамъ. Но то вамъ я кажемъ, и то знайте, да, ако се я презренъ одъ васъ, Пору предамъ, єданъ одъ васъ остати неће, нити єданъ Македоніє више видити. А кадъ є тако я идемъ самъ съ Поромъ се ударити: царъ съ царемъ, па ако да Богъ, те я Пора убіємъ: оће ми се признати, да самъ я самъ светомъ обвладао, а не съ вашомъ помоћу. Ако ли бы по несрећи онъ убіо мене; то бы сте вы весма ружномъ смрћу, овде у

странномъ месту, сви животъ свой изгубили.

Одговоръ войника Александру.

Саслушавши Македонцы саветъ Александровъ тако имъ се срдца дирне, да сви као изъ єдногъ грла повичу: „Царе Александре славо наша! Мы волимо сви данасъ изгинути, него тебе оставити: нит' смо мы поводъ къ томе дали него Персіяни.“

Известивши се Александеръ, да су се Персіяни поплашили, разсрди се на ньи и заповеди имъ, да сви они обвію главе своє црвенимъ марамама; и тако сви се на бой крену, коє преко писмо яви Александеръ у Персію Селевку и Филону.

Писмо Александрово.

Александеръ царъ царева на любезне своє велможе: Селевку и Филона.

Известно вамъ буди, да мы съ помоћу всевышнѣга Бога Саваота, много света покорисмо, и дошосмо ево у Индію, съ намеренѣмъ да се ударимо съ Поромъ; зато како примите ово писмо одма све войске наше одъ запада дигните, и што брже овамо поитите.

Послави писмо крену се на бой противъ Пора.

Рать съ Поромъ.

Кадъ се обе войске єдна къ другой приближе, тако се ударе, и тако се храбри Македонцы съ Индіянцыма одъ ютра до саме ноћи витежки съ множиномъ овы подрже, да є одъ Поровы двеста тисућій и нешто више мртвы на боишту пало, кромѣ што су ій живи у робство поватали, а одъ Александровы войника на єдно шестъ тисућій свега є погинуло.

Поръ сакупи великаше, пакъ се посоветує съ ньима и рекне имъ: „Господо моя шта ћемо чинити? Мы силну войску изгубисмо! Македонцы у првомъ бою страота наше потукоше! На ово ће велможе одговорити: „Высочайшій царе! нешильимо више люде противъ Македонаца, но слонове пустимо у бой цротивъ ньи.

Слонови Порови у бою.

Поръ одма петъ тисућій слонова приуготови: даде на ньима неке столпове начинити, у свакій одъ овы по 20 оружаны людій поставе, кои да се као изъ града каквогъ съ Македонцыма бію. На то садъ Александеръ заповеди, да свакій коняникъ нѣговъ по єдно звонце на своегъ коня мете. А пѣшацыма рече, да слоновима ноге секу.

Садъ када нагрну слонови противъ А-

лександрове войске, овы одма изсучу мачеве, и стану имъ ноге сећи. На коѥ слегну се коняницы, имаюћи звонца на коньма, одъ кои се слонови тако поплаше, да се натрагъ узбіяти почну, Македонцы то видећи удвоѥ силе, те одъ Поровы войника до тридесетъ тисућій, а одъ Александровы мало више одъ дванаѥстъ тисућій у томъ боишту падне.

Видећи ово Поръ преће преко реке Алфіѥ, и устани се поредъ те. Александеръ заостане съ ове стране реке. И тако ѥданъ на другогъ преко реке гледау.

Прнсне Филонъ и Селевко.

Стоећи имъ тако, на ѥдно шестъ дана приспе Филонъ и Селевко. Ови садъ множство войника одъ западне стране Александру доведу, и 30 камила сребромъ и златомъ натоварены, на тропакъ ратный опредѣлены дотераю.

На то рекне Филонъ Александру: „Любезный Господине и царе великій! Не треба да мы овде спрама цара Индійскогъ стоимо, и да га мы ту гледимо, но да одма на нѣга, съ одморномъ овако войскомъ ударимо; ѥрбо Поръ одъ свега много воинства има, пакъ може наше задржаванѣ на своѥ добро употребити, помысливши, да мы на

нѣга ударити несмемо, може се охрабрити и изненада насъ побити.

На кое Александеръ одговори: „Поръ истина многу войску има, а и преко реке тежко ћемо прећи моћи; шта ћемо дакле чинити, да до непріятеля дођемо?“

Филонъ на то рекне: „Царе нашъ! конѣ наше Македонске вода задржати неможе, а десница є наша победоносна: зато пусти само мене съ твоіомъ срећомъ, пакъ нетреба да ты съ Поромъ воюєшъ; єръ ты си већъ владатель вселенскій, но да се место тебе и у име твое я съ Поромъ ударимъ. Е добро одговори Александеръ, чини дакле по твоме разсуђеню како знашъ.

На то ће Филонъ узети одморну западну войску, и одъ коняника двеста тысућій, пакъ заповеди, да конянице свакій по єднога пешака узме себи на свогъ коня; и то само са сабльомъ. И тако у само време, кадъ є Порова войска при обеду была, Филонъ реку съ воинствомъ своимъ преплива. Садъ пешацы поскачу съ коня на землю и одма се у чиновный редъ поставе за бой.

Бой Филоновъ съ Поромъ.

Филонъ већъ уредивши воинство свое, ободри ій словомъ, пакъ нападне на Поро-

ву войску тако живо, да сво полѣ до удивленя одъ тежке сече крвлю обагри. Александеръ видећи храброст свогъ вождa, мило му буде, пакъ одма целу войску преко реке пребацы, и нападве на Индіанце, кои се истина храбро и подуго съ Македонцыма подрже, но напослѣдку клону, изгубе присуство духа и стану бегати. Македонцы видећи ово полете за ньима и гдигодъ кога стигоше подъ грозный мачъ узеше. И тако у томе сраженю пало є одъ Индіянаца преко триста тисућа ту мртвы войника а одъ Александровы людій на єдно 3.800.

Туговањ и плачъ Пора.

Поръ у бѣгству тугујући о несрећи своіой говораше о я бѣдный! каквимъ судбама то се догађа, да высоки и силни владатели пасти могу, као я несретный єданъ човекъ, а напротивъ мали и слаби, да се узвысе! Яо тужанъ и жалостанъ, ни река ій Алфія зауставити немогаше.

Александеръ са силомъ своіомъ продре до двора Порова. Поръ побегне у градъ Иліополскій, отуда на све околне цареве одъ стране найвише северне, овако имъ писмо напише:

Писмо Порово северньимъ царевима.

Известно вамъ буди о цареви, и браћо

моя! да Александеръ са толикимъ светомъ обвлада, и да ће онъ целу вселену најпосле освоити! Онъ победивши Дарiа ево дође на мене, трипутъ се самномъ поби и сва трипутъ победу надамномъ одржа! силну войску потуче и реку Алфу пређе. И садъ престолный градъ мой плѣни, руши и роби!

Зато, Бога ради, молимъ васъ браћо и цареви! ускорите ми на помоћь; єръ ако онъ и мене са свимъ победи: сатымъ ће силнiи быти, кадъ на васъ удари: вы му заиста противъ стати нећете моћи.

Кадъ се известе цареви изъ писма Порова о дѣлу, сви се зачуде и сагласе, да му помоћь пошлю, и сабравше преко милліона войника, похите Пору на помоћь. Приспевши имъ тамо приправе се къ бою.

Садъ Александеръ пошлѣ Филона, да прегледн ту силну войску Порову. Али како да ю прегледимъ? рекне Филонъ. На то Александеръ: „Иди само као вѣстникъ съ писмомъ.“ По томъ заповеди да се напише овако писмо.

Писмо одъ стране Александра.

Алекандеръ царъ царева цару Пору.

„Царе Поре! Я тебе лепо поздравлямъ,

да знашъ добро, да мирну и покорну главу бриткій мачъ несече; зато ако ти є животъ міо, покорисе и пошльи ми данакъ, пакъ задржи царство твоє: небуди тако у томъ гордъ. Я како видимъ, ты си войницыма твоимъ непріятель: шилѣшъ ій као муве подъ мачъ нашъ, науміо си заръ да ти сви изгину. Я напротивъ любимъ моє Македонце и желећи ій сачувати одъ погибели имамъ волю, да се мы двоица место целе силе наше ударимо и мейданъ поделимо: пакъ кои кога убіє, нашто, да намъ люди гину. Дакле кои одъ насъ погине, уступи ће место другому, и признаће се за господара и владателя покорены народа. На ово дакле зактевамъ одъ тебе штопре одговоръ.

Кадъ є Поръ ово писмо прочитао, рекне своимъ, да и онъ жели на удвой Александру изићи, а войске и єдне и друге стране нека стоє и гледе.

Чуюћи ово воинство Индійско, весма се обрадує, и Поръ поносито рекне Филону посланику Александровомъ: „Знай вождe, да вы одъ данасъ владателя нащегъ више имати нећете, будући ће Александеръ одъ моій руку данасъ погинути, то му можешъ слободно казати, да га я у полю на удвой чекамъ; и онъ є самъ то зактевао одъ мене.

Филонъ чуюћи то, поклони се Пору и оде Александру, каже му, шта є одъ Пора чуо.

Е добро! рекне Александеръ, кадъ є тако, вели, я у име Божіе идемъ. Седне на коня и оде управъ у полѣ, где га Поръ жельно чекаше. Угледавши єданъ другога стисну се на коньима своимъ єданъ другомъ укобъ, пакъ потргну бойна копля, съ коимъ се до некле борише, пакъ изсучу бритке саблѣ своє, и полети єданъ на другога. Порова войска уплашисе, видећи, съ каковомъ смелосћу младый витезъ на цара ньиногъ удара, да имъ непогине, и почне изъ гласа викати. Поръ се на ову вику Индіяна окрене къ войсцы своіой, да види шта имъ є. Сатымъ даде прилику Александру, те ти га овай звизне сабльомъ по по главе! у истый ма вукефалъ счепа коня Порова зубма за златну узду, пакъ га тако потргне, да є одма о землю тресну о, а мртва трупина Порова сва у крви обливена одскочи одъ коня. Войска Порова видећи ово чисто се окамєни: Господа Индійска сва пребледи: приступе къ Александру и съ пристойнимъ страхопочитаніємъ сви му се поклоне.

Садъ Алесандеръ заповеди те тело Порово дигну, у црно га платно обвію и на позлаћене колеснице положе: и тако га у

градъ престолный Иліополъ донесу. Царица бедна, Клитемнистра увидивши жалость ову, ниспусти власи своє до колѣна: па драгоценну одећу свою на себи у жалости подере! И потомъ даде Пора съ царскомъ чесћу саранити.

Александеръ полази у државу царице Кандаке.

Побѣдивши Александеръ Пора, доведе сва своя дѣла у лепъ редъ, пакъ се крене съ воинствомъ своимъ и стигне у неку землю, надъ коіомъ є владао тада Кантафлусъ, сынъ Кандаке царице, коя біяше врло богата, и имаћаше два сына своя: Кантафлуса и Дорифора. Овай Дорифоръ имаћаше за жену Порову кћерь.

Известивши се Кандака да є Александеръ већъ и на нѣне приспео границе, пошлѣ некогъ искусногъ живописца, кои потайно оде и Александра изобразивши, донесе ликъ царицы. Прими ова образъ царевъ и намести га о стени у своіой соби; будући є она слушала за Александра, да онъ самъ собомъ царства увићава, зато чекаше она, да и къ ньой дође, да бы га уватила. Кантафлусъ чуюћи, да є Александеръ већъ наступіо у предѣлъ нѣгове области, поплаши се, пакъ узме своє воинство и почне

бегати матери своіой Кандаки. Но єсть! на путу наиђе на цара Уларійскогъ Евагрита, кои му є непріятель быо. Овай се дакле удари садъ съ ньимъ, разбіє га, и узме му жену и кћерь нѣгову, и све му ствари отме, тако, да є самъ єдва избегао, да и нѣга неувати.

Бежећи онъ самъ на коню, удари на стражу Александрову, ова га увати и Александру доведе. Александеръ како є чуо, да су га уватили, намести Антіоха на престолъ свой, а себе претвори за Антіоха.

Садъ Антіохъ (као царъ) заповеди, да му доведу Кантафлуса. Пакъ самъ Александеръ оде и доведе га Антіоху. Овай га садъ почне по реду испытивати: одъ куда иде? и т. д. Онъ мыслећи, да є Александеръ одговори му: Я, царе, одъ твога стра бегамъ: изишавши изъ мога града, да бежимъ матери моіой. Но по несрећи нападне ме у путу Евгритъ, надвлада ме у бою, пакъ ми и жену и кћерь мою одведе у робство, и све благо што самь имао одузе ми тако, да самь се ево єдва самъ спасти могао. Но наопако по мене, наиђемъ случайно на твою стражу, коя ме ето уватн и овамо доведе.

На кое Антіохъ рекне му: будући си одъ стра мога бегао и страдао, безъ да

самь я на тебе напао быо, и опетъ си у моє руке пао: и признаваюћи Богу, кои мени милость свою дає, и све ми на руку чини; то и я тебе невредима одпуштамъ: жену пакъ и кћерь твою и сва добра, коя су ти одузета, я ћу се побринути да ій добавимъ и теби дадемъ.

Сатимъ обрати се къ Александру: „Любезный мой Антіохе! рекне му, узми Кантафлуса, и иди цару Евагриту, пакъ ако ти све ствари Кантафлусове дадє, прими и донеси такове све мени. Напротивъ, почне ли се онъ што гордити и тебе одбіяти, целый му градъ поплћни и нћга везана къ мени доведи.

Саслушавши Кантафлусъ благодушне ове речи мнимога Александра, врло се обрадує, и умилћнъ срдцемъ поклони му се рекавши: „О великій царе! садъ признаємъ, да те є и зато Богъ царемъ царева учиніо, да будешъ и ты надъ несрећнымъ милостивъ, као што є и онъ теби милостивъ.“ Сатымъ поклони се и Александру и Антіоху.

Садъ Александеръ, као вождъ повинуюћи се, узме Кантафлуса и 800 тисућій војника, пакъ оде на Евагрита. Онъ раздћливши войску на три части, оправи 200 ти-

суħій да плѣне градъ Евагритовъ, а 300 тисуħій склони потайно у неке ту наблизу шуме: и 300 тисуħій поведе собомъ на градъ.

Александрово писмо Евагриту.

Александеръ царъ царева Евагриту цару Уларійскомъ.

Я самь твоє беззаконіє разумео, о коме самь се вeћъ и сгнусіо: зато ево ты шилѣмъ мога можда Антіоха, да му се покоришъ и платишъ му годишньій данакъ. Жену пакъ и кћерь Кантафлусову, и све што си му отео, одма да му повратишъ! не послушашъ ли ме, видиħешъ какву ħешъ смрть искусити.

На то ħе Евагритъ послати уводе своє, да потайно прегледе Александрову войску. Ови оду и вративши се, яве да Антіохъ мало войске има. Зато изиħе му на сраженіє. Садъ Александеръ повуче и другу войску изъ шуме. И тако нападши на Евагрита, до ноге му Македонцы сву войску изсеку! Садъ Евгритъ одъ тежке туге и стра, да живъ непріятелю у руке непадне, самъ себе убіє. Александеръ уħе у градъ, узме жену и кћерь Кантафлуса и савъ му плѣнъ преда, пакъ се врати къ Антіоху, и онако на престолу седећему поклони се. На

то ће Антіохъ рећи садъ Кантафлусу: є ли ти повратіо мой Антіохъ сво твоє благо одъ Евгрита? Єсть светлый цару! одговори овай, све ми є повратіо: но то іоштъ єдно молимъ царе! дозволи Антіоху, да иде самномъ къ моіой матери, само да и мати моя види оваковогъ храброгъ мужа. Е! пакъ нека иде рекне мнимый Александеръ. Ови му се поклоне и оду.

Идући имъ рекне Кантуфлусъ: у целой заиста вселеной я до данасъ видіо нисамъ таковогъ храброгъ юнака, као што си ты Антіохе! На ово одговори му Александеръ; веруй ты мени брате, да наш царъ Александеръ много больи іоштъ юнака има него што самъ я: Филонъ, Селевко, Птоломей, Антигонъ, Филипъ, сви они мене превосходе. „Видіо самъ я ньи, приложи Кантафлусъ, но я опетъ тебе волимъ: я ты искренно кажемъ, да бы си ты достоянъ было вселенскимъ се царемъ назнати, и я те тако любимъ да бы я првый готовъ было за тебе умрети.“

Александеръ у некой пештери.

Они овако у разговору дођу къ єдной пештери великой, и рекне Кантуфлусъ: „Любезный мой Антіохе! Я самъ слушао да су у овой пештери богови Елина оби-

тавали: ту ушавши особиты стварій видити се могу, али многи ушавши у ню лишавали су се ума, постаяли су изванъ себе.

На то Александеръ рекне му: „Какву дакле любавь имашъ ты спрамъ мене, кадъ ме ты понуђавашъ ту уђи, гди се могу ума лишити.

На коє Кантафлусъ одговори му: „Та я неидемъ на твоє зло, будуђи ако ты уђешъ, ништа ты страдати нећешъ, зашто є умъ твой иначе устроєнъ: умъ є твой бистаръ и крѣпокъ, а срећа є твога государа врло велика. Сретному човеку и богови и демони помажу.

На то Александеръ: „Е добро! вели, кадъ тако мыслишъ, покажи ми путъ, я идемъ унутра. Овай му путъ покаже, но увати му се за руку да га сама одъ себе неодпусти, и рекне му: напредъ ти кажемъ, да є ту стра и стихія (огань) велика. И то ти іоштъ кажемъ, ако се теби овде погибель каква догоди, онда предъ Александра више изиђи несмемъ; зато узми се добро на умъ. Онъ нѣга на некій начинъ и одвраћаше, да неиде: но Александеръ нѣга непослуша; оружанъ уђе у пештеру, и ту отменне ствари види. Особито што излази предъ нѣга, у виду као нека лица, али Александеръ укрепивши срдце надеждомъ

на Бога, слободно иђаше туда. Кадъ ал' онъ ту види млоге люде у ланцыма, кое є запыта: „зашто сте везани? На то єданъ одъ ньи (царъ) одговори му: Александре царе! сви ови, кое видишъ, были су владательи, пакъ су за гордость и высокоуміе пали кодъ богова у немилость, што су себе ньима сравнявали и уподоблявали. Богъ дакле казни ій, и послао ій є у ову пештеру, да се овде муче.

На то Александеръ овоме цару рекне: „Човече! мени се чини, да самь я себе негди видіо.

„Могао си видити ликъ мой изваянъ, одговори овай, ако си крозъ оне дивляке прошао. А како ти є име? запыта га Александеръ. Я самь Сосонхъ царъ, рече, кои самь некада толикимъ светомъ обладао быо, па гордошћу напунѣнъ да самь и саме богове презирао пођемъ на самый край света. Найпосле за желимъ ићи и у рай: но дивляцы изиђу предъ мене и убію ме. Потомъ демони на заповесть Божію донесу ме овамо везана, и тако ево се садъ мучимъ.

На то Александеръ ступи мало и далѣ, кадъ ал' нађе ту и своґъ таста Даріа, кои видивши Александра, заплаче се, и уздишући проговори му: „О Александре. царе добро-

дѣтелнѣйшій! а заръ си и ты наопако овамо допешенъ?

На то Александеръ: „Нисамь донетъ да овде съ вама и я будемъ, но путуюћи ударимъ на ову пештеру, и изъ любопитства уђемъ да видимъ шта є овде.

Дарій продужи: „Сыне мой Александре! будући да си съ Богомъ твоимъ, кои ти свуда помаже, овамо дошао, оди само ближе да ти кажемъ нешто, да чуєшъ, што чуо ниси, пакъ да и другимъ кажешъ. Александеръ приступи му. Ты идешъ царици рекне му, и она има твой ликъ начертанъ, слѣдователно, чимъ те види, ће те познати: ал' ће те Богъ одъ нѣ избавити. Затымъ наново Дарій заплакавши се рекне: сладкій сыне мой! а шта ради кћи моя, чедо моє премило, Роксанда моя?“ „Кћи є твоя царица, она купно самномъ влада надъ толикимъ светомъ.“ На то садъ Дарій ступи іоштъ напредъ, да видишъ и Порову сѣнъ, и онъ є ту. Александеръ пође напредъ и види Пора, кому рекне: „Узвышеный Поре! та ты си се негда богомъ називао, а садъ се мучишъ као єданъ нечастивый!“ Е! тако є! рекне Поръ, горде и высокоумне владателѣ богови на мученѣ осуђую. Царъ є Давидъ добро рекао: „Господь гордымъ противи се, и смыренымъ

дає благодать свою.“ Зато чувайсе, да се и ты неподнесешъ, и себе боговима уподобишъ пакъ да и тебе везана овамо недонесу.

Александеръ удивленѣмъ побеђенъ, окрене се и изиђе изъ пештере. Опъ застане ту Кантафлуса плачећа на полю, мислећи да му є другъ погинуо, кадъ за толико време изъ пештере неизлази. Обрадує му се дакле, кадъ га жива види, претрчи му и загрливши га, излюби, пакъ му рекне: „О любезный Антіохе! шта те є толико у пештери задржало? О шта симь ти страподнео: но заиста и изъ овогъ срећу Александрову примечавамъ, да ты живъ и тако невредимъ изъ ове пештере изиђешъ.“

Садъ Александеръ приповеди све по реду, шта є тамо видіо и чуо. — Идући имъ путемъ чуђаше се Александеръ силному по онымъ горама воћу, коє дивный одъ себе мирисъ издаваше: велике маслине, као песница човечія; ораси као лубеница; крушке као бундева: ябуке, лимуни, за удивленѣ велики, и све є то отмѣнно, све изрядно.

Они приспѣду већъ и у царство Кандакино. Чуюћи царица да іой сынъ долази, радостна похити му на суеретъ. Видивши Кантафлусъ матерь свою, узме Александра за руку и рекне іой: „Прими, любезна ма-

ти моя, овога могъ брата Антіоха, Александрова славногъ войводу: прими га као мене, и найпре нѣга поздвави, пакъ онда мене. Мати на то пригрливши нѣжно обоицу срдачно ій излюби.

По томъ нестрпѣльиво почне сына испытивати како іой є страдао? Коіой онъ све по реду садъ искаже, како є страдао, и колике є беде претрпіо Ево мати! приложи, овай честный мужъ, житовъ ми є поклоніо, чему се я нисамь надао: поврати ми и жену и кћерь мою, и благо моє; коє ми є быо царъ Евагритъ одузео. Зато велимъ, прими га као трећегъ сына себи. Царица умилѣна душомъ и срдцемъ, наново младића загрли и излюби, говорећи му: „Добро намъ дошо сыне и славный войводо великогъ цара Александра: Антіохе мой милый! одъ данасъ ты мой сынъ постаєшъ. Ахъ! нема сыне тога блага на беломъ свету, нема сребра ни злата съ коимъ бы срдце материнѣ за избавленѣ свога сына, довольно благодарити могло. Александеръ на то поклони іой се и рекне: „Непризнаємъ светла царице, да самь што више учиніо, нежели што човечество собомъ доноси, и што бы му и самъ мой царъ учиніо.

На то садъ царица (омышляваюћи се у себи: да ніє ово Александеръ); увати га за руку: „Оди любезный мой Антіохе у палату нашу да вадишъ шта и мы имамо,

пакъ да примишъ одъ насъ, што ти се годъ допадне: но да напишемъ и писмо Александру. Уведе га дакле у дворъ свой, и ту му покаже млого старій до удивленя отмѣны. Потомъ уведа га у собу у коіой образъ нѣговъ о стони висаше и рекне му: Ево Александре любезный! узми шта ти се допада.

Познанѣ Александрово.

Светла царице! одъ кудъ ты мене, съ тымъ мога цара именомъ, почествова, рекне Александеръ дивећи се, кадъ я нисамъ, молимъ те, Александеръ но Антіохъ, првый воєначелникъ Александровъ; зашто дакле да ме именомъ могъ монарха красишъ? — „А не! одговори Кандака, а тебе признаємъ за правога Александра: ты си име твоє променіо. Ево, погледай на твой честный образъ! Ты си Александеръ царъ Македонскій.“

Александеръ зачуди се и мало збуни. А царица на то рекне: „Я данасъ Александре постаємъ царицомъ вселенскомъ, будући у рукама моимъ имамъ цара вселенскогъ, избавити се више неможешъ. На ове речи нѣне онъ се уплаши, и чисто пребледи на лицу, гроза нека ухвативши га, ниспусти очи у землю замысли се, и незнаћаше, шта да іой на ово одговори. Дигне опетъ главу доће къ себи, и нешто съ очима увѣри

се. (Я самь фаліо, рекне у себи, ал' ништа! духъ мой мене оставити неће). Са тымъ обазре се, око себе, пакъ тако остро на царицу погледи, да се она уплаши и поиште врата. Стани повиче Александеръ, изићи нећешъ: я видимъ гди самь, и мыслимъ добро, шта ми се овде догодити може; али я тебе живу сада непуштамъ!

Царица ово видећи, страомъ затрепти, пакъ падне Александру около врата и любећи га, дрктаюћимъ гласомъ проговори: „Сыне мой Александре, царе вселенскій! заклинѣмъ ти се, да ти никаква зла учинити нећу, да ћу и случай овай я претаити, нити ћу га и сыну моме одкрити, текъ ми опрости животъ, само ме, дете моє, пошеди, ишти блага колико ти драго, узми даровe коє ти срдце жели: пакъ ћу те съ великомъ чешћу одпустити: премда самь я жена, али нисамъ луда, да такова цара, любица богова, погубити дадемъ. Я самь Александре у той мысли была: имамъ сына надъ вселеномъ цара, слѣдователно и я, као мати твоя, надъ вселеномъ царица.

Александру на ове речи заигра срдце одъ радости, и поклонивши іой се рекне: „Одъ данасъ дакле признаємъ те за мою матерь и любићу те, као мою матерь: царица возхити се радошћу пакъ пригрли Александра „сыне мой милый! чедо моє слад-

чайше! одпочини мало на матернѣмъ момъ срдцу, на комъ ми одъ данасъ, купно съ моя два роѣена сына, почиваш.

На то ето ти іой сына Дорифора, кои біяше разбієнъ одъ войске Александрове: чує садъ, да є Антіохъ као вѣстникъ, ту дошао, противъ кога се устреми садъ Дорифоръ, да га убіе. „Не, да одъ Бога нађешъ! повиче царица, зашто є, приложи, Александеръ твогъ брата спасао, и одъ велике га беде избавіо: зато сыне сладкій признаимо га за пріятеля, а не да га убієшъ!“ Ахъ мати моя любезна! пусти ме само, да убіємъ баръ овога, кои є толике тисуће наши потукао: особито Пора могъ таста онъ є убіо, и жена моя сирота данъ — ноћь неутешно отца оплакує. Зато Антіохъ мора садъ погинути.

Чувши ово жена Кантафлусова, отрчи мужу и каже, да му Дорифоръ оће да убіе любезногъ нѣговогъ Антіоха. Кантафлусъ на то дотрчи у дворъ, гди затече Дорифора съ голымъ мачемъ у руцы, и мати, коя одвраћаюћи га одъ тога убійства, држаше га по среди рукама опасана; „немой сыне за име те Божіе молимъ, говораше.“ Кантафлусъ ту приспевши, залети се къ брату и изтргне му мачъ изъ руке. Дорифоръ затегнувши мишцу, полети Александру, да га песницомъ у слепо око лупи.

Александеръ зажаривши се на лицу, рекне му: „Натрагъ! помысли само, да бы те моя смрть скупо стала. Мои бы ти Македонцы, за мене єднога, целу твою фамилію, и целый народъ твой, подъ мачъ узели, ноге вамъ оставили небы.“

Чуюћи Дорифоръ ово, тронутъ тргне се натрагъ и смири себе. Садъ мати и братъ Кантафлусъ, помире Дорифора съ Александромъ и принуде ій полюбити имъ се. Садъ Дорифоръ обдаривши Александра одпусти, и съ великомъ чешћу испрате га, на заповесть матере, оба сына до войске нѣгове.

Александеръ приспевши къ великой стражи, искаже се пратіоцима своимъ, да є онъ Александеръ. Чуюћи то Дорифоръ и Кантафлусъ чисто се окамене. „Яо тешко нама повичу: кадъ си ты Александеръ, то смо мы пропали! — А не любезни мои, ништа се небойте, нисамъ я тако малодушанъ човекъ, любовь моя и почитаніе къ вашой матери, за честь ону и любовь, кою ми є указала, я васъ нипошто увредити небы могао: я ню любимъ, као матерь, и васъ, као да сте ми роћена браћа моя. Затымъ и онъ ій обдари, и честно ій одпусти натрагъ.

Садъ Птоломей, Филонъ и Антіохъ изиђу предъ Александра и као искрени пріятельи пребаце му, што пушта себе у о-

пасность, и драгоценый животъ свой у погибель. Твоіомъ храброшћу, и врлошћу удивіо си целу вселену и толикогъ си народа очи на себе обратіо, а овамо нећешъ да се чувашъ. Та ніе ли насъ свію животъ съ твоимъ животомъ скопчатъ. Кадъ већъ толикимъ светомъ обладасмо, заповеди садъ да се вратимо у Персію. Александеръ послуша ій у томъ, и таки заповеди, да се крену за Персію.

Александеръ иде у море.

Путујући имъ тако, стигну на море. Садъ Александеръ изъ любопитства захтеући у море, да види дно мора. Заповеди дакле Антіоху, да оде у єданъ ту близу лежећій градъ и наручи єдну одъ кристала каселу, пакъ кадъ буде готова, да му ю донесе. Антіохъ оде и дѣло саврши: донесе му каселу у кою Александеръ сместивши себе даде се навезти далеко на море и ту садъ заповеди, да га у томъ кристалномъ каселу, или ковчегу, на ужету спусте у море, рекавши велможама своима „пазите на тай знакъ, кадъ я затресемъ уже, онда ме вуците наполѣ. — То учине и кадъ га спусте на само дно мора, усмотри онъ ту єдну велику рибу, коя поредъ нѣга пливише, но чрезвичайне є дужине была, — зачудивши се о овой величини рибе обзираше се изъ ковчега на све стране, и ка-

ковы риба и морски оны чудовишта нiе онъ ту видiо, да є одъ удивленя чисто изванъ себе быо. И ту примѣти, како и рибе међу собомъ ратъ воде и туку се. Најпосле єдна му грдно велика риба лупи о ковчегъ, са тымъ уже му се задрма, и нѣгови га извуку наполѣ, коє му жао буде, што подуже у води незаоста. Одавде преброде у Персію, и дођу у Вавилонъ.

Александру у сну представисе пророкъ Єремiя, кои му смрть нѣгову предскаже.

Дошавши Александеръ у предѣлъ Вавилонскiй прву ноћь види онъ у сву пророка Єремію, кои му рекне: „Ускори Александре у Вавилонъ и устрои брже царство твоє, єрбо се дани твогъ живота исписую. Ты ћешъ одъ најближнѣга твогъ смрть имати.“ Ово рекавши изчезне му.

Кадъ се пробуди Александеръ, тежко му буде, туга срдцемъ нѣговымъ облада, да се и заплаче: „О суєто овогъ света! говорећи у себи, текъ што самъ руке на вселену прострео, и већъ ми судба єданъ комадъ землѣ за гробъ опредѣли, нiе ли то Богу плакати. Слаби црви у мрачномъ гроби онога да расточе, одъ кога су силни народи трепетали! —

Пошто данъ забели невесео крене се съ воинствомъ на путъ, но целимъ пу-

темъ біяше као убієнъ, као єданъ на смрть осуђенъ. Ходећи имъ, стигну на єдно чудно полѣ, гди є по казиваню живіо праведный Іовъ. Ту садъ заповеди Александеръ да се на томъ установе. Велможе видивши Александра жалостна разреде воинство вооружано, пакъ изведу Александра на єдно высоко брдо, коє имъ ту на средъ поля біяше, и почну му ово садъ говорити:

„Высочайшій царе! кажи намъ за што си тако одъ неко време невесео, и зашто тако жалостно изгледашъ? Та погледай колико ти люди слѣдую! опоменисе да ты надъ толикимъ светомъ владашъ, да си царъ царева. Зато разведри се, развесели се.“ Александеръ доће мало къ себи, и поутѣши се, но слѣдство жалости своє онъ претаи. Они уђу и у многолюдный градъ Вавилонъ.

Часть Александрова.

Дошавши имъ у Вавилонъ, другій данъ таки Александеръ даде велику часть, гди сву Господу, и цело воинство почасти. Истый данъ доћу одъ стране восточне и западне, такоће одъ стране южне цареви, и донесу Александру данакъ силный, и дарове многе. Доће и Аристотелъ учитель Александровъ одъ Олимпіяде посланъ, коме се Александеръ врло обрадує и полюби съ ньимъ.

Поклони Александрови одъ Олимпіяде матере.

Аристотелъ после поздравленя съ Александромъ, покаже му дарове одъ нѣгове матере: велику и скупоцену круну царицы Роксанди, а другу нѣму, и две горнѣ одеће єдну Александру, а другу Роксанди: два прекрасна бела аравійска ата, са златныма седлама, и два прстена съ драгимъ каменѣмъ. Къ тому и писмо слѣдуюћегъ садржанія:

Писмо Олимпіядино.

Одъ Олимпіяде царице на дражайшега сына Александра поздравъ.

„Александре сыне мой любезный! одъ кадъ самъ се одъ тебе растала, знай, да ми се ніе срдце насмеяло! Я самъ увекъ безъ тебе жалостна, безъ тебе брижна. Сва сыне слава наша, цело царство и величество наше, не могу мене утѣшити, докле те годъ я собственнимъ невидимъ очима; зато чедо моє премило! потруди се, и што скоріе дођи ми, или пошльи по мене да я дођемъ теби.“ — Прочитавши Александеръ писмо одъ матере, не само онъ, но и прочи се ту заплачу съ ньимъ. Александеръ потомъ искаже Аристотелу своме целу повесть свои дѣла, коє саслушавши Аристотель, чудіо се. Тай данъ доведу Александру єднога Индіана, за когъ му рекну, да є

онъ такавъ стрелацъ, да може стрелу и крозъ єданъ прстенъ протерати. Александеръ на то заповеди, да стреля прстенъ, да покаже хитрость свою. Но овай нипошто стрелу у руке узети нехтеде. Александеръ прими то къ срдцу, да се єданъ обычный човекъ нѣму, као цару, неповинує и даде га осудити на смрть. Поведу дакле овога, да га погубе, пакъ га изъ сажаленя запытаю, зашто се противи царской вольи, те да изгуби животъ свой. На коє овай безъ свакогъ обвиновеня одговори, да се онъ воли и живота лишити, него себе ако непогоди, предъ царскимъ лицемъ осрамотити; будући више одъ 10 година и лукъ мой у руке узео нисамъ. Александеръ о томъ извештенъ бывши, опрости му животъ, и изъ призренія на такову честность, постави га на достоинство.

Александеръ при томъ узе Аристотела на страну, и поклонивши му круну Порову и порфиру нѣгову, учини га царемъ, и даде му 10 тисућа талира у злату, пакъ га оправи купно съ писмомъ на матерь свою Олимпіаду, коіой све опише, гди є быо и шта є чиніо. Пошлѣ іой и дарове велике и драгоцѣнне. Аристотелъ оде, а Александеръ заостане съ воинствомъ своимъ у Вавилону.

О части Александровой и о нѣговомъ отрову.

Александеръ опетъ даде свой Господи

и воинству велику и славну часть. Посѣдавшимъ имъ за столъ, стану се ту веселити и ликовати: затрубе имъ свирке и полете здравице Александру. Александру мило буде, што су тако сви весели. Најпосле рекне имъ: „Другови мои и пріятельи! я желимъ да данасъ тако весели будете, како што нигда у животу были нисте! То рекавши удали се оду ньи у свою собу; седне ту на столицу, и недоумѣваше се, како бы онъ пріятелѣ своє сасвимъ развеселити могао. Ал' неки, проклети демони, међутымъ договоре се, да га отрую, и пусте то у уши и Вріонусію, некомъ брату Александрову, но не рођеномъ брату, да преправи отровъ, као здравицу и даде испити у вину, кадъ му наздрави. Пошлю дакле Мида, да изазове Александра наполѣ. Оде Мидъ и рекне, да цара желе мало наполѣ, зову га пріятельи, да га виде. Александеръ одма изиђе у дружство и посади се на своє при столу место, и почне се опетъ съ ньима веселити.

На то садъ саглашени демони узму чаше и наздраве му. Вріоносіи пріуготовіо біяше отровъ, кои мете потайно у чашу, и пружи чашу съ виномъ Александру. Узме Александеръ чашу и попіє. Протече неколико часова, докъ отровъ у силу свою недође. Међутимъ устане одъ трапезе и обилазећи друштво, понуђаваше ій, да се

веселу. Кадъ на єданпутъ стане га на утроби гристи и завіяти. На коє рекне: Я незнамъ, браћо и пріятельи мои! шта ми на єданпутъ бы? Ето, съ вама самъ ту непрестано, но на утроби ме све већма гризе и мучи, ово ће ми и смрть скору задати. Опростите ми, я се више задржавати немогу, идемъ мало лећи на постеню, а вы се веселите докъ я недођемъ.

На то му неки одъ господе и послѣдую, и кадъ га у собу доведу, заповеди, да му Филипъ, нѣговъ лекаръ дође. Овай дође и пошто разсмотри Александра, наће, да є отрованъ, но разжаливши се, свойски се прими лечити га: даде му лекъ некій, одъ кога савъ отровъ изъ себе поврати, гди се увере сви околостоећи, да му є у вину датъ. Зато рекне Александру: „Царе нашъ! тебе є онай отровао, кои ти є чашу наздравіо. На ове речи Филипове, заповеду, те одма Вріонусія увате и окую га у гвожће.

Кадъ є чуо Левкардъ, ово грозно дѣло, да є Александеръ отрованъ, одъ велике туге и жалости, наслони трбу свой на мачъ и прободе се. Известивши се Александеръ да є за цело отрованъ, изъ дубльине срца уздане и рекне: „Сладкій Филипе! молимъ те, као оца могъ, садъ гледай шта ћешъ чинити: садъ покажи искуство твоє у лекарству, садъ ми Бога ради помози! Садъ

ме избави само одъ смрти, пакъ буди ты царъ а я твой слуга!“ Ахъ, царе мой! я ти више помоћи немогу, отровъ є силанъ, да ти є цело већъ тѣло обузео тако, да ти се никоимъ начиномъ више помоћи неможе, кромѣ то, да ти іоштъ за два три дана животъ продужимъ, да можешъ уредити царство твоє и заветъ начинити.

Жалость Александрова.

Уверивши се Александеръ, да ће за цело умрети, и ніяюћи главомъ рекне: О прелестный и суєтный свете! садъ видимъ шта си; о несрећна славо, луда єдна обмано! за мало време ты мени сіяше, и садъ ми већъ помрачавашъ! о земльо, о сунце! о вы горе и цветна поля! оплакуйте ме бѣдногъ, кои самь се у таквой слави, но за врло кратко време, на овомъ свету заблистао, и сада ево силазимъ у гробъ као и свакій другій човекъ! О верни мои и любезни Македонцы! вы сте ми у млогимъ ратовима помагали, помозите ми и садъ, избавите ме одъ ове смрти! Ахъ, мени до Бога милога! я знамъ съ каквымъ бы сте усрдіємъ вы то и учинили, но всує!

Чуюћи Македонцы ове Александрове речи, сви се заплачу и подигне се међу ньима великій жуборъ.

Филипъ међу тимъ да денети разпарато єдно ждребе, пакъ мете Александра у

утробу овога, и тако чимъ изладни премешташе га у друго ждребе, даваше му лекове, да баръ неиздане, докъ наредбе и заветъ не начини. Потомъ дошавши Александеръ мало къ себи, доведу му писара, те му напише заветъ, кои потомъ явно предъ свима прочитаю.

Завѣтъ Александровъ.

„Я Александеръ самодржацъ и царъ света.“ Будући видимъ да ми смрть скоро предстои и оће да ме отргне одъ овогъ живота, као што и неможе нико смрть избећи; то я оставлямъ

1-во Свима моимъ пріятельима и непріятельима мою любавь.

2-го Да се небы подиг'о међу моимъ любезнимъ велможама какавъ немиръ: наређуемъ и оставлямъ Македонію купно съ градомъ Филипписіомъ*) да надъ ньомъ влада любезный мой Пердикъ, кои, да матерь мою призна за матерь свою, и супругу мою Роксанду да одведе и преда матери моіой у Македоніи.

3-ће Египетъ целый оставлямъ моме верноме Птоломею, заедно съ градомъ Александріомъ.

---

*) Млоги мысле да в Филипополъ (у Тракіи) место рођеня Филипа цара Македонскогъ, а ніе онъ, него Филипписія у Македоніи. Она в сада варошица близу Єнице. У старо време звала се Филипписія (Варуръ), гди се и садъ виде остатцы высоки негда кула и дворова Филиповы.

Издатель.

4-то Персію и Вавилонъ градъ оставлямъ Селевку.

5-то Антигону оставлямъ Киликію. — Филону Мидію. — Питону Фригію и Лидію. — Мелеагру Пафлагонію. — Евмемію Кападокію. — Касандру Ликинію и Елиспонтъ. — Лисимаху Тракію. — Антипатру Понтикію. — Океварду Вакргіанію. — Филипу Драганію. — Антіоху Индію. — Фратаферну Партію и Орканію. — А Месопотамію оставлямъ Овлію. — И то вамъ препоручуємъ, да у свима тимъ државама свакій одъ васъ има, као правый владатель владати и правду строго наблюдавати, а убогимъ да будете милостиви: да непостанете сребролюбиви и неправедни: помыслите, да ћете и вы, као и я данасъ умрети. — Оставлямъ сто тисућій дуката на сироте у свима овимъ гореизявлѣнимъ земляма, да имъ поделите. Налажемъ вамъ ово іоштъ, кадъ ми се душа одъ тѣла разстави, дайте тѣло моє у златанъ сандукъ положити, пакъ ме съ царскомъ чесћу однесите у градъ мой Александрію.

Чуюћи воинство, да є већъ и завѣтъ царъ ньіовъ начиніо, сви се одъ жалости и туге поразболѣваю.

Смрть Александрова.

Осетивши Александеръ, да му се конацъ живота приближава, сазове сву Госпо-

ду свою и излюбивши се съ ньима, рекне имъ: „Другови мои любезни, опростите ми! хвала вамъ на вашемъ пріятельству, на вашой искреной, кою сте ми имали, любави. О любезна браћо! каква дѣйства мы изиграсмо: обиђосмо и покорисмо светъ, и чинисмо чудеса и дѣла велика, занети умомъ, као да смо безсмртни были, смрти се опоминяли и нисмо, но славомъ опоєни, мы смо є презирали, летећи у толике миліоне оружаны непріятеля наши: а садъ ево умиремъ, па шта собомъ бѣданъ одъ толикогъ блага на онай светъ носимъ? ништа! Узмите дакле живый примеръ одъ мене: помыслите, да ће и вама часъ смрти доћи: зато имайте међусобну любавь, живите у братскомъ сагласію; наблюдавайте правду, будите къ подчинѣнымъ себи милостиви: будите кротки, и дуготрпѣльиви: помыслите свагда, да има Богъ, кои негледи на суєтну славу нашу, и на узвышенѣ наше, но на добра дѣла, и да онъ по онымa награду намъ опредѣлює. А ты окаяный Вріонусіє! (ту доведшемъ), ты братоубійцо! прими ћешъ твою заслугу, кою си заслужіо: та опомени се демоне проклетый, како самь те као брата любіо, и нигда те у животу увредіо нисамъ, па да ты мене отруєшъ! о ты грозно чудовиште! ужасна утваро, коя родъ човечій безчестишъ, увери се, да ти є правосудіє Божіє за твой по-

ступакъ, смрть грознѣйшу вечъ опредѣлило: кою я видити нећу, вечъ други.“

На то приведу садъ Александру вукефала црномъ одећомъ покривена, на когъ онъ погледавши, грону му сузе наново; о послушный мой вукефале! проговори: „Погледай несрећный Вріонусіе! на ово безсловесно животно, колико те єданъ сатано! оно превосходи! Иди — иди несрећна утваро! оштро гледећи убійцу свога, водите га испредъ моій очію, да мирно баръ духъ пустимъ.“

Текъ што Вріонуса по заповести Александровой наполѣ изведу, алъ на удивленѣ свима ту присуствующимъ, конь погледи за убійцомъ па на господара своѓъ, и тако громко за'рже, да се сви чисто одрвене. Сатимъ накостреши гриву излети наполѣ и зубма счепавши Вріонуса, дигне у высину, пакъ га тресне о землю, као орао жабу. Савъ се разпрсну, као трула абука: црева му се проспу и крвь га своѓъ облієе, и душу за неколико минутій пустити немогаше, вечъ у муки пакленой раздроблѣно тѣло превіяше се.

„О другови мои! проговори Александеръ: Садъ задоволянъ съ овоѓъ света полазимъ! Не зато, продужи, да му се за убійство светимъ, но што видимъ у томъ живый примѣръ правосудія Божія, кои недозволи, да га вы господо! после моє

смрти осудите, но самъ га Богъ, посредствогъ овогъ безсловесногъ скота, тако ужасной и тако гадной смрти предаде. Кои ово види и іоштъ се о правосудію Божію сумня; тога є, браћо, сатана съ правога пута свео, и тако запечатіо, да тай, кодъ очію своій ништа невиди.

На то одъ некудъ стеку се пси; наравно, онюшили стрвину, а и то судбомъ небесномъ, да се беззаконикъ неудостои погреба; єрбо скоче ту некій одъ Господе съ мачевима и цело здрузгано тѣло Вріонусіа на комаде изсеку, и псима побацаю. Ето онога: „Зли злѣ погибнутъ!“ —

Садъ Александеръ поиште Вукефала, да га последньій путъ види. Одма приведу му коня, на когъ съ благоволенѣмъ гледаше: „Е мой милый, мой верный вукефале! губишъ ме, тко ће одсадъ на теби єздити и неговати те. Конь пригне му главу и нюшећи га, являше му свою любавь. „Ахъ умилятый скоте! заплакавши се рекне му, само што говорити незнашъ, ты мене рече данасъ освети, ты мене сила и одъ твоє стране о правосудію Божію увери, хвала ти, рекне му, последньій те путъ видимъ: водите га и незаборави те на нѣга. Сатымъ погледи на Филипа, и на проче: „Любезни мои! рекне имъ, а шта плачете? престан'те одъ тога! я благодаримъ Богу што самъ и у краткомъ теченію мога живота до-

ста учиніо, и што ми є на срдцу лежало, много добра іоштъ учинити, а што Богъ по своимъ судбама мени то не дозволи, я нисамъ кривъ. Благодаримъ и овому господину (Филипу) као момъ отцу, и єдномъ искуснѣйшему лекару, кои ако ме и неможе смрти избавити, али ме є поне мученя избавіо: како самь на средство оно, што ми є дао, изъ себе повратіо, одма ми є лакше, само што у такву слабость падо, да бы самь се досада у ньой и угасіо, но онъ ми животъ продужи, те учини, да по совести завѣтъ мой свршимъ, и што се іоштъ кои часъ може быти съ вама могу разговарати; сатымъ болѣ, што ме садъ ништа не боле, и што чисто мени предвидимъ, да ћу вамъ се лако съ душомъ растати. Но нарочито и зато, што блага смрть тіо частице животне гаси, докле недоће и до последнѣгъ пламиѣка живота, на кои она наєданпутъ пирне и угаси га.

Слѣдовательно, да я то нечекамъ, но да се опростимо: приступите ми любезни на займно опроштенѣ и последньій полюбацъ. Господа му на то сва приступи: и онъ свакога грлѣћи: простите ми сладки прія-тельи; рекне имъ, простите ми што самь, као младъ іоштъ будући, многогъ може быти одъ васъ и увредіо, зато молимъ простите ми, као што я срдачно праштамъ свима вамъ. О другови мои! само ми є то

жао, што ми судба недозволи да сазрѣмъ: но овако младъ и сила іоштъ недостаточанъ на другій светъ у новъ животъ одлазимъ. Ово изрекавши полію га сузе, и почѣутивши мало хоћаше речь наставити, но чимъ заусти іоштъ нешто рећи, єзыкъ му се завеза, лице му побледи, пробіе га малый зной, пакъ наєданпутъ савъ се стресе и духъ пусти. Испуни се целый дворъ плача и риданія! Вукефалъ као да бы разумео да му се господинъ престави, рикне као лафъ, пакъ тресне о землю и одъ туге превіаше се.

Смрть Вукефалова.

У жалости и туги погруженъ служитель, кои є коня Александровогъ неговао, рааніо и т. д. оде онако плачући у конюшницу и стане, по свомъ обычаю (мазећи га), коню бикоглаву говорити: ты, добро єдно животно, живишъ, а твой господаръ, кои те яаше, ево садъ умре; и зато одсадъ ко ћете яшити? кога ћешъ, противъ непріятеля на себи носити? Обвикнутъ и наученъ, као да є разумевао, шта му нѣговъ послужитель казиваше, стане знаке жалости изявльивати и као истый лавъ рикати толико дуго, да є после неколико часова и самъ, коє одъ те рике, коє опетъ одъ велике туге и жалости за своимъ господаромъ, напречацъ цркао. И овай случай сада постави све

велможе и цело воинство у велико удивленѣ.

Плачъ Роксандинъ.

Пошто є Александеръ великій духъ свой изъ тѣла земногъ испустіо, и велможе га дале у са златомъ искићеный сандукъ положити, и цару єдномъ пристойный редъ, наместити, доће у собу царица у сузе обливена, у коіой Александеръ лежаше, па стане му плачућимъ речма говорити: „Любезный друже! сладкій Александре! коме мене оставляшъ? Кога сада имамъ, коме ћу одсадъ неповольство, коме тугу, коме тайну срца мога да одкріємъ? Како ћу се я тужна сада одъ тебе разстати? Ко ће твою стару майку утѣшити, кадъ чує, да си овде у Вавилону преминуо. Помысао, ахъ! да те више на земльи нема, да те никадъ видити нећу, стрелу ми смртну у срце забада. Ово рекши, падне му на прси! Поћутивши мало, почне опетъ тужити: Заръ ме нечуєшъ, сладкій супруже! Помозите ми вы данасъ о небо! земльо! сунце, месече, горе, поля и вы началницы стари и млади! Оплачите ме бѣдну, єръ се данасъ супруга и цара на вѣки лишавамъ! Сви околостоећи плачући сузе т'раху. На кое царица проговори: начините ми места мало, начините молимъ васъ, да се овуда мало про'одамъ, єръ ће ми ова мука, коя

ми утробу раздире, животъ одузети. На те речи раздере на себи драгоценну одећу, па као изванъ себе, почне и власи изъ главе своє чупати.

Роксанда себе убія.

На то се окрене Роксанда началницама и рекне: „Молимъ васъ господо! изиђите мало на полѣ, оставите ме саму. На коє неки а зашто царице! немойте више тужити, шкодиће вамъ. Но ова продужи, изиђите, можда ће ми туга ова са срца сићи и болю ову олакшати. Послушавши ови царицу, изиђу на полѣ, а она, кадъ сама остаде проговори: „Любезный Александре! кадъ судба недозволи теби, да на овомъ свету живишъ и сретну ме учинишъ, нашто и мой животъ мени? Болѣ да и я съ тобомъ у мрачномъ гробу лежимъ, негъ да у непрестаномъ плачу бѣдный мой животъ, безъ тебе проводимъ. На то узме о стѣни высећій Александровъ мачъ, пакъ полюбивши ладно лице Александрово, рекне: О свесилный Боже, прими духъ мой и састави, да съ Александровымъ живи! На то наслони мачъ на прси своє и проболе се!“

Погребъ Александровъ и Роксандинъ.

Началницы постоє подуго на полю и пошто никаквогъ гласа више нечую уђу у

собу и виде Роксанду прободену, да є сама себи смрть задала, за коіомъ су такође жалили и млого суза пролили. За тимъ да Филонъ и Птоломей іоштъ єданъ златанъ сандукъ начинити, у кога царичино тѣло положе, па заповеде, да се и двоє позлаћене колеснице направе, и положивши ій у њи, однесу остатке ове съ царскомъ чешћу у градъ Александрію, у онай истый, ко- є самъ Александеръ направіо. Начал- га цы направе две высоке куле, на в'ру коій ни несу речене сандуке съ тѣлесама, и поодже у найгорню собу исте. Затимъ пололовавши ій и одавши имъ последню царцеу честь, разиђу се сви у своє државе, као скто ій є Александеръ іоштъ за живота своґъ разделіо. Александеръ є умро 33-ће године живота своґъ, а владѣнія своґъ 18-те. Онъ є био свима добродѣтельима Богомъ одареный мужъ, као: мудрошћу, юнаштвомъ, лепотомъ; био є милостивъ, праведанъ и кротакъ.

Погледъ на повестницу Александрову.

О човече! Ето ти предъ очима єданъ полезанъ примѣръ. Помысли на смрть Александрову, пакъ се лакоми за земна блага. Онъ є скоро савъ восточный край землѣ подъ свою власть ставіо, па кадъ дође смрть са своимъ српомъ, пресече му животъ, као коса нѣжный на ливади цвѣтакъ. Тако є велимъ, и нашъ животъ изложанъ, па зато докъ смо у богатству, слави и чести, незаборављаймо на дужности према Богу и

ближнѣму нашемъ, да се сутра, кадъ намъ последньій часъ куцне, некаємо и текъ онда сећамо, што є добро и богоугодно, да чинимо. Одъ какве є ползе Александру было, што є толикій светъ покоріо? Што є млога богатства пріобрео? Одъ какве му є користи, што су толики миліони людій одъ нѣга зазирали, и кога ніє могао целый восточный край побѣди, неумитна смрть єднымъ само ма'омъ животъ му одузе и у гробъ га мрачный спусти. Она кадъ дође, нечини никакве разлике између цара и простака, између богатогъ и убогогъ, младогъ и старогъ: но напротивъ сви су кодъ нѣ равни. Зато ніє требало Александру, кодъ славне нѣгове царевине, да толикій светъ изнемирава, убія и покорава, па небы и онъ онаку грозну смрть искусіо, нити бы се надъ ньимъ оно правило Божіє: „Нечинимо другомъ оно, што нама ніє мило, да намъ другій чини", извршило. Зато треба да смо благодарни съ онимъ, што намъ є свеблагій Богъ даровао, и да се о спасеню душе наше бринемо, ню съ добрымъ христіянскимъ дѣлима украшавамо, да будемо подчинѣнима милостиви и да праштамо онима, кои насъ увреде, збогъ коє добродѣтельи богато ћемо награђени быти; а одъ тѣлесне суєте, да се ненадамо никаквой ползи, као што говори премудрый Соломонъ: „Суєта суєтныхъ, и вся суєта."

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

145

САДРЖАЙ.

	Страна.
О Македоніи	3.
О цару египетскомъ Ектенаву . . .	5.
Начальницы у палатама	6.
О Олимпіади	8.
Ектенавый кодъ царице	9.
Санъ Олиміядинъ	10.
О преображеню Едтенавову . . .	11.
Рођенѣ Александрово	12.
Чудна смрть Ектенавова	14.
О вукефалу коню	15.
Александеръ на Олимпійскимъ играма .	17.
Александеръ съ Николомъ Дарієвићемъ .	19.
Кумани ударе на Филипа	20.
Побѣда Александрова	21.
Лукавство Анаксархово за Олимпіяду . .	22.
Александеръ увати Анаксарха, Филипъ умре и Александеръ ступи на место Филиково	23.
Даріи шилѣ писмо у Македонію . . .	25.
Кантаркусій кодъ Александра . . .	26.
Дарій прими писмо одъ Александра . .	27.
Писмо Дарієво Александру	—
Александеръ царъ Македонскій одговара Дариі цару Персійскомъ . . .	29.
Александеръ купи войску	30.
Писмо Архидонусія послато Александру .	—
Александеръ прима дарове	31.
Писмо Александрово	—
Архтдонусіи шилѣ Александру у помоћь 12 тисућій войника	32.

	Страна.
Атиняни Діогенове савѣте непослушаше .	34.
Александеръ увређенъ напада на градъ Атину	35.
Побѣда Атиняна надъ Александромъ . .	35.
Савѣтъ Александровъ и друго нападанѣ нѣгово на Атину	—
Побѣда Александрова	39.
Александеръ оде у Римъ	41.
Александеръ у Риму	43.
Прорицанѣ и обясненѣ књиге . . .	44.
Войска у Алкксандріи	46.
Доће Птоломей и Филонъ	47.
Александровъ повратакъ у Македонію . .	—
Александеръ креће се къ востоку . .	48.
Писмо Дарієво Александру . . .	49.
Александеръ хтеде вѣстнике погубити . .	—
Писмо Александрово Даріи	50.
Даріи прими писмо Дарієво	51.
Писмо Александрово	52.
Писмо Єрусалимаца Александру . . .	—
Друго писмо Александрово	53.
Свештеноначалника савѣтъ	—
Санъ Александровъ	54.
Александеръ доће у Египетъ и разболе се .	55.
Филипъ даѥ лекове Александру . . .	57.
Александеръ освая Египетъ . . .	58.
Царъ Дарій долази на Ефратъ реку . .	59.
Слово Александрово	60.
Дарій побеже	61.
Александеръ видивши силно воинство Дарієво уплаши се	62.
Санъ Александровъ	63.
Бой съ Даріємъ	—
Бежанѣ Персіяна	64.
Бежанѣ Дарієво	—
Огорченѣ Дарієво	65

	Страна
Ависосъ Дарієвъ войникъ одважи се убити Александра	65.
Ависосъ оде у станъ Александровъ . .	66.
Ависосъ доће Александру	69.
Санъ Александровъ	—
Александеръ оде къ Дарію	70.
Писмо Александрово овако гласи: . .	71.
Александеръ побеже одъ Дарія . . .	74.
Советованѣ Дарієво	75.
Жалость Дарієва	76.
Жаленѣ Дарієво Пору	—
Поръ се разжали и помоћь Дарію посла .	77.
Бой Александроръ съ Персіянима . .	78.
Страданѣ Дарієво	97.
Александеръ нађе Дарія ранѣна . . .	80.
Александеръ узима Роксанду Дарієву кћерь себи за жену	82.
Погребъ Дарієвъ и погубленѣ нѣговы убійца	84.
Александеръ венча се съ Роксандомъ . .	85.
Столпъ Сосонха	86.
Излазакъ Александровъ изъ острова блажены	96.
Порово писмо Александру	101.
Писмо Александрово Пору	102.
Савѣтъ Поровъ съ велможама . . .	—
Слово Александрово войницыма своимъ .	103.
Одговоръ войника Александру . . .	104.
Писмо Александрово	—
Ратъ съ Поромъ	105.
Слонови Порови у бою	—
Приспе Филонъ и Селевко	106.
Бой Филоновъ съ Поромъ	107.
Тугованѣ и плачъ Пора	108.
Писмо Порово севернимъ царевима . .	—
Писмо одъ стране Александра . . .	109.
Александеръ полази у државу царице Кандаке	112.
Александрово писмо Евагриту . . .	115.

	Страна.
Александеръ у некой пештери . . .	116.
Познанѣ Александрово	122.
Александеръ оде у море	—
Александру у сну престави се пророкъ Єремія кои му стрть нѣгову предскаже	127.
Часть Алексасдрова	129.
Поклони Александрови одъ Олимпіаде матере	—
Писмо Олимпіадино	—
О части Александровой и нѣговомъ отрову .	131.
Жалость Александрова	133.
Завѣтъ Александровъ	134.
Смрть Александрова	136.
Смрть Вукефалова	141.
Плачъ Роксандинъ	142.
Роксанда себе убія	143.
Погребъ Аленсандровъ и Роксандинъ . .	144.
Погледъ на повестницу Александрову . .	—

ГГ. ПРЕНУМЕРАНТИ.

Београдъ.

ГГ. Матея Матићъ, столоначалникъ княжеске канцеларіе. Павле Х. Трипковићъ, регистраторъ княжеске канцеларіе. Петко Михаиловићъ, татаринъ. Риста Стояновићъ, татаринъ за кћеръ Кату и Милеву. Іованъ Здравковићъ, инглезски татар. за кћерь Елену

(Скупіо Драгољубъ Угричићъ ученикъ **IV.** *грам. разреда.)*

ГГ. Танасіе Б. Марконићъ и Милое Іовановићъ, канцелисте аппилаціоногъ суда II. оддѣленя. Миланъ Антоновићъ, архиваръ аппел. суда II. оддѣленя. Стеванъ Міяиловићъ, одаџія аппел. суда. Лазаръ Облућаревићъ; Димитріе Момировићъ; Мојсило Ђуришъ, ученици IV. грам. разр. Василіе Поповићъ, учен. III. грам. разр. Димитріе Г. Ћукићъ, учен. I. грам. разр. Никола Стояновићъ. Стефанъ Маринковићъ, майс. абац. Анђелко Саравкостићъ. Іованъ Димитріевићъ, кал. абац. Благое Радичевићъ, кал терзійскій.

ВОИНСТВО.

(Скупіо Г. Марко Ж. Петровићъ, писаръ II. баталіона.)

ГГ. Миланъ Гавриловићъ, изъ Орашя окружія смедеревскгъ, Манойло Іокићъ. Антоніе Марковићъ, поруч. Яниніе Зисићъ. аџу. гла. вое. штаба. Милое Марковићъ. Илія Марковићъ, поруч. Светозаръ П. Ненадовићъ, поруч. Ђорђе Х. Филиповићъ, подп. Стеванъ Новаковићъ, писаръ штаба. Никола Љотићъ. Коста Д. Здравковићъ. Тодоръ Петровићъ. Неша Іовановићъ. Никока Василіевићъ. Павле Аврамовићъ. Ђорђе Николићъ. Грунца Михаиловићъ. Милое Міяиловићъ. Радованъ Бањановићъ. Илія Марковићъ. Милое Марковићъ Іованъ Станчуловићъ. Стеванъ и Велимиръ браћа Лончиновићъ, изъ Алекс. Панта Новаковићъ. Матія Матићъ. 23. кн.

(Скупљени у читалишту.)

ГГ. Іованъ Т. Марковићъ, трг. Стоянъ Іовановићъ, трг. 4 књиге. Іованъ Д. Лазаревићъ, трг. 2 књиге. Миоошъ Трифуповићъ, трг. Костантинъ С. Пауновићъ, трг. Михайлъ Аранђеловићъ, слуш. поезіе. Коста Матићъ, кал. трг. Димитріе Ђ. Гла-

виниħъ, трг. Квстантинъ М. Радовановиħъ, трг. Рам. Радовановиħъ, трг. Георгіе Г. Мостиħъ. Антоніе Милошевиħъ, трг. Димитріе М. Ненадовиħъ, трг. Іованъ Мостиħъ, трг. Димитріе Аврамовиħъ, живоп. 19. кн.

ГГ. ТРГОВЦИ.

(Скупіо Г. Таса Поповиħъ.)

ГГ. Никола Племиħъ, трг. 10 кн. Стеванъ Петковиħъ, трг за сина Миту. Петаръ Костиħъ. Петаръ Каранниколиħъ, майс. аба. 2 кн. Сима Митровиħъ, чар. Гая Алексіевиħъ, трг. Марко Ковачевиħъ, трг. за сина Петра. Іованъ Мариħъ, магазація. Аџи Риста Х. Бесаровиħъ. Петроніе Ч. Горуновиħъ. Васа Пилавъ, трг. Никола Ђ. Тоски. Петаръ Ч. Нешковиħъ, трг. Іованъ Николиħъ, трг. изъ Ягодине. Коста Ђ. Тоски. Міяило Ђорђеваиħъ, за сина изъ Стедерева. Янко Мацаревиħъ, шпекулантъ. Вучко Божиħъ, за сина Миту Риста Теодоровиħъ, шпек. Петаръ Прокиħъ, шуперъ майст. Андреа Свиларевиħъ. Михаилъ Здравковиħъ, лончаръ. Міяило Ристиħъ, магазація. 33. кн.

(Скупіо Тоша Янковпħъ, бакалинъ.)

ГГ. Петаръ Петровиħъ, кол. за сина Іована и Димитря 2 кн. Іованъ Станишиħъ. Леонтіе Терзиħъ, за сина и кћерь Юліяну 2 кн. Владимиръ Богдановиħъ. Стоянъ Станоевиħъ. Ђур. Коста Іовановиħъ, куршмитъ. Неша Вучићевиħъ, родомъ изъ Ягодине. Ђорђе Грунħъ, за сина Андрею. Сима Ђуселовиħъ. Димитріе Стояноонħъ. Софроніе Кошничаровъ за кћерь Јлену. Тоша Янковиħъ, за синове 1 кн. Петаръ Крстиħъ, изъ вел. Кикинде. 15. кн.

(Уписани кодъ Г. Іована и Тодора Іовановића, браће.)

ГГ. Никола Ковачевиħъ трг. Коста М. Ћикадиħъ, изкендерне. Петаръ М. Ковачевиħъ. Трипко Куртовиħъ, трг. Руфимъ Голеновиħъ, за кћерь. Димитріе Пилавлевиħъ, трг. Коста Исанловиħъ Тодоровиħъ. Петаръ М. Пнтровиħъ, шпек. Сима Алексіевиħъ, трг. Сава І. Живковиħъ, бак. Яниħіе Х. Ђорђевиħъ. Спаса М. Тодоровыħъ, ренъ. Павле Рндовиħъ, Македонацъ. Стеванъ Кумановиħъ. Іованъ Митровиħъ, за себе и за проту Павла Н. изъ Осечана у Босни 2 кн. Риста Кулиħъ, майс. тер. Никола Х. Крсмановиħъ, трг. изъ Брчкогъ. Петаръ Аћимовиħъ, трг. Живко Тасиħъ, трг. Вучко І. Міятовиħъ, за сина. Маринко Милановиħъ. 21. кн.

(Уписани кодъ Г. Димитрія Стојшића.)

ГГ. Лаза у Кропинъ бакал. рођенъ у Требину. Вучко Константиновиħъ. Петаръ Маринковиħъ, изъ Ягодине. Михаилъ П. Михаиловиħъ. Таса Маряновиħъ, за сестрића Міяила Ђорђевића. Теодоръ Іовановиħъ, трг. за сина Димитрія. Нилованъ Арсеніевиħъ. Стоилко Ђорђевиħъ, за сина Димитрія. Димитріе Ђорђевиħъ, тер. 9. кн.

(Уписани кодъ Г. Стевина Поповића.)

ГГ. Радойко Симоновићъ. Іованъ С. Маюновићъ. Тодоръ М. Радивоевићъ. Димитріе І. Іокенћъ. Атанасіе Пантелићъ. Миленко Столновићъ. Петаръ І. Црвчапинъ. Ђорђе Н. Вучковићъ. Іованъ Антоніевићъ. Ефремъ Вельковићъ. 10. кн.

(Уписани кодъ Г. Димитрія Стояновића.)

ГГ. Ђорђе Манойловићъ. Станко Іовановићъ. Милія Ристићъ. Ђорђе Константиновићъ. Еремія Вуяшевићъ. Стоянъ Тодоровићъ. Коста Іовановићъ. Трайко Стевановићъ, Симеонъ Давидовићъ Еромія Маркићъ, кафа трг. Живко Іовановићъ. Гаврилъ Янковићъ. 10. кн.

(Уписни кодъ Алексе Томића ученика.)

ГГ. Станиславъ Іовановићъ. Михайлъ Трифуновъ, ученикъ. Арсеніе Стояновићъ. Милошъ Кнцуловићъ. Коста Надрлянски. Михайлъ Іовановићъ. Петаръ Молеровићъ, ученићъ. Гаврилъ Поповићъ. Іованъ Илићъ. Костантинъ Поповићъ. Константинъ Лазаревићъ. Ефремъ Томићъ. Аранђелъ Николићъ. Рафаилъ Ковачевићъ. Димитріе Ранковићъ. Александеръ Радовановићъ. Андрея Поповићъ. Павле Ђукићъ. Аксентіе Протићъ. Петаръ Деннћъ, писаръ среза Ясеничкогъ, окружія краг. 20. кн.

(Уписани кодъ Г. издателя.)

ГГ. Божа Мильковићъ, кал. родомъ изъ Треб. Сима Іовановићъ, ман. Никола Костићъ, за сина Евтимія. Тасе Башк, трг. Никола Трифуновићъ, кал. лонч. Любомиръ Димитріевићъ, жит. краг. димитріе Тодоровићъ, жит. клад. Димитріе Мойсиловићъ. Димитріе Миловановићъ. Андрея Д. Богдановићъ. Ђока Ђурићъ, изъ Шабца. Урошъ Анђелковићъ изъ Ягодине. Андрея Миловановићъ. Радованъ Презновићъ, род. изъ Карановца. Миленко стояновићъ, за сина Ристу. Глигоріе Кар. бакал. Іованъ Стояновићъ, меандія. Мита Іовановићъ, бак. 18. кн.

(Уписници кодъ Г. Тодора Николића, II. год. слушатель богословіе круш.

ГГ. Антоніе Поповићъ, Лужнич. Живко Марковићъ. Милошъ П. Яковлћевићъ. Миланъ Богатићъ, за синовца Зарію. Іосифъ Петровићъ. Ђорђе К. Ђорђевићъ. Михайлъ Зукићъ, у Жичанинъ. Ілія Петровићъ, банћ. Внлимиръ Жуевићъ, валћв. Ранко Рувидићъ, мач. Мелхиседекъ Поповићъ, надзиратель Семинаріе београдске.

(Клирици I. године.)

ГГ. Миладинъ П. Мартиновићъ, изъ окр. крушев. Марко Вукашиновићъ, изъ Рогачице. Милунъ Милосавлћевићъ. Янко Белодединћъ нересн. Светозаръ Д. Ђорђевићъ. Атананъ К. Атанасковићъ. Живко Стояковићъ, костол. за брата Милана. Милое Баряктаровићъ, за сина Атанасіа. Димитріе Берићъ, богатинацъ.

Ђорђе Живковићъ, неготинацъ за брата Николая. Симеонъ Миловићъ, црнобарацъ. Михайлъ Михайловићъ, за син. Теофила. Стеванъ Томићъ. Стеванъ Протићъ, за брата Іована. Ранко Стойковићъ. Василіе Стояновићъ, изъ окр. круш. Алекса Поповићъ, сувод. Сретанъ Крстићъ д. руднич. Любисавъ Поповићъ, Михайлъ Сретеновићъ, 18. кн.

(Клирици II. предуготовничке класе.)

ГГ. Іованъ Петровићъ, мачв. Тодоръ П. Павићъ, изъ окр. круш. Стеванъ Продановићъ. Антоніе Анђелковићъ. Живанъ Іовановићъ, изъ окр. руд. Стеванъ Н. Петровићъ, изъ Трстеника. Никола Янковићъ. Стеванъ Лазаревићъ. Євтиміе Катанићъ, руд. Ђорђе Становићъ, краин. Христифоръ Мачужићъ, манас. Люб. Милутинъ Лазаревићъ. Димитріе Стефановићъ. Іоаникіе Поповићъ. Димитріе Томићъ. Милорадъ Поповићъ. Милошъ Павловићъ. Михайлъ Радуловићъ, ужичанинъ. Стеванъ Протићъ, III. основногъ разреда. Несторъ Ђорђевићъ, послушатель конс. Янко Лазаревићъ, валѣвчанин 51. кн.

(Уписани кодъ Г. Димитрія Іовановића, IV грам. разреда.)

Димитріе Каракостићъ, Іосифъ Здравковићъ, Ягодинацъ; Коста Ристићъ, Коста Црногорацъ, Радованъ Пенћъ, Родонца Жувићъ, Ранхо Глишићъ, Сима Є. Ненадовићъ. Срећко Маринковићъ; Стеванъ Т. Атанацковићъ, ученици IV. грам. разреда Драга Берићъ, изъ Сомбора. Стеваво Здравковићъ, слушатель реторике. 12. кн.

(Уписани кодъ Г. Антонія Миловановића.)

ГГ. Янко Мићићъ. Петаръ Николићъ абаџія. Арсеніе Милосавлѣвићъ. Миленко Іовановићъ. Милићъ Стояновићъ, абаџія. Єремія Крунићъ, калфа. Стеванъ Василіевићъ. Станко Стояновићъ. Ілія Никодаевићъ. Марко Цветкавићъ, папуџія. Андрея родомъ изъ клисуре. Коста Николићъ. Никола Марковићъ, трг. Никола Кондићъ. Димитріе Павловићъ, изъ Стедерева. Милићъ Петковићъ. Мита Трпковићъ. Марко Павловићъ, изъ Сараева. Іованъ Ристићъ, врачанинъ. Младенъ Илићъ. кн.

(Скупіо Г. Димитріе Атанасіевићъ, молѐръ.)

ГГ. Стоянъ Живковићъ, бак. Спаса Божићъ екмеџія изъ Видинъ. Димитріе Стояновићъ, шећерџія изъ Струмнице. Стоянъ Анђелковићъ, балукџія. Никола Т. Татарнићъ, екмец. Димитріе Марковићъ, изъ Параћинъ терзія. Ђорђе Васновићъ, . Ћира Пан. телићъ, квартар. Никола Ресавацъ, Младенъ Коцићъ, III. раз трговачке школе. Анастасъ Констянтино Василіевићъкъ II. раз. трг. школе. Поштенословнѣйшій родолюденъ Коцин желатель све Болгаріе просвѣштени г. Х. Найденвићъ, ученн Татар-Пазарчичанинъ; кньигопродаваъ посве сливну Болгарію, одъ велике ревности за свою братію 100 кн. Р. Пенчо Радовъ кньигоп. одъ Карлово. ГГ. Стевинъ М. Лазаревићъ, кньиг. Лазаръ П. Іовановићъ, кал. кньиг. Ђорђе С. Батинићъ, изъ Мостара. Васа Милосавлѣвићъ, изъ Пріеполя. 120 кн.

ИЗЪ ТИПОГРАФІЕ.

ГГ. Ђорђе Станићъ, за синове Константина и Іована. Ђорђе В. Іовановићъ, Стеванъ Іовановићъ, Цветко Ђорђевићъ, за сестру

Кату. Димитріе С. Михаиловићъ, и Никола Вармеђа ученици при прав. кньигопечатньи. 5. кн.

Гроцка.

(Скупіо Г. Деспотъ Стефановићъ.)

ГГ. Марко Томићъ, предсѣдатель суда прим. Петаръ Апостоловићъ, трг. Сима Исаиловићъ, трг. Лазаръ Срдановићъ, трг. І. Іованъ Маринковићъ, трг. Миливое Животићъ, трг. Живко Димитріевићъ, майс. абац. Іованъ Шандићъ, майст. берберски. Стеванъ Петровићъ, майст. ковачки. Петаръ Илићъ калфа бак. 10 кн.

Смедерево.

(Скупіо Г. Димитріе Исаковићъ, учитель.)

Г. Антоніе Р. Майсторовићъ, началнићъ окр. смедеревс. Пречеш: Г. Милутинъ Николићъ, прота смед. Чест: ГГ. Стоянъ Поповићъ, парокъ. Іосифъ Марковићъ, ђаконъ и учитель. ГГ. Іованъ Ђорђевићъ. казначей. Стеванъ Янковићъ, ђумрукціа за сина Димитріа. Илія Стойчевићъ, пис. нач. за кћеръ Лепосаву. Антоніе Шокорацъ, сек. за кћерь Марію. Яковъ М. Ђ. жабарацъ, пис суда окр. Я. Милиновићъ, пис. суда окр. Алекса Рамовићъ, прак. нач. Светозаръ Карастоиновићъ, прак. суда. Сретенъ Маринъ, прак. суда. Честн. Г. Міаило Стояновићъ, парокъ коларс. Матея Поповићъ, Миленко Стефановићъ, Стоянъ Атанацковићъ, Янко Юришићъ, Марко Разенберчеръ изъ Београда. Прока Ђорђевићъ, за сина Арсенія. кн.

Ваљево.

(Послани одъ Г. Живка Тадића.)

ГГ. Алекса Андоновићъ, нач. срез. подг. за синове Константина и Єфрема. Павле Ђелмашъ, нач. срез. тамн. 2 кн. Марко Михаиловићъ, пис. нач. окр. втл. Илія Миловановићъ, пис. ср. подг. Стоянъ П. Стефановићъ. Милутинъ, А. Милинковићъ, оба практ. Панта Ђ. Бесаровићъ. Стеванъ Михаиловићъ. Михаилъ Симићъ, практ. Коста Максимовићъ за синове, 2 кн. Вукъ Миливоевићъ, трг. Стеванъ Табаковићъ за сина, Светозара. Милошъ Настићъ, трг. Алекса Нетићъ. Іованъ Балиновацъ за сина Алексу. Павле Пета. за сина Єремію. Стеванъ Жунићъ. Тимотія Іовановићъ. Миња Іовановићъ. Раннсавъ Маринковићъ, изъ Балинови. Парокъ Никола Поповићъ. Стана Степановићъ, Любомиръ, Іовановићъ. 23. кн.

Лозница.

(Послани одъ нач. ср. ядранс. Г. Петра Козелца)

ГГ. Миланъ Янковићъ, секр. нач. окр. подр. Петаръ Марковићъ, прак. за супругу свою. Петаръ Пантелићъ, при начални. Іованъ Вуковаћъ, прак. Ђорђе Мишковићъ, прак. Іованъ Томићъ. Живко Моловићъ. Сава Давидавићъ, пар. трбушнички. Алекса Павловићъ, пар. іошев. Димитріе Ђурђаковићъ, стар. Ненадъ А. Іовановићъ. Петаръ Марковићъ, учит. текер. Панта Ми-

личанацъ трг. за сина Димитрія и кћеръ Драгиню. Петаръ арсенићевићъ, пред. суда баданс. Павле П. Козеляцъ, нор. школ. 16. кн.

Дубровникъ

у пожеревачкомъ окружію.

(Уписници кодъ Г. Николе Димитрићевића, учитоля норм. школе дубровичке.)

ГГ. Обретко Томићъ, ђум. дубр. Петаръ Путниковићъ, пар. Дима Ђорђевићъ, меан. Станко Оствићъ, скел. за сина Арсенија, Живтнъ Рогожарски, меан. за сина Арсенија. Станић Станойловићъ, трг. изъ Войнка окр. ћупр. Милаинъ Стойковићъ, за сина Димитрија. Андрея Петровићъ, ученикъ, III. разр. Живко Гроздановићп. Аврамъ Єавићъ, предс. суда обш. дубр. Живанъ Димитрићевићъ, учен. Дачко Петровићъ, трг. за сина Илію. Андрея за сина Стойка. Янко Стояновићъ, учен. Живко Павловићъ, учен. Миладинъ урошевићъ, учен. 16. кн.

Петка

у пожеревачкомъ окружію.

(Уписани кодъ Г. Милоша Ж. Іосифовића, учителя у Петки.)

ГГ. Милошъ Ганћъ, трг. изъ Пожеревца. Арсенић Костићъ, шустеръ зе кћеръ Катарину. Коста Іовановићъ, бак. Илія Милиновићъ, дуван. Ђока Нинковићъ, мушк. одћла кроячъ. Івко Стойковићъ, землћдћлацъ за сина Милована учен. Милошъ Ж. Іосифовићп, за сина Іосифа и кћерь Анђелію. 2 кн. 8. кн.

Гургусовацъ.

(Скупіо Г. Янићіе Ђ. Стефановићъ, ученикъ IV. *грам. разреда.)*

ГГ. Маринко Радовиновићъ, предс. суда окр. гур. Іованъ К. Протићъ, помоћ. нач. окр. гург. Лазаръ С. Марићъ, секр. суда окр. гур. Милое Здревковићъ, писаръ суда окр. гур. Алекса Ђорђевићъ, млађ. пис. Михаилъ Новаковићъ, прек. Лазаръ Аранђеловићъ, прек. Стеванъ Недељковићъ, пенз. за сина Милана уч. 4. гр. раз. Стоянъ Поповићъ, пошт гур. Іоца Алексићъ, прак. нач. окр. гург. Димитріе Пуућъ, прак. Васисіе Вељковићъ, прим. суда писаръ. Гавра Аничићъ, трг. Михайлъ и Нацко браћа трг. Раша Іовановићъ, трг. Никола Ђорђевићъ, за сина Љиномира. Ђорђе Игнятовићъ, трг. Милошъ Становићъ, трг. Риста Цветковићъ, трг. Іованъ Илићъ, трг. Константинъ Далаћуринћъ, за сина Михаила. Ђорђе Булићъ, слушатель I-ве год, филос. Коста Никарисусъ, учен. II. грам. раз. Марко Пешићъ. учнн. Илія Станойловићъ учен. 2 пред. Ђорђе Поповићъ, уч. 3 гр. раз.

Негитина.

(Скупіо Г. Ђорђе Исаковићъ.)

Његово преосвященство г. Доситей Новаковићъ, епископъ тимочки. ГГ. Николай Николићъ, протоврей и членъ консисторіе тимочке. Іосивъ Милівевићъ, іеромонакъ и членъ конс. тим. Іованъ Ратковићъ, пис. конс. Ђорђе Исаковићъ, практ. конс. за браћу Мілила и Илію. Милов Стоядиновићъ, намѣстникъ протопресвиторъ нег. за сина Константина. Николай Кондићъ, трг. Димитріе Миловановићъ, терзія. Іованъ Мариновићъ, болт. Светозаръ Стефановићъ, ученикъ, II. пол. гимн. негот. и питомацъ епископъ тимочкогъ.

(Уписани кодъ Г, Ђорђа Угриновића, учителя неготинскогъ.)

ГГ. Стеванъ Поповићъ, поручикъ среза кранн. Іованъ Николићъ, сек. суда окр. кранис. Благов Єздимировићъ, пис. нач. окр. кранн, Яковъ Крчединацъ учитель I. разр. осно. школе Анђелъ Іовановићъ, тер. за сина Арсу. Станко Стойковићъ, за сина Анђелка. Колча Петровићъ, трг. за себе и за сина Димитрія 2 кн. Милана Милосавлѣвићъ, бол. Ђока Єремићъ, болт. за сина Николу.

Ягодина.

Г. Трифунъ Станићъ, шнайдер-майсторъ за сина Андрею и кћеръ Милеву.

Монастиръ Іошаница

у ягодинскомъ окружію.

(Скупіо Г. Ситеонъ Вишнићъ; учит. Іошанич.)

Преподоб. ГГ. Савастіянъ попиьи намѣстникъ монас. Іош. Антоніе Ђосићъ, еремонакъ раковачки. Честн. ГГ. Теоргіе Поповићъ, парохъ орашки. Г. Георгіе Михайловићъ, парохъ бунарски. Илія Яковлѣвићъ, парохъ, драгоцветски. Лазаръ Радовановићъ, трг. изъ Шантровца, за сина Ђорђа. Симеонъ Радойковићъ, кметъ села Деонице. Здравко Станиморовићъ, кметъ изъ Белице за сина Михаила. Аћимъ Дамянорићъ, изъ Деонице за сина Іована. Іонанъ Стояновићъ, изъ Деонице за сина Милана.

Копривница

у ягодинскомъ окружію.

(Скупіо Г. Аганасіе Ђурићъ.)

Честн. ГГ. Богданъ Дебеляновићъ, парохъ коприонички за сина Викентія учен. III. раз. осн. школ. Милошъ Вуядиновићъ, парохъ багрдбински за брата Димитрія учен. II. раз. осн. школа. Милутинъ Маринковићъ, трг. Станко Радосавлѣвићъ, послужит. цркв. Мата Іовановићъ, терз. майс. Веселинъ Маринковићъ, учен. III. раз. Милета Стефановићъ, за сина Милоя учен. II. разреда.

Рлз Ср III 157.1 Рлз Сх III 152

Здравко Максимовићъ, пис. прим. суда за сина Петра учен. II. раз. Смилько Радосвићъ, трг. изъ Домуз-потока. Іованъ Гавриловићъ, изъ Штиплѣ за сина Єремію учен. II. раз. Антоніе Ђорђевићъ, изъ Ловце.

Пиротъ (у царству Турскомъ.)

(Уписани кодъ издателя Г. Ђорђа Ћирића.)

Рреподобнѣйшій Г. Кесаріе тем. монас. Честн. ГГ. Мина Пешићъ изъ села изворъпар. Ранча изъ Гродшьице црк. св. Петке. Мана Клисаревъ управ. вар. за сина Єленка. Ранђелъ Илів кочасинъ. Манойлъ Ђ. Х. Нинићъ. Іоца изъ вел пар. Чивлика. Константинъ и Ђорђе бра Петровићъ. Г. Коста Николићъ, шнайд. беог.

Ланчево.

(Скупіо Г. Стеванъ Пешићъ.)

Пречешнѣйшій Г. Константинъ Арсеновићъ, протопресвитеръ панчевачки и членъ консисторіе. Препод. ГГ. Теодосіе Црнянски игуменъ вонловачки и членъ консисторіе Василіе Живковићъ, парохъ панч. и членъ консисторіе. Мойсей Атанацковићъ, парохъ панч. Констонтинп Ранћъ, парохъ панч. Василіе Марковићъ, кап. пан. Димитріе Поповићъ, парохъ Петрово-Селски. Аврамъ Мургулъ. Стеванъ Благарићъ, долвач. намѣс. Корнилів Михайловићъ, намѣс. вонлов. Гедеонъ Росолићъ, намѣстникъ вонл. Петаръ Кранчевићъ. Анастасъ Пахани трг. изъ Градишке за сынове Георгія и Константина 2 кн. Андреи Радосавлѣвићъ, трг. Георгіе Суботићъ, старіи Георгіе Суботићъ, учен. Лука Раписавлѣвићъ, трг. Мануйлъ Поповићъ, за сина Василія. Тодоръ Суботићъ, судоварацъ мяйс. Павле Николићъ, трг. Ігнятъ Радосвићъ, трг. изъ Сланкамена. Аркадія Гркъ, изъ Сланкамена. Кирилъ Івковићъ, сапунџія и арендаторъ перлезки, Тома Іевановићъ абаџія. Павле Івковићъ, арендаторъ фаркажд. Коста Івковићъ, трг. перл. Константинъ Діяконовићъ, женск. пола крояч. Димитріе Стефановићъ, трг. Іованъ Іагревићъ, кач. майс. Г. Персида Николића, любочит. Тодоръ Бонѣска, шнайд. Гаврилъ Марићъ, берб. Александеръ Грунићъ, крояч. Лазаръ Банћъ, симиџія. Александеръ Милосавлѣвићъ, кроя. Коста Кулузићъ, кроя. за сина и за кћеръ 2 кн. Коста Илићъ, за кћеръ. Матея Матићъ, скекулантъ. Коста Аћимовићъ. Аронъ Поповићъ, помоћ. трг. Васа Поповићъ, помћ. трг. Іованъ Іовановићъ, тговач. калфа изъ Руме. Іованъ Касапиновићъ. практ. трг. Манойло Илићъ, за сина Константина, трг. зем. Іованъ Василѣвићъ, за сина Константина. Ђорђе Бошковићъ, за кћерь Єлену. Михайлъ Калаинъ, учен. трг. изъ Митровице. Стеванъ Пешићъ, за синове Іована слуш. IV. шк. немечке. Аронъ слуш. II. шк. Петаръ слуш. I. србс. шк. 3 кн. Карлъ Матуша, слуш. инџилирске школе Андреи Івковићъ, чизмаръ. Іованъ Логановићъ, ц. к. корманошъ. Коста Аћимовићъ. Матея Матићъ.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р19 Ср III 157.1